

Abdurrahman Uzun

MENI QALBIMDAN TINGLA

TOSHKENT – 2022

Abduraxman Uzun

Meni qalbimdan tingla [Matn] / Abduraxman Uzun. –
Toshkent: BEST-BOOK, 2022 – 192 b.

Seving azizim!

Bag'ringizga bosa bosa, yashirmasdan, berkitmasdan,
uyalmasdan, qarshilik kutmasdan, quchoq ochib seving!

Ota-on, umr yo'ldosh, farzand, do'st katta-kichik bari
ni seving. Yartganning marhamati bilan yaratilgan hamma
narsani, xudbinlik qilmasdan, bir bola yuragi bilan
seving. Lekin eng avvalo o'zingizni seving.

Bu kitobni o'qiganigizdan keyin "Bir kitob o'qidim-u
hayotim o'zgardi!" deysizmi yo'qmi bilmayman. Keling
biz dardlashaylik, tizzamizdagi yara og'rig'ini qanday ka-
matirish haqida gaplashaylik, hech bo'lmasa bir birimizga
malham bo'laylik. Siz sokin bir qo'shiq tinglang men esa
sho'x qo'shiqlar tarafdoi bo'lay. Ba'zan sayyoh bo'laylik
ammo Mardinda ham biroz qolaylik, dunyoga u yerdan ham
nazar tashlaylik.

Dardli bir Anadolu farzandining qalamidan insonga,
taqdirga, intilishga, sog'inchga, visolga, vatanga, o'limga va
tug'lishga doir kalimalar...

YOZUVCHI HAQIDA

Men o'zimni qisqagina qilib Onado'lining dardli
bir o'g'loni deb atayman.

Men jurnalistmanmi?

O'n yildirki, Turkiya axborot markazining ijtimoiy
tarmoqlarida faoliyat yurituvchi xodimman.

Ya'ni, ha, jurnalistman.

Men reklamachimanmi?

O'ttiz kishiga yaqin xodimlardan iborat, agentlik
xizmatlari ko'rsatiladigan "Uzer Media" shirkatining di-
rektoriman.

Ya'ni, ha, reklamachiman.

Yozuvchimanmi?

Jumlalar ma'nolarini soatlarcha o'ylab, so'zlar um-
monida sayr-u sayohat qilib, satr boshida hayajon,
so'ngida esa nafassiz qolgan onlarim bor mening.
Qo'lingizdagi bu kitob yuragim qaridan naqsh kabi
ishlaganim ilk kitobimdir. Ya'ni, haddidan oshmagan,
ustoz yozuvchilarga hurmatsizlik qilmagan bir yo-
zuvchiman.

Ikki o'g'ilning otasiman (Alloh ularni salomat saqlasın). Hayot mashaqqatlari yelkamni ezganda toliq-qan ruhimga har doim suyanch, sakinat bo'lgan, yu-kimni yengillatgan umr yo'ldoshiga ega baxtli inson-man. Bir ummiy onaning va hofiz otaning o'nta farzandidan yettingchisi o'laroq 1981-yil may oyining yomg'irli tongida "Rizo" markaziga tegishli Kandirli maskanida dunyoga kelganman.

Ijtimoiy tarmoqlardagi qizg'in faoliyatim natijasi-da kimlarningdir yaqin do'stiga, qardoshi va farzan-diga aylangan, boshqalarning esa faqat tashqaridan kuzatishlari sababli, cheksiz nafratga, hatto, bir qul-tum suv bilan bo'lsa-da, bo'g'ib o'ldirilishga loyiq ko'-rilgan kishiman.

Men bolaligini Qora dengiz sohillarida o'tkazgan, o'smirlik damlarini Imom Xatib bilim yurtida kechir-gan va universitet koridorlarida toblangan, o'n besh yildirki, madaniyat va san'at sohasida Rahmoniy mu-jodala qilgan, hayotning tashrif qog'oziga "Faqatgina bir xizmatchi", deb yozilishni xohlagan Onado'lining dardli bir farzandiman.

So'z boshi o'rnila...

Keling siz bilan fikr, qalb olamiga, sayr qilamiz.

Eshik ostonasida ekanmiz, kirishdan oldin bir tabnimni bajarishingizni iltimos qilaman! Ichkariga kirkansiz, yaxshi-yomon hamma xislatlar, shaxsiyatlар, biz e'tibor qaratmagan, lekin bizga "omonat" bo'lган hamma narsani tashqarida qoldirib, so'ng ichkariga kiring.

Men haqimda bilganlaringizni ham tashqarida qoldiring, ularni ichkariga olib kirmang.

Agar meni tanimasangiz, qanday yaxshi!

Mutolaa payti sahifalar orasida sayr qilarkansiz, o'zingizga yoqqan jum'lalardan birini tuting, mahkam quching va qo'yib yubormang.

Bu kitobni o'qigach, "Bir kitob o'qib, hayotim o'zgardi!" deysizmi, yo'qmi bilmayman. Lekin aslida ham hayotingizni o'zgartiradigan kitob bu emas. U mo'jizani malaklar vositasi ila yetti qat osmon uzra nozil bo'lgan kitobdan qidiring.

Keling, yaxshisi dildan dardlashamiz. Insonlar orasida paydo bo'lgan ma'naviyatni, o'zlikni, qadriyatlarni qorason tanani yemirib bitirganidek yeb bitirayotgan og'ir xastaliklarni qanday davolashimiz

haqida so'z yuritamiz va o'zimizni moddiyatdan balandroqqa olib chiqamiz. Shunda men bir qalbga kirib uni eritdim va do'st topa oldim, onamni jonimdan ortiq yaxshi ko'rdim, farzandlarimni peshonalaridan o'pdim, yolg'iz qolib qalbimga boqdim va ichichimdan "Menga Alloh yetar dedim", deya olaman.

Sen turk og'lini tingla, men arablarni yonimga olay.

Ba'zan sayyoh bo'laman, ba'zan Mardenda ham biroz turib, dunyoga u yerdan ham bir boqaman.

Kel, hatto, tushda ham ko'rilmaydigan joylarda uchrashamiz. U yerda shamsning zarrin bo'sasini his qilamiz va shu bo'salar og'ushida ajralamiz.

Sahifalar orasida bir tilsim yashirinki, sen uni top. Uni kashf qil, u yerda biroz to'xta va so'ngra yig'la...

Men umr bo'yi unutilmas bir baxtli kunga shohid bo'ldim. Kel, bunday kunda meni yolg'iz qoldirma!

El-u yurt nima deydi, deya ko'p qayg'urma va sarv daraxti ortida xayol surishdan o'zingni mosuvo qilma.

Bo'yni qildan nozik insonlarni ko'rganingda ular-ga bechoralar, deb past nazar-la boqma.

Oshiq bo'lish tole masalasidir, unutma!

Insoniylik jins bilan emas, shaxsiyat bilan bog'liq ekanini fikr qil, tushunib yet.

Agar haddimdan oshsam, meni to'xtat, nima bo'lsa
ham qo'yib yuborma!

O'z hayotingga o'zing egalik qil, taqdiringni hech
kimga topshirib qo'yma.

Mening aytadigan so'zlarim shu.

Hayot yo'limda menga hamroh bo'lgan, hikoyam-
ning nurli insonlaridan minnatdorman.

Avval safarga chiqamiz, so'ng esa zafarga boqamiz.

*"Film musiqa bilan boshlanadi" jumlasini
universitetda bir ustozimdan eshitgandim.
Lekin bu fikrni qabul qilmagandim.*

*Menimcha, film musiqa bilan emas fragman bilan
boshlanadi.*

*Chunki fragman tomoshabinni film ichiga olib
kiradi va uni film uchun tayyorlaydi.*

*Kitob yozishning asosiy mezoni nima ekanligini
bilmayman, ammo bu kitob haqida tushuncha
berish va qalbimdagi atmosferani aks
ettirish niyati bilan kitobning fragmani
o'laroq bir bo'lim tayyorladim.
Marhamat...*

Kalit...

Unday bo'lsa, qani boshla, anglat menga!

Qaysi xayol shamoli qalbingga ekilgan hayot urug'larini har yonga otib, seni bunchalar mahzun qildi?

Seni nima bunchalar o'zgartirdi-yu, Haq yo'lidagi maqsadlaring oyoqlaring ostida qoldi?

Nima seni hibs etib, xayolingni bo'shliq olami tutdi inju dur misoli latif ruhingni?

Boshingni ko'tar, ey navqiron inson!

Umid-la charaqlagan ko'zlarining bir ko'ray.

Men bilan suhbat qur...

To'xtamoq, orqaga chekinmoq nima demak?!

Ey navqiron inson, qani, sen ham mendan so'ra!

Nima sabab bo'ldi, Payg'ambar sollallohu alayhi vasallamni senga tanishtirishdan?

Qanday chigallik oyoqlarimga o'raldi-yu, men qalbingga bu chigallik davosini yetkazolmadim?

Menga tasalli ber, ey navqiron inson!

Menga ozgina jasorat berki, sening porlagan nurli ko'zlaringga boqa olayin.

Bu muqaddas safar sarmoyasini sekin-sekin tutgatdim, yo'limni yo'qotdim, o'zimni o'nglayolmayapman, tizzalarimning darmoni quridi va natijada natoj vodiysiga yeta olmadim.

Kel, men tashigan bu og'ir yukni biroz yelkanga ol...

Meni ruhlantir, ey navqiron inson!

Bo'g'zimga tiqilgan kalimalar ma'nosini-da tushunyapman.

Bo'g'iq faryodlarini-da eshityapman.

Qo'limni ko'ksingga bos, hovuchlarim qalbingning otashi bilan to'lsin.

Shunda bu yurak deyin, buyuk da'vega, muqaddas yo'lchilikka loyiq nurli maskan.

Ega bo'l, ey navqiron inson!

Sharaflan, devorlari uzra kabutarlar qanot qoqqan bu minoralar seniki.

Bu inshootlar otangdan senga yodgor.

Bu g'avg'olar esa senga bobongdan meros.

Soyasidan obi-hayot olgan chinorlar senga omonat.

Kimligingni yaxshilab his qil, ey navqiron inson!

Jonlar olingan, boshlar berilgan bu jang maydonining pahlavoni sensan.

Malazgirtdan shoxlagan otning suvorisi sensan.

Mazlumlarning ko'zyoshini marhamat-la artgan, ertasi uchun yo'l ko'rsatgan yo'lchi yulduzi ham sendirsam.

Qulqlarimiz kufrning changlari bilan kirlandi. Bizni umrlarni hazon qilgan bu jimjitlikdan qutqar.

Hozirlan, ey navqiron inson!

So'ra, bu olamda, hatto, sababsiz yaproq ham qimirlamaydi.

G'aflat o'rindig'i rohatdir, ortga qaramay chiqib ketish esa juda ham oson. Sen esa uyg'on!

Dardingni sajdada pichirla, yig'la!

"Odamlar nima deydi?" deya qancha nurafshon kunlarni behuda o'tkazdik...

Amr qilingan vazifangni quvonch-la bajar.

Eshitdik va iymon keltirdik de!

Uzoq keljakdan bugunimizga maktublar yo'lla.

**Umidsiz ko'ngillar uchun mujda ber, bir gul uchun
ming ko'ngil fido qilganlarni hayajonga sol.**

Ko'ksimizda jasoratning nishonasi jonlansin.

Ruhing ulg'aysin, ko'ksing kengaysin.

Sen samolardan kelgan nidoga muhotobdirsan.

Uyg'on, harakat qil va hayqir.

Unutma!

Qulflangan eshiklarning kaliti – sensan!

**Soyasi erkinlik, shamoli barokat, birdan bir
orzusi shahodat...**

Qayerdan boshlashni bilmayapman...

Aqlimdagilarni, qalbimdagilarni qaysi so'zlar bilan, qanday jumlalar bilan sizga yetkazay?

Bir qush uyqusidek uyqim bor edi, u ham qochdi-ketdi, yana qalamga bosh urdim...

Qaniydi shunday bir kuy bo'lsa, chang-u g'uborda bo'g'ilib, tirik qolish uchun chirangan ruhim sergak tortsa..

Qadim san'at durdonalaridan tinglaymi yoki mumtoz musiqalardanmi? Yoki xorijiy bir musiqa qo'yib, o'zimni uning ta'sirli sadosiga topshiraymi?

Lekin boshqa yangi musiqalar ham bor...

Keksa kishi emasman, ammo shu onda menga og'ir kelmoqda. Negadir ko'nikolmayapman. Yana shundaylari ham borki, ba'zan men nima bo'lmoqda deb o'ylab qolaman. Biz yangilikka begona, yangilik esa bizga... Va biz qayerda ko'rishamiz, bilmayman.

Eski nima? Eskirgan kim?

Yangilanish nega eskiga nisbatan ko'r, kar va hissiz bo'lishni talab qiladi?

Nima uchun bizga o'chmagan rang, yo'q bo'lмаган haqiqat, muazzam bir o'tmis "eski" deb uqtiriladi?

Bu tengsiz qo'lyozma kitoblar, san'at asarlari, zargarlik va xattotlik buyumlari, ipakdan nozik did bilan ishlangan matolar, oltin yulduzli bezaklar, mahobatli karvonsaroylar, og'izdan og'izga o'tib kelgan hikoyalar, bobomning haj xotiralari, buvimning qalbida to'lg'ongan hasratlar, mahalla baqqolining devorida osilgan chumoli duosi...

Bularning bari eskimi? Eski deb e'tiborga olmay kelgan butun xazinalarimiz o'zligimizning ramzi, ruhi emasmi?

Yer yuzidagi jamiki xalqlar borki, o'zining qadim o'tmishi bilan faxrlanadi.

Shunday ekan, uyg'onish va tirilish orzularga erishish bo'lgan va bu yo'lda shaxdam qadamlar tashlanayotgan bir zamonda qalb q'rimiz bo'lgan bu o'tmishimizdan, tariximizdan qochish, uyalish bizni zaif va qashshoqroq qilib qo'ymaydimi?!

Bunday paytda nima qilmog'imiz darkor?

Yoshlarimizga o'zligini tanitmog'imiz kerak.

Buning uchun kishiga zehn lozim. Zehnsiz inson qidirmaydi ham topmaydi ham. Topsa ham qadriga

yetmaydi. Shuursiz, ongsiz odam aql ham fikr ham yuritmaydi.

Darvoqe, shuur, zehn o'zi nima?

Shuur insonlarning o'zligi, shaxsiyati, zamon, makon va hodisalar haqida ma'lumotga ega bo'lishini ta'minlaydigan, miya yuqori markazlari faol ishlashi natijasidagi uyg'oqlik holatidir. Uyqu esa faol bo'lgan shuurni yo'q qilish holatidir. Shuurli kishi o'zi yashab turgan zamon, makon, hodisalarni, munosabatlarini teran anglay oladi.

Xo'sh, shuur qayerda yashiringan, bilasanmi?

U qalbda...

Qalb esa poklik maskanidir.

Qalb shuurning vujudga kelishi va ko'karishi uchun misoli unumdar bir zamindir. Chunki so'zlar qalbda vujudga keladi va to'g'ri tilga quyiladi. Til esa, faqatgina, tarjimon, xolos.

Ishq... Sevmoq... Oshiq bo'lmoq.

Kel, oddiylik va soddalikka boq.

Hayvonot olamiga muhabbat;

Nabotot olamiga muhabbat;

Ustozga muhabbat;

Sevgan insoningga ham muhabbat;

Ularga bo'lgan muhabbatning hammasini ayni bir manzilga yig'dingmi? Bilginki, ong hamma narsani id-rok eta oladi va u bir vaqtning o'zida buzg'unchilik-larga ham zamin yarata oladi.

Kattaga hurmat, kichikka izzat, hayvonga shavqat, yorga esa muhabbat.

Hammaga ayri-ayricha.

Shuur ishonchning manbayidir.

Bizga qirq ishonchli kishi lozim... Shuurli qirq musulmon... Esla!

Sahobalar adadi qirqa yetganda nimalar bo'ldi? Bir-birini Alloh uchun suygan qirq do'st, qirq birodar. Ularning soni qirqa yetganda nur manbayi Makka ko'chalariga to'lqinlana-to'lqinlana toshdi.

Mujodala...

Iztirob...

Sabr...

Kindik qoni to'kilgan ona yurtdan chiqib, begona yurtga qilingan hijrat.

Vidolashuv xutbasi... Ayriliq... Sog'inch...

Musulmonlar kemasi turli fitnali to'fonlar uzra qoldi.

Bu kemaning shonli bayrog'i qondoshlar qatliomi kabi ulkan to'lqinlar bilan bo'g'isha-bo'g'isha qo'ldan boy berildi. Makkadan Madinaga, Umaviylardan Abbosiylarg'a, Shomdan Kufaga, Misrdan so'ng qo'ldan-qo'lga.

Kim hukm qilishga harakat qilsa, bu bayroqqa "yazid" bo'ldi.

Kim xizmat qilish sharafiga noil bo'ldi va Karbaloda Husayn bilan birga suvsizlikdan lablari quridi...

Kimdir adolat qilichini tutib umidini Haqdan boshqasiga bog'lamay, mahzun ummat ustiga nur taralsin, zulmatdan nurga chiqsin deya bu yo'lida jazirama cho'larni ham kezdi va natijada Yovuz Sulton bo'ldi.

Shu bayroq ostida, Trablusgarpdan Yamangacha, Kut'ul Amoradan Chanoq qal'agacha bo'lgan hududlarni jon olib, jon berib mudofaa qildi.

Bugun esa bu ulug' bayroq yot g'oyalar ila Onado'li uzra hilpiramoqda.

**Soyasi erkinlik, shamoli barokat, butun orzusi
shahodat...**

Bayroq nomusdir, omonatdir, sharafdir... Bu mamlakat farzandlari shunday buyuk o'zlikdan mahrum qoldi.

Ammo olg'a intilishdan to'xtamadi, kurashdi.

Bir tomondan dunyoga, taraqqiyotga moyil bo'l-gani holda, boshqa tomoni bilan o'zligiga sodiq qoldi.

Ba'zilar uning ustida turli harakatlar qilishga urinsa, uni chalg'itishga urinsalar ham, ular aslidan hech voz kechmadi, so'ngiga qadar himoya qildi.

Jahonga soyabon bo'lgan bu bayroqning shunchaki oddiy matodan va rangdan iborat emasligini bil va unga shunchaki ko'z qirini tashlash hurmatsizlik, johillik, g'ofillik ekanini chuqur angla!

G'aflat uyqusidan uyg'onish va o'zlikka qaytish lozim.

Hilolning ma'nosini tushinish, yulduzining tam-silini anglash va rangi haqidagi hikoyalarni tinglash kerak.

Bu murakkab boshqotirmani yecholsang u onda muqaddas yukka hammol bo'lsan...

Aqli bilan ilm ko'chalarida toliqmasdan mehnat qilgan, ko'ngli ila inju marjon chuqurliklariga ohista-lik bilan sho'ng'ib ketgan Yunus qalbli hammol...

Katta-kichik har ishda "Xalqqa xizmat Haqqa xizmat"dir dasturi bilan harakat qilgan metin irodali hammol...

Boshi qotib, sabri tugaganda, qorong'i yo'lda adashishdan qo'rqib, bir do'st ishqiga sig'inganda, Surayyo yulduzi kabi Payg'ambarning izini qidiradi-gan va yo'lini so'nmas Qur'on nuri bilan oydinlata-digan pok yurakli hammol...

Muhabbat ruhiga bergen sirni yoshlik hoy-u ha-vaslariga qurban qilmagan, pardadagi soyaga emas, uning ortidagi haqiqatga nazar tashlagan sodiq Mavlono qalbli hammol...

Qayerda turish va qayerda yurishni biladigan, aql-farosatli hammol...

Qani, hoziroq men qayerdaman, deb o'zingdan so'ra...

Sen bu charxning yo'qolgan tishisan. Yo'lovchisi insonlar bo'lган dengizdagи bir kemaning chirog'isan.

Sen tirilish kuyining eng go'zal notasisan.

Senadolat va marhamat qilichining dastasidagi naqshdirsani.

Shunday ekan, sen kabi kishi kerak bizga...

Qirq otli, qirq otash nazarli, qirq zirhli.

Qilni qirq yorgan, ko'ksi yoy kabi kerilgan mard va
jasur qirq kishi. Shuurli qirq musulmon!

Shuni yaxshi bilki do'stim: inson bo'lish o'ttiz
to'qqizni qirqqa yetkazishdir.

Aytmoqqa bir so'z topolmam,
Meni qalbimdan tingla...
O'zligingga boqishga majbursan.
O'zingni kashf qilishga majbursan.
Qalbing tubiga sayr-u sayohat qilishga majbursan.
To'xtat, barini boshdan boshlashga majbursan,
O'zingdagi barcha sifatlarni qaytadan tanishga
majbursan.
O'zingni qidirishda davom etarkansan, o'zligingni
taniy boshlaysan, o'zligingni tanirkansan, so'ng
seva boshlaysan.
Unutma!
Hayot eshiging kaliti o'z qo'lingdadir.
Qidir...
A.U

**Hikoya bu hayotni boricha ko'ra olmoqdir
aslida...**

"Erkinlik" qalamini qo'limga oldim va uning izi-dan safarga tushdim. Bu hikoya sahifalarida sizga hamroh o'laroq men ham yo'lga otlandim.

Hech o'ylab ko'rganmisiz, insonga umid beradi-gan juda ko'p narsa erkinlik bilan birga tasavvur qilinadi.

Samoga boq, qanday ajoyib manzara...

Bepayon dengiz, yetti qat osmon, hadsiz, sarhad-siz yam-yashil maydon.

Ohista...

Meni so'raganlarga o'zimni "tuyg'u odami, qalb kishisi", deya ta'riflayman. Kezaman, ko'raman, his qilaman, yashayman. Ha, men shunday insonman.

So'ngra esa zabonimning madori qolmaguncha bayon qilishga urinaman.

Hatto, ba'zan yuragimdan to'kilganlarni anglatish uchun qalamim ojiz qoladi.

Dardlar ko'payib, alamlar toshib ketadi...

So'ngra o'z-o'zimga "To'xta", qalamni-da ham hurmat qil, har neni bo'lsin oshkor etma, deyman.

Zotan, keragidan ortiq hissiyot kishini mag'lubiyat sahrosiga uloqtiradi.

**Aytmoqqa bir so'z topolmam,
Meni qalbimdan tingla**

**Hammaning tilida bir jumla: mening qalbim pok.
Ajoyib, muborak bo'lsin!
Payg'ambarimiz sollallohu alayhi
vasallamning qalblari pokligidan shubhalari
bormidiki, kechalari oyoqlari shishguncha
namoz o'qirdilar?!**

A.U.

Tikanlarga limmo-lim bu yo'llardan men-la yurtni? rishga tayyormisan?

"Senga qoldimi? Sen qutqarasamni bu yurtni?" degan savollar og'ushida bo'lsang, bilki demak, to'g'-ri yo'l dasan. Bir gul ila bahor kelmas, ammo u urug'iga sig'magan bir chechak, shu bilan birga, bahorning ilk mujdasidir. O'qiganlaring, yozganlaring, so'zlaganlaring va g'ayratiqning bari kelajak umidiga narvondir, qalbdan qilgan duolaring ishonchidir...

Balki, mujodalangga kimdir g'ov bo'lar. Balki, bu harakatlaring ko'zlari ishqidan, ko'ngillari muhabbat-dan mahrum qolganlarni be'zovta ham qilar...

Sen sabot bilan ishonchingni qalbingga mahkamlarkansan turli tanqidlarga parvo qilma. Sog' qalbli kishilar bilan birga harakat qilarkansan, garchi, kimlarningdir g'avg'osi ortsada, sening kuchingga kuch qo'shiladi. Chunki mujodalang ularga o'z mas'uliyatlarini eslatadi.

Bu esa seni Haq yo'l dagi kishi bo'lishga qaror qilganiningni anglatadi. Sen bilasanki, qora qishning ortida, albatta, nurafshon tong bor. Sen tikan ortida gulni, nizom ortida intizomni, baxt ortida mehnat, zafar ortida fidokorlik bo'lishini yaxshi anglaysan. Osondon yuz o'girsang, qiyinni qarshingda tiz cho'ktira olasan.

Shuning uchun ham ular o'z qo'rquvlarini sening qalbingga joylamoqchi bo'ladilar. Har haq so'zning qarshisiga chiqib, devorlar qurishni xohlaydilar. Har yoqdan qulog'ingga: "Bu ish senga qoldimi?" degan gaplar eshitila boshlaydi.

Ha! Bu yuk seniki. U sening taqdiring, yo'ldoshing. Bu yuk sening imtihoning. Egallagan mavqengandan also voz kechma. Beayov tanqidlar girdobida qolsang ham, ko'p badal to'lasang ham, qalbing yonsa ham, bozorlarda sotilsang ham, zindonlarga otilsang ham, xastaxonalarga qamalsang ham bu maqsadingdan voz kechma. Seni anglayolmaganlarning so'zlariga qulqosma, dardingni his qilmaganlarga e'tibor berma. Sen bu yarim yo'lida qolgan ro'yoni bitir. Qismat bichgan, zehningga joylagan, taqdir qilib yozgan mujdani qalbing-u aqlingda pok saqla.

Egasiga loyiq bo'limgan har ne - jon ham injumjon ham ziyondadir. Qo'lingdagi da'veongning qadrini bilganingda esa qanchalar baxtli ekanligingni anglaysan. Sening hikoyang ming bir burgut bilan kurashgan bulbul hikoyasidir.

Sen "Men" deganlarni emas, "Biz" deganlarning safidan joy ol va maqsadingga ishon. Ha, unga inon, unga suyan. Bu maqsading sohibi faqat Udir. Faqatgina U barini yo'qdan bor qilgan, har narsaga qodir bo'lgan, "Bo'l" deyish bilangina barchasini bor qilgandir.

U chamanzorlarga borar yo'l balki biroz tikanlidir, oyoqlaringni qavartirar, ulardan qon oqizar...

Ammo unutma!

Bandalik qilish, yuraging hasratiga aqling-la, qalbing-la, ruhing-la va butun kuching-la Unga to'g'ri yo'nalishdir.

Biz safardan so'ralamiz, Zafardan emas!

Ilm mo'minning qimmatli molidir. Davlating ko'p bo'lsa, seni boy deydilar. Ammo davlatmandlik qancha oting borligida emas, sening otga mina olish qobiliyatingdadir. Olim bo'lish ham faqatgina murakkab masalalarni yichish, o'rganish, bilish emas. Balki, ilmning qudratini tushuna olish va asosiysi, bilganlarini hayotida qo'llay olish, jasorat va istaklarini ko'r-sata olishdir.

Tajribadan o'tkazmay aytilgan hikoyalar faqat, bola uxlatishga yaraydi, xolos.

O'rganib foydalanmaganing, eshitib e'tibor qilma-ganining o'z umringga zulmdir.

"Zulm bilan pishgan osh na qorin to'ydiradi na bosh", deydi ota-bobolar.

Zulm nima o'zi?

Faqatgina birovning qo'lidagi narsasini tortib olishmi zulm? Yoki hech narsaga qaramasdan osmondan bombalar yog'dirilishimi zulm?

Yoki maydon qo'lida bo'lgan vaqtda unda mah-kamalar qurib "Alloh" degan nihollarni, qayrag'och-larni bir-bir kesishmi zulm?

Qani, sen ham o'zingdagi tushunchalarni ta'rifla!

Zulm – ko'zyoshmi, alammi?

Kel, alamlarimizni qiyoslaymiz.

Yuragimizni ochib undagi yara-yu chaqalarni, sabr-toqat-la o'tkazgan alamlarni, yig'ilarni o'rtaga chiqaraylik.

Sen qalbingdagi dardingni anglat, men ichimda saqlagan alamlarimni.

Mening zulm hikoyalarimda o'quv yurti eshiklari ostonasida qolgan, haqlari poymol qilingan, faryodlari eshitilmagan, orzulari-la hayqirgan, ishonchi pyoqosti bo'lgan opa-singillar bor.

Eshikdan quvilib, farzandining bitiruv oqshomiga borolmaganlarning sassiz yig'ilari, uyg'oq qalbni yoqishga qodir sabrlari bor.

Qurbanlik go'shtlari tarqatilarkan qurban bo'l ganlarning, bo'yinbog'li qo'li qon qotillarning peshgirligi bor mendagi zulm kalimasida.

Senda nima bor va sen zulmni qanday tushunasan bilmayman. Ammo fikri ojizimcha insonga qiyamat bermagan, xizmat qilmagan hamma narsa: pul, kuch, hokimiyat, san'at, fikr, ijod, havas – bularning bari zulmdir!

Zulm zolim qo'lidagi qilichdir.

Qilichga suv berish, ba'zan jahl qilib o'z joyidan ketish, kuch, vaqt, energiyani loyiq bo'lмаган narsa-larga sarflash, marhamatsiz bir insonga marhamat ko'rsatish mazlumning aybidir. Sen zinhor unday qilma!

Zulmni olqishlama! Zulmni aslo sevma!

Agar to'sqinlik qilolmayman desang ham, loaqlal, zolim bilan bir safda turma.

Biror joyda nohaqlikni ko'rsang, yotganni tur-g'az, o'zini unutgan, azonni man qilgan, tank o'qini xalqqa qaratgan, zolim siyosatni olqishlaganlarning qarshisiga chiq, ko'zlariga tik boq!

Biror kishi bormi, deya atrofga qarama, orqaga o'girilma, tarafdar yig'ma!

Agar kuch tarafdorlarda bo'lsa edi, Malazgirt Alp Alrslonga nasib etmagan bo'lardi.

Bir qadam oldinga chiq!

Qalbing tubidan xabar ol, jasorat farmonini tay-yorlaki, butun hujayrang buni his etsin...

Kamchiliklaring bilan bor, o'zing bilan yuzlash.

Bundan keyin mazlum bilan bo'lay, omonatni qo'-rishga qasamyod qilay, sevgidan, marhamatdan yonay de.

Bilginki, ana o'shanda sahna seniki bo'ladi!

Ko'rasan!

Topasan!

Eplaysan!

Hali hayot ekansan shoshil, vaqt seniki!

Hali hayot yo'lingda uzun, mashaqqatli yo'llar bor.
Qanchadan qancha yo'llar seniki.

Qani, bo'l, maydon seniki!

Sen boshlab berginki, biz ham yer-u ko'kni larzaga
keltirgan qichqiriq bilan senga ergashaylik, olamlar
Robbisiga taslim bo'laylik.

"Biz safarga amr qilindik, zafar sen bilandir", deylik.

**Aytishga so'z topolmam,
Meni qalbimdan tingla**

**Kuz faslida Qoracha Ahmadni kezgin...
Rangdan rangga o'zgarib so'lgan va so'ngida
yerga to'kilgan yaproqlar senga ajib bir ma'no
anglatadi...**

A.U.

Eng buyuk ibodat, qalbingdagi g'uborni ketkaz-moqdir...

Erkak bo'lish oson, ammo erkak bo'lib qolish qiyin.

Er kishi ko'mirdan olmosni ajratish uchun ko'z-larini to'rt ochadi, dildan, holdan, darddan anglaydi.

Oluvchi emas, beruvchi, yuk emas, do'st bo'ladi. Ingramaydi, aslo birovning ortiga berkinmaydi.

Shunday kishilar borki, so'rashdan, tilanishdan hech orlanmaydi. Hamma ishlarini qildiradigan odamlari bor. Biror narsa talab qilarkan yuzlari qizarmaydi ham. Ha, ular bu dunyoda kemalarini ana shunday yurgizadilar...

Lekin shunday kishilar ham borki, ularning na ochligini bilasan na mashaqqatdaligini...

Ular shunday, pinhon yonadilar, aslo shikoyat qilmaydilar! Ular ko'ngil ahillaridir.

Er kishi ko'ngil ahli darddami, salomatdami barini biladi. Ko'zi bilan ko'rib, qalbi bilan his qiladi...

Jo'mardlikka muhabbat bilan qo'lini, yuragini ochadi.

Ular ochman demaydilar, muhtojman demaydilar...

Bu yolg'on dunyoning tashvishlari bilan ovora bo'lib ba'zan atrofimizga nazar tashlashni unutamiz yoki soatlarcha gaplashishimiz kerak bo'lgan insonlarning yonidan shoshilgancha o'tib ketamiz, ular uchun vaqt topolmaymiz.

Insonni qadari o'zgaradigan onlar bo'ladi. U onlar qalb to'ridan qilgan duolarning ijobat bo'lgan damlaridir. Bu esa qachondir bir yetimning boshini silaganing, bir qariyaning xotirini qilganing, bir faiqirga yordam bergenning, tasalli bergenning, bir mazlumning duosini olganining bilan bo'ladi.

Inson har on bu duolarni g'animat bilmog'i dar-kor.

Ko'zini kattaroq ochishi, atrofga boqishi, qayerda bir mahzun ko'ngil ko'rsa, uning holini so'rashi, samimiyl, jasur bo'lishi, Ko'rshad kabi yoniga qirq otash yurakli yigit olib, Chin saroyiga bosqin qila olishi, xudbinlik diyoriga qadam ham bosmay, faqat Haqqqa qulluq qilishi, ko'rinishi salobatli-sirli bo'lishi, ko'n-gillar tubiga yo'l izlashi, har kishini o'zi kabi bilishi, oz yeb, ko'p shukr qilishi, avf qilinish uchun ko'p yig'lashi, kechirimli bo'lishi, kin-u hasad, intiqom, xiyonatni o'ldiruvchi zahar deb bilmog'i lozim.

Onam aytardi: "Eng ulug' ibodat qalbdagi g'amni aritmoqdir..." Chunki inson g'amda va g'azabda bo'lса, qo'lidan insonlarga zarar yetkazishi, og'zidan chiqadigan kalima esa badduo bo'lishi mumkin.

Shunday ekan, ko'ngillarimiz salomat bo'lsinki, tilimizdan to'kilgan so'zlar huzur olib kelsin. Yonimizdagi yaqinlar qalbimizdan otilgan muhabbatni his qilsin.

Kimdir azobda bo'lsa, sen ham sherik bo'l,

G'azabda bo'lsa, ko'nglini ol.

Undan olib, unga ber.

Unga tasalli bo'l.

Unga umid bag'ishla.

Unga go'zal narsalarni eslat.

"Alloh biz bilandir", "Inson johildir", degin...

Qo'shni bir it bolasini emizyapti, deb yo'lini o'zgartirgan, chumolilar zarar topmasin, deya boshqa vodiyan yurganlar hikoyasini so'zlab ber.

Haqiqiy er kishi bir qalbni og'ritmaydi, haq-huquqini poymol etmaydi va bir kun hisob kuni kelishi ni unutmaydi...

Er bo'lsang-da, suvoriy bo'lsang-da, podshoh bo'lsang-da ko'zlaring doimo tuproqda bo'ladi...

Bir chumoli bo'lsa ham, aslo uni og'rintirma.

Dilozor inson qalblarda hech ham taxt qurolmaydi.

Qalblarda taxti bo'lmaganning esa dunyodagi sa-
royi sog'lom bo'lmaydi.

Erlik sinf yoki tabaqa emas maqomdir, mardlik-
dir, yigitlikdir.

Eng asosiysi esa, haddini bilishdir...

Haddini bilmagandan er ham, erlik ham, do'stlik
ham chiqmaydi...

Sen har bir go'zallikni his qilasan...

Uch opa-singil bor uyda chechaklar sevilmasa, bu
filtratga teskari ish bo'lardi.

Kichikligimda ham gullarni yaxshi ko'rardim,
ulg'ayganimda ham.

Urug'lar, ko'chatlar, tuvaklar...

Bolalikdan gul-u chechaklarga oshno edim.

Mavsumlarni sinf devorlaridagi jadvallaridan o'r-
gangan omadli bolalar edik biz.

Fasllarning har birini ayricha yaxshi ko'rardik...

Muhabbat-la to'la qalblarning sevimli mavsumi
bo'lgan kuzni boshqacha sevardik.

Ammo yozni ham sevardik, qishni ham.

Zero, bahor bu lola, binafsha, sumbul...

Hozir esa ko'nglimiz juda mahzun...

Kuz faslini ko'proq sevishimizning boisi ham shu-
dir balki.

Oylar, mavsumlar...

Zamon shosha-pisha qayerga ketmoqda, bizni qay manzilga eltmoqda, qaysi mavsum, qaysi bahorga?

Ba'zan insonda zamonni to'xtatish istagi paydo bo'ladi.

Men buni ko'p o'yladim.

Kezdim, ko'rdim. Yillarni, yo'llarni, kechalarni, yomg'irni, ko'zyoshni, yangi choyning hidini, hasad-la tutagan tamaki tutunini.

Doim to'xtatish uchun bir "on" qidirdim.

Sevishdan orttirib qoldirgan bir on.

Qanchalar ko'p kishini yaxshi ko'ramiz...

Qanchalar ko'p makonga, ashyoga ko'ngil beramiz.

Loyiq bo'lganni-da sevamiz, bo'lmaganni-da...

Hech narsaga qaramasdan sevamiz, aqlimiz ko'-targancha, ko'nglimiz shod bo'lgancha. Olomon ichra shodon qichqiriqni, yolg'izlikni, jimjitlikni sevaveramiz.

Choy bilan munosabatim yaxshi edi, qahvani ham sevdim ba'zan. Ammo azob berganni-chi...

Uzoq tarixda qolgan bir zamonda arab diyorlaridan birida qahva sotuvchi nuroniq menga achchiq qahva

tayyorlash sirini o'rgatgan edi. "Bu ishning to'rt siri bor. Ular bo'lmasa bo'lmaydi. Ular: muhabbat, otash, tutun va sabr.

So'ngra ta'rifga o'tdi:

"Ko'zani bu usulda qo'yadigan bo'lsang, shoshilma... Qahva sekin-asta suvda eriydi".

Ishiga muhabbat qo'yganlarga biz ham muhabbat qo'ydik.

Uzun-uzun va qisqa kechalarni-da suydik.

O'choq boshida yuzimiz qizargunga qadar isinishni ham, bir necha luqma bilan tun bo'yi och qolib telba kabi tor ko'chalarni kezishni ham..

Orzu qilishni, mahzun qo'shiqlar tinglashni, xayol surishni, tunda sirli maktublar yozishni ham...

Shunday go'zal sevgi bo'lgan zamonda ulg'aydik biz.

Ammo bu go'zalliklardan ziyoda, suyuklilar suyukligi, sevilish eng ko'p yarashgan Muhammad al-Aminni barchasidan ko'proq sevdik.

Tuproq otasi (Abu Turob), deb kunyalangan kishinida sevdik...

Sizga yozilgan sherlar, maktublar, marhamati-nizni kuylagan hikoyalari, "Ummatim", deb oqqan ko'z

yoshlar va olamni yoritgan nuringizga mahliyo bo'-lib-la sevdik.

Hasrat arqoni bo'ynimizda, yolvoramiz...

Koshki, bir soya kabi yoningizda tursak.

Yoki vaqt ni to'xtatib qo'yib, u nurafshon chehrani abadiy qidirsak...

As'hobingiz kabi sizga termilganlar orasida bo'l-saydik, ya Rasululloh sollallohu alayhi va sallam!

Jonimiz, borimiz sizga fido bo'lsin, ya Rasululloh sollallohu alayhi va sallam!

Sizga salom yo'llamoq, yo'lingizga ergashmoq, nurli so'zingizni butun olamga yoymoq bo'ynimiz-dagi vazifamizdir.

Yo'qsa bu asrning tikanli simlari uzra yurish juda og'ir...

Nasibaning eng go'zali – ishq

“Men sevdim”.

“Men so'zladim”.

“Men ishondim”.

“Men qozondim”.

“Men uddaladim”.

Fikr-la, yiqilib-turib yashayotganimiz shu olamda juda ko'p “men” deymiz, “yana” deymiz, oqibat esa taqdirda bori bo'ladi.

Ammo qachonki “Sen” “Alloh” desang bari shu qadar o'zgaradiki, hamma narsa sening xizmatingga hozir bo'ladi.

Shunday ekan, “Ishq” taqdirdan taqdirga ko'-chishdir.

“Men” deb harakat qilsang, hayoting rutubatli tumanlar orasida sarson kechadi, yo'lingni yo'qotasan. Ammo Alloh uchun, uning roziligi yo'lida yasharkansan, olgan har nafasing jannat bo'ladi.

Muhabbatning tabiatи shu, million yillardan buyon hech o'zgarmaydi.

U yondiradi...

Aqlingni boshingdan oladi...

Tubsiz jarliklarga tashlaydi...

Ruhingni tog'larga, tepalarga eltadi...

Boshingdan aqlingni olib qo'yadi...

Qachonki buni "Men o'zim boshimdan kechirdim", "men o'zim bildim", "men o'zim sevdim" desang, tabiiyki, senga aql lozim!

Ammo muhabbatga ishonsang "Sen" deysan. Lutfiga ham, qahriga ham "Marhabo", deysan. Yaxshilikka ham, yomonlikka ham "Labbay" deysan...

Allohning arqoniga bog'lanarkansan, har narsaga O'zini vakil qilasan.

Hasbunallohi va ne'mal vakil.

U vaqt aql boshdan ketadi.

U ondan e'tiboran qalb huzurga to'ladi, taslimiyat izhor etadi.

U barchasini amalga oshiradi.

U seni sirlar vodiysiga eltadi...

U seni jaholat va xudbinlik uzra qanotsiz parvoz ettiradi...

Uning soyasida salqinlab, uning otashida pishasan...

Bularning bari ishq bilan...

Aqldan chekingan bosh ila

Taslim bo'lgan bir qalb bilan...

Aqling ham kerak...

"Men! Men!" deya hayqirayotgan nafsingga: "Men
ning borligim va yo'qligim, ozim va ko'pim, yaxshim
va yomonim, ishim va oshim - hamma narsam faqat
Alloh uchundir" degin!

Ammo taqdirga yon bosgan aqling emas, qalbing-
dir.

Ishqning qanotlari bilan bu rutubat vodiysidan
kechib o'tishga qobiliyating bormi?

Ishqqa ishona olish jasorating-chi?

Butun niyatting ishqdan iborat bo'la oladimi?

Bu savollarning javobi aqlga qorong'ilik, ishqqa
oydinlikdir.

Aqlga uzoq, ishqqa yaqin.

Aqlga otashdir, ishqqa qanot...

Yusufning siri qalbingga jo bo'lsin, deya chuqr-
larga otar seni ishq...

U chuqurda biroz vaqt qolasan. Sening ozig'ing tavakkal va taslimiyat bo'ladi. So'ngra seni qul qilish uchun quduqdan oladilar.

Nima bo'lsa ham shu ondan keyin sodir bo'ladi...

Shunday go'zal qul bo'lginki, nima qilsang ishq-la qil. Shunday yashaginki, nafsing xohishlariga qarshi Allohning yordami sen bilan bo'lsin!

Aziz qardoshim!

Marhamat kutishingni, farahlik orzu qilishingni, baxtlilik talab qilishingni, rohat va o'zingni omadli his etishni istaganingni bilaman. Ammo biroz sabr qilasan, biroz zindonda toblanasan... Ishq insonni o'z otashida shunday pishiradi...

Ishqdan qo'rqma, ammo ishqqsiz ham qolma...

Takyaga (darvishlar yig'iladigan joy) kelgandan eng avval oshiq bo'lgan-bo'limgani, ishqning ta'mini totgan-totmagani so'raladi.

Javob yo'q bo'lsa, ortga qaytariladi va "Ishq-la tanish, so'ngra kel", deyiladi.

Chunki ishq tuproqqa tushgan urug' kabi seni qobig'ingdan ajratadi. Va ishq bu o'z yo'lingni tamomlamoqdir.

Inson ikki qanotli – aql va qalb – abadiyatning bir musofiridir.

Hech kimsa aqli, zakiy, dohiy, ammo marhamat-dan uzoq kishiga qalb sirini ochishni istamaydi, shunday emasmi?

Aqlsiz, faqatgina o'tkinchi bir baxt sarxushligi ichida qolib ketgan devona oshiqlarning chin baxt-dan nasibasi yo'qdir.

Oshiq bo'lingan Laylo bo'lsa ham, ishq safarining so'nggi manzili Semurg' qanotlari ila parvoz qilib haqiqatni anglashdir.

Ishq o'zini yaxshi tanigan, yaxshi ko'rgan va baxtga olib boradigan aqlga ega bo'lgan oqillarning safaridir. Yo'qsa, kesik qanotlarin-la parvoz qilishga urinarkansan, yiqilib parchalanasan. Bu qimmatli umring faryod-la ortga qaytmas!

Bilaman qanotlar qanchalar og'ir. Faryodlar na-qadar achchiq.

Ammo shunda ham ishq tojdir.

Oshiq bo'lmoq nasibadir.

Ishqdan nasibasi yo'qning joni-taniga zulmdir.

Ishq bilan nafas oling, unga qalb tubidan joy ajra-ting.

Unga ayt!

Inson taqdirini yasharb o'tarkan hayotning shox tomirini tuta bilmoq uchun yurishning o'zi yetmaydi.

Sen seni inson qiladiganlar ortidan yugur.

Yugur, yugur...

Yurgan yo'ling ham, yo'lda qarshilashganlaring ham senga ilhom baxsh etsin.

Yuksak maqsatlardan uzoqlashmasdan, o'zingni begona tutmasdan, senga in'om qilingan hayotga ega chiqmoq uchun yugur.

Ayt: Biz insonmiz, biz johilmiz. Hech bir zamon barini bilishga da'vogar inson bo'lmagandek, bizning ham bunday g'oyamiz, fikrimiz bo'lmasdi, bo'lmasin ham.

Eng oson, eng yengili qanday bo'lsa, biz shuning ortidamiz.

Shuning uchun doim yugurmoqdamiz.

Unga ayt: Bilmoq uchun nima kerak bo'lsa barini qilamiz, qilishga majburmiz. Yugurish kerak bo'lsa, yuguramiz, to'xtash kerak bo'lsa, to'xtaymiz.

Bu koinotda insondan ko'ra omadli, yanada qiyamatli hech narsa ko'rma dim.

Insonlarni suyish uchun g'ayrat qilamiz, fidokorlik qilamiz. Sevilishga urinish esa xudbinlikdir.

Unga aytki: Alloh va Rasulining rizoyi ilohiysi uchun yashashga g'ayrat qilmoqdamiz.

Bu qiyin emas. Bu yo'lida bizga yordam beradi-gan ham har narsaga qodir Zot ham Allohdır.

Unga aytki: Allohdan boshqa hech bir kuchga tayanmaymiz, undan o'zgaga ishonmaymiz. Va biz Ulug' Robbimizga butkul taslim bo'lamiz.

Bunga azm qilganimizda, shu onda:

Ko'ngil ham uniki.

Umr ham uniki.

Farmon ham Uniki.

Bilamiz, bizning ko'ngil farmon qulidir.

Suyganimiz Uning suyganidir.

Yerimiz Uning yeridir.

Boshqa suyanchig'imiz yo'q, nuqta!

Toshga bitilgan sir...

Qariyb sakson yildir Ayasofiyaning qubbasini tavof qiladigan qushlar bor emish, hilolni yelkalarida ko'targan u hazin qubba ustida chug'urlab parvoz etarmish. O'z vazifalarini hech tark qilmas, har namoz vaqt kelib vazifalarini ado etar, u masjidni kimsasiz qoldirmas emish. Yeyish-ichish, don rizqlarini besh vaqtdan boshqa payt qilar emish. Nima qilsa hamki, boshqa vaqtda qilarmish.

Vazifani ado etadigan joy ham, berilgan vazifa ham, vazifani bergen ham aniqdir! Har dam u qubbaga kelinadigan va ming yildir Yaratganga sig'iniladigan bu makon, Yaratganga qo'l ochilgan bu maskan, mahzun va yolg'iz qolmaydi. Huddi, Ka'ba ta'vofiga oshiqqan qushlar kabi qalb otashi hech so'nmaydi.

Qadimdan eng ko'rkan binolar ibodatxonalar bo'lgan. Inshootlarni bino qilisharkan ustalar tarix zarvaraqlariga o'z muhrini qo'yish uchun butun mahorat va san'atlarini ishga solganlar. Ammo bu ulug' imoratlar egasi na sultonlar na ustalar va na me'morlardir. Ularning egasi bitta, yakka-yu yagona Alloh.

Xotirla!

Bahaybat fillar bilan, minglab askarlar bilan Ka'-

baga kelgan, Ka'bayi Muazzamni buzish uchun yo'l olgan va Alloh mitti qushlari bilan halok qilgan Abrahani xotirla. Abobillarni xotirla! Robbing o'z uyini kichik qushchalar bilan qanday qo'riganini tafakkur qil.

Ehtiyoj bo'lsa, Abobil naslidan bo'lgan qushlar maydonga yana qayta kiradilar. Ba'zan askar bo'ladi-
lar, ba'zan darvesh. Ba'zan changallarida otashdan toshlar tashir, ba'zan esa samoda "hu-hu"lab turib qolarlar...

Doimo zikr va duolar bilan:

"(Ey Muhammad,) Allohga osmonlar-u Yerdagi bor jonzot, saf tortgan qushlar ham tasbeh aytishini ko'rma dingizmi? Har biri o'z duo va tasbehini bilur. Alloh esa ularning qilayotgan (barcha) ishlarini biluvchidir". (Nur surasi, 41)

Istanbulda uchgan qushlar...

Masjidlar hovlisi-yu qubbasida qanot qoqqan qushlar...

Ba'zan buyuk o'tmishdan xabar berib turgan bu muazzam jomelarga qaraganimda xayolga tolaman, fikrlayman. Jomelar, xuddi, yerda qurilgan emas nordan, ko'kdan ingandek bo'ladi menga.

Va ishonamanki, bu nur iplarini mustahkam qilgan narsa faqat zikrdir. Bu jomelarda ming yillar tinmayotgan zikr. Ayosofiya ham g'aflatda qolgan,

unutgan, bo'sh vaqtlarini asl yaratilish g'oyasini o'z-gartirishga uringan insonlarning qarama-qarshi ravishda, unutmasdan, toliqmasdan, to'ymasdan o'z vazifasini bajargan qushlarning zikrlari bilan bungacha sog' turdi.

**Aytmoqqa bir so'z topolmam,
Meni qalbimdan tingla**

**Soat nechchi bo'lganiga qaramasdan kutadigan
kishing bormi?
Bilki, ana o'sha jondir,
udir senga eng yaqin va yelkadosh.
Udir tomgan har ko'z yoshini saqlagan.**

A.U.

O'sha Sensan!

Assalomu alaykum va rahmatullohu va barokatuh.

Abadiy va doimo...

Aslida biz telbalik deganimiz oddiy, sog'lom, pok-pokiza bir iymondir.

Abadiy va doimo...

Tanishmoq, dardlashmoq, birlashmoq, birga yig'-lashmoq, oyoqqa turmoq va sokin nafas ola bilmoq uchun dunyoning to'rt tomonida millionlab inson seni kutayotganini bilasanmi?

Albatta, bilasan, do'stim!

Chunki Somalida ta'minotga, davoga muhtoj qancha bolalar bor va ular sening ham darding. Bilaman, Chinda uyg'urlarning zulm ko'rayotganidan jigaring pora-pora. Olmoniyada yuksak ovoz-la barala aytilgan azondan esa yuraging shod. Bilasan, Bosniyada se-rebranischada yig'lagan onalarning qo'llari xinodan qizargan, qalblari esa mahzunlik-la to'la. Qachonki yodingga Mostar kelsa, sening ham yuraging qonga to'ladi. Indoneziyani suv bossa, sen ulardan ham g'amnoksan. Qorabog' shahidlari orasida sen ham

jon berasan. Yamandagi uyatdan yer tagiga kirasan. Muhabbating, ishqing esa Madinada. Makka uzra yoqqan yomg'ir sening ham ruhingga shifo, qalbing-ga orom beradi.

Aslida sen kimsan, qayerliksan, kimlardansan?

Qanchalar ko'p o'xshash imtihonimiz bor sen bilan, qanchalar o'xshashmiz ikkimiz.

Qani, boshla, men bilan suhbat qur!

Anglat, o'zingni tanit o'zingga o'xshagan menga. Xavotir olma. Men ham seni taniyman. U sensan!

"Albatta, mo'minlar aka-ukadirlar" oyatiga muvo-fiq birodalarmiz.

Shunday ekan, do'stlik darchasidan do'st tili bilan senga sado beray.

Qo'lim ko'ksimda, boshim egib senga salom berayin.

Butun samimiyatim va o'zligim-la sen bilan suhbat qurayin.

Abadiy va doimo.

Assalomu alaykum va rahmatullohu va barokatu-hu.

Alomat

Inson qalbiga eng yarashgan tuyg'u marhamatdir. Xo'p, insonning marhamatli ekanligi qanday bilinadi?

Yoniga bexavotir qo'ngan qush, eshigini xijolatsiz qoqqan qo'shni bunga dalildir. Masalan, kimdir qariyani qo'lidan tutadi, yana kimdir yetimning duosida tilga olinadi. Yoki bu kishiga bir zaifa ayol boqarkan, qalbining ich-ichidan kuladi, quvonadi.

Agar sening hayotingda bular bo'lmasa o'zingdan so'ra, ruhingni yelkalaridan tutib silta, butun aqling bilan fikr qil va so'ra: "Qalbimning so'zi, insoniylik alomati va yaratilishimning ma'nosi bo'lgan, ey marhamat, qayerdasan?"

So'ngra, derazadan mayus boqqan qari va munis ona kabi dengizga qara. Muruvvatingni ko'rsat! Ko'nglingdan yilib tashla g'uborlarni. Bu oqshom qalb kirlardian uni pokla.

Ha, sen!

Kibr va g'ururni yoq. Bu oqshom itoatsiz nafs balosidan xalos qil o'zingni. Qalbingdagi marhamatni tiriltir.

El-u xalq nima deydi?

Inson abadiyatga, so'ngsizlik diyoriga ko'chib ketarkan dunyo bir sassiz makonga aylanadi. Ketgan kishining ortidan o'qiladigan "Fotiha" esa butun bir masaladir.

Inson asl vataniga qaytarkan, bu ketganga visol, qolganga g'urbat onidir. Ertamni-yu so'ngimni xayrli qil, ya Robbiy.

O'tgan umring hisobini qilishga kirishsang, na bugun, na ertangni yashaysan. Keldik, ko'ryapmiz, rizqlanyapmiz, yashayapmiz va ketamiz.

Aqlimga o'rashgan jumlalar esa: shu zaylda qanday hayot kechiradi inson? Bu o'zini boshqalarning fikriga bandi qilib, umrni uvol qilish emasmi ?

Atrofing qichqiriqlar, g'avg'olar qanchalar baland bo'lsa bo'lsin, sening sasing hamma saslardan oldin qalbingga yetib borishini hech o'ylab ko'rganmisan?

Shaxsiyatlardan, olqishlardan, g'avg'olardan, tabriklardan yoki tazyiqlardan, kufrdan, haqoratdan, ayblovlardan joning yonganda ortda qolgan sendagi "Men" bularga ehtiyoj sezmasdan yashay oladimi?

Hayot sahnamizning bosh qahramoni o'laroq har holatda, har parchada, har pardada bosh rolda o'zimiz. Ammo ba'zan aqlimizni bandi qilgan u so'zlarning ta'siridan buni unutamiz.

El-u xalq nima deydi? Qo'ni-qo'shni nima deydi?
Mahalla nima deydi?

Modomki joyi kelgan ekan, senga Nalinchi bobo-ning hikoyasini aytib beray.

"Juda qadim zamonlarda, bundan bir necha asrlar oldin Istanbulda ismi Muhammad Mimi, Bergamali etikdo'z bir kishi yashagan. U shunday ajoyib etiklar tikib, ishini mohirona bajarganidan uni Nalinchi bobo deb atashar va o'z ismi qolib kasbining nomi uning ismiga aylanib ketgan ekan.

Kel, hikoyani eng boshidan anglataman.

Sulton Murodxon III bir tush ko'radi. Bu ro'yoni ko'rgan kuni tongda g'alati holda uyg'onadi. Tushida bozorda undan bir narsalar so'ragan kishini ko'radi. Sulton tushni ham, undan so'ralgan narsani ham hech kimga aytmaydi. Uning hayajonli, fikrga cho'mgan holati vazirning e'tiboridan chetda qolmaydi. Vaziri a'zam Siyovush posho Sultonning bu holini ko'rib, xavotir ichida undan so'raydi:

"Alloh yaxshilik bersin, hazratim, sizni biron narsa qiynamoqdam?"

Sulton: – "Tunda g'aroyib tush ko'rdim", – deydi.

Vazir: "Yaxshilikkadir, Inshaalloh, afandim!?"

Sulton: "Yaxshilikmi, yomonlikmi hali bilib olamiz, Inshaalloh!"

"Ya'ni Qanday?", – deb so'raydi vazir.

Podshoh vazirga: "Tayyorlan shaharga chiqamiz", – deydi.

Sulton u paytlarda fuqorolar tanimasligi uchun ba'zan mulla, ba'zan darvesh, ba'zan bir savdogar qiyofasiga kirib, pinhona shaharni taftish qilar, nima bo'layotganini, xalq qanday yashayotganini o'z ko'zi bilan ko'rishni xohlardi.

Sulton Murodxon va vaziri mulla qiyofasiga kirib, Boyazidga, u yerdan Vafoga, so'ngra Ziyrakdan o'tib pastga – Unkapi atrofiga keladilar. Atrof gavjum edi. Podshohning ko'zi yerda yotgan bir jasadga tushadi va odamlardan: "Kim bu odam?" – deb so'raydi.

Odamlar: "Bu bilan ovora bo'lma, ichkilikboz bir kishi!" – deb javob beradilar.

"Qayerdan bilasizlar unday ekanini?" – deya podshoh hayron bo'lib so'raydi.

Kishilar orasidan biri oldinga chiqib: "Ma'zur tut, u mening qirq yillik qo'shnim", – deydi.

Boshqa bir qo'shnisi esa: "Bilasizlarmi, u aslida mohir usta edi. Juda ajoyib, eng yaxshi etiklar tikardi. Ammo topganini ichkilik va fahshga sarflardi. Uyiga

ham shisha-shisha ichkilik olib borardi va qayerda nomi chiqqan fohisha bo'lsa, uni ham uyiga yetaklab ketardi", - deydi.

Yana bir qariya esa g'azabnok holatda gapga aralashadi: "Xohlasangiz boshqa qo'shnilaridanam so'rab ko'ringlar, uni bir marotaba bo'lsa-da jomed'a ko'rishibdimi, bir bora bo'lsa-da boshini sajdaga qo'yibdimi?"

Bularni aytgandan so'ng, mahalladoshlari Nalinch Boboni shu holatda tashlab ketadilar. U yerda Sulton va vaziridan boshqa hech kim qolmaydi. Vazir Siyovush posho ham orqaga o'girilib ketishga ho-zirlanarkan, Sulton Murodxon: "To'xta, vazir, qayerga ketyapsan?" - deydi.

Vazir Siyovush posho: "Bu kishidan uzoqlashasiz, deb o'ylabman sultonim", - deb javob beradi.

Podshoh asta-sekin ko'rgan ro'yosini tushuna boshlaydi, ammo nima qilish kerakligini to'liq angelayolmay vaziriga deydi: "Yo'q! Bunday bo'lmaydi! Bu xalq, keladi-ketadi, hech kimga hech narsa deya olmaymiz. Lekin biz ham keta olmaymiz. Uni dafn qilishimiz kerak", - deydi.

Vazir: "Yaxshi, saroydan xizmatchilar chaqirib bu muammoni hal qilamiz", - deb javob beradi.

Podshoh vazirining gapidan g'azablanib: "Bo'l-maydi, tushning hikmatini hali ham bilolmadik", - deydi.

"Unda nima qilishni buyurasiz?" – deb so'raydi vazir.

Podshoh: "Janozani ko'taramiz", – deydi.

Vazir hayratlangan holda: "Podshohim, qanday ko'taramiz?" – deb uni savolga tutadi.

Sulton: "Yelkamizga ko'taramiz uni!" – deb zardali ohangda javob beradi.

Vazir bu qiyin ish ekanini aytib, Sulton Murodxonni fikridan qaytarishga urinadi: "Unday qilmang, unday qilmang, sultonim, buni yuvilishi, kafanlanishi, ko'milishi bor".

Podshoh vazirning gapini kesib: "Xavotir olma, men hal qilaman hammasini", – deydi.

Vazir ko'radiki, podshoh qarorida qat'iy. "Shu yerda mahalla masjidi bor, ammo bilmayman bu qanday bo'ladi?" – deb ikkilanish bilan podshohga aytadi. Podshoh esa: "Janozasini Fotih jomesida o'qiyimiz", – deydi. Chunki tushida, xuddi, shunday holatni ko'r-gan edi. Masjidga keladilar. Vazir o'ng-u so'lga qarab, kafan, tobut topadi. Podshoh uni yuvishga hozir-laydi. Usuli arkonga ko'ra, g'usl qildirgandan so'ng uning yuzida bir nur balqiydi. Dudoqlarida ma'noli bir tabassum zohir bo'ladi. Sulton Murodning qalbi-da bu kishiga nisbatan iliqlik paydo bo'ladi.

Shunday qilib kafanlanadi, tobutga solib, janoza namozi o'qiladi va lahad sari hozirlanadi. Endi uni la-had ichiga qo'yishgina qoladi.

Vazir so'raydi: "Sultonim, qayerga ko'mamiz?"

Podshoh: "Uyining bog'chasiga. Sen borib uning uyini surishtir, bilib kel", – deydi.

Vazir so'rab-surishtirib uning uyi qayerdaligini aniqlaydi. Podshoh va vazir mayyitni ko'tarib yo'lga tushadilar. Nuragan, eski bir uyning eshigini qoqadilar. Eshikni qari bir kampir ochadi. Kampirga eri o'lgani haqida xabar beradilar. Uning ko'rinishidan, xuddi, kampir bu o'limni bilgandek edi. Lekin shunday bo'l-sa-da, ko'z yoshlarini tutolmaydi. Mehr to'la horg'in ko'zidan chiqqan marvarid donalari kabi yosh tom-chilari ajin bosgan nurli yuziga oqa boshlaydi. So'ng Podshohga: "Alloh ajringni bersin, o'g'lim, ko'ryapmani, juda qiynalibsan", – deydi.

Podshoh: "Alloh salomat qilsin. Ammo hovlingilda bu marhumni dafn qilish uchun joy bormi?" – deb so'raydi.

Kampir: "Ha, erim o'zining qabrini tayyorlab qo'ygandi. Meni shu yerda dafn qilsinlar, degandi", – deydi.

Podshoh va vazir uni tayyorlangan joyga dafn qiladilar. Dafn qilib bo'lgandan so'ng podshoh kampirga: "Menga rahmatli haqida biroz gapirib bera olasizmi?" – deydi.

Kampir, albatta, deya mahzun holda ko'z yoshlarini artib, so'zlashni boshlaydi:

"Erim olim kishi edi. Tunga qadar etik tikardi. Ammo kimning qo'lida sharob shishasini ko'rsa, darrov sotib olardi. Ummati Muhammad (sollallohu alayhi vasallam) ichmasin deya, olib kelib hovliga to'kardi. Yana fohishalik bilan tanilgan ayollarga ma'lum miqdorda pul berib uyg'a olib kelardi. "Men sizning vaqtingizni sotib oldimmi, oldim. Pulingizni berdimmi, berdim. Shunday ekan meni tinglashingiz kerak", – deb mendan ularga dinimiz ahkomlarini o'r-gatishimni tayinlab uydan chiqib ketardi.

U chiqib ketgach, ularga dinimiz ahkomlaridan ta'lif berardim. O'zi haqidagi odamlar aytadigan gaplarni hammasini bilardi. Ko'chada yurarkan, unga g'azab-la tikilgan nazarlarni his qilardi. Mahalla kishilari orqasidan nimalar deyishini ham juda yaxshi bilardi. Savob umidida uzoqdagi masjidlarga borardi. Kunlarning birida: "Siz bunday qilyapsiz, ammo qo'shnilar sizni yomon deb bilishadi, jasadengiz ko'chada qoladi", – dedim. Biror kishiga zahmat bo'lmasin deb o'ziga qabrni hovlidan qazdi. Ammo men: "Qabr bilan ish bitmaydi, sizni kim yuvadi, kim ko'taradi", – dedim. Oldin kului so'ng esa: "Alloh buyuktur, xotin, Sultonning nima ishi bor? Keladi, bu ishlarni hal qiladi", – dedi.

Gap shu yerga yetganda Sulton tushining ta'biri ni tamoman angladi. Ko'rganlarini, eshitganlarini – hammasini to'lig'icha tushundi.

Bu hikoyani nima uchun aytdim, bilasanmi? Hozirgi kunda el-u xalq nima deydi, deb odimlashga ja-

soratimiz yo'q, yo'lga chiqishga kuchimiz yo'q, sado chiqarish niyatimiz yo'q. El-u yurt so'zlari deya, hali-hanuz bir odim orqadamiz.

El-u xalq nima deydi, deb vaqt ketkazishga kamlik qiladi bu umr. El-u xalq noto'g'ri tushunadi, deb sarflashga ozlik qiladi bu umr. Ayt-chi, seningcha ham shunday emasmi? El-u xalqni bir chetga qo'y. Aslo unutma!

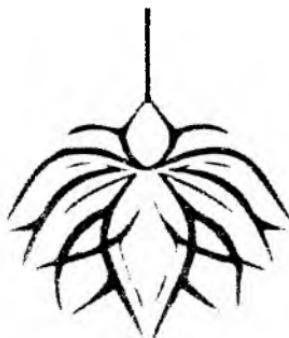
Allohdan uzoqlashganimizda yuzlarimiz qorayishni boshlaydi, qalblarimiz qotishni. "El-u xalq nima deydi"ni bir chetga qo'y, do'stim. Alloh nima deydi, sen shunga qara!

**Aytmoqqa bir so'z topolmam
Meni qalbimdan tingla**

**Sening bu dunyoda ega bo'gan chegara,
bosib turgan yeringchadir.
Menimcha tuprog'ing yo'q! Shunchaki bilishingni
istadim.**

A.U.

Bitmas ishq: Quddus

Shaharlarning eng nozlisi, eng jozibalisi.

Har oshiq senga ega bo'lish uchun talabgor bo'la-di, sen esa yana hech kimga yor bo'l maysan.

Bilaman.

Xafasan, mahzunsan, azobdasan.

Ammo taxtlaridan tushib, yalangoyoq keladigan do'stlaring, seni "Shahri Amin Diyor" deya e'lon qilgan Umarlar yana keladi.

Hali senga qum-u changlar ozor bermasin deya, toshlarni yelkalarida tashib Salohiddin Ayyubiylar, Ibrohimning dinida sobit turgan, eshiklaringga "La ilaha illaloh Ibrohim Xalilulloh", deb yozgan Shayx Adibalining muridlari va Usmonlilar yana sening ishqing-la yonadi. Sening tinchliging uchun borini berishga tayyor bo'lgan Usmon avlodlari yana keladi huzuringga.

"Bu shahar birodarlik, marhamat, ishq, tabassum va muhabbatning markazidir. Bu yer har musofir kirib, orom oladigan maskan", deya sen uchun farmonlar chiqargan Yovuzlar yana keladi.

Yana minbaring ostonasiga tizzalar taslim bo'lib "Hokim-ul Haramayin" emas "Xodim-ul Haramayin", deya o'qilgan xutbalar tinglanadi.

Qadringni qon bilan o'lchagan, pul taklif qilgarning yuzini, quvvatini, sultanatini, davlatini senga bo'lgan muhabbati tufayli parcha-parcha qilgan Abdulhamidlar yana keladi.

Keladilar!

Umidingni so'ndirmasdan, ishqiningni tugatmasdan, vaqtি, soati kelganda, bir kun, albatta, keladilar. Bugun, erta yoki undan keyingi kun, albatta, keladilar.

Qaniydi, o'sha kunni ko'rolsam. Va bir kun Aqsoning qarshisida turaman va uchrashuv hiloli ila yuzma-yuz bo'lib birgina so'z so'zlayman:

"Oyoqlarimga Quddus kuchini berganga hamd bo'lsin. Yuragimga Quddus ishqini naqsh qilganga hamd bo'lsin".

Ko'ngildan kelgan mehmon.

Nima uchun qo'rqtyapsan?

Sen yerdan osmonga qadar gunoh qilgan bo'lsang ham, uning avfi undan buyukroq.

Nimaga ishonyapsan?

Ibodatlaring bilan Yer va Osmon orasini to'ldirib yuborgan bo'lsang ham Uni bunga aslo ehtiyoji yo'q.

Na qochadigan, na uchadigan joyimiz bor. Faqat qalb to'la sevgi va ta'rifiga til ojiz yurtimiz bor. "Yer-u ko'kka sig'mayman, ammo bir mo'minning qalbiga sig'aman", deydi Yaratgan. Muso alayhissalomning mashhur qissasini bilasan.

Muso alayhissalomning qavmi Alloh taoloni ziyoftga taklif qilaylik, deydi. Muso alayhissalom esa ularga tanbeh beradi. Hoy odamlar! Alloh yeish ichishdan behojatdir, deydi. Turi Sinoga borganida "Ey Muso, nimaga bandalarimning da'vatlarini men-ga aytmayapsan?" – deydi Haq taolo.

Muso alayhissalom: "Avf tilayman, ey Robbim", – deydi.

Alloh taolo: "Bandalarimga ayt, juma kuni boram'an, ularni ziyorat qilaman", – deydi.

Ular katta tayyorgarlik, hozirlik, mo'l-ko'l taomlar va ikrom bilan kutishni boshlaydilar. Shunda ularning huzuriga holsiz, usti-boshi eskirgan bir qariya keladi va "Ey Muso, uzoq yo'ldan keldim, ochman, biror yemak ber menga, qornimni to'ydirayin", – deydi.

Unga hech bir yemak bermasdan: "Vaqtimizni olma, bugun Allah taolo keladi. Undan ko'ra, bor suv olib kel, sening ham hissang qo'shilsin", – deydi.

Qariya sekin u yerdan uzoqlashadi.

Tun bo'lib tong otdi hamki na kelgan bo'ldi na ketgan. Muso alayhissalom hijolatli holda qoldi. Xalq esa bo'lar-bo'lmas gaplar gapira boshladi.

Ertasiga Hazrati Muso alayhissalom: "Robbim hijolatga qoldim. Qavmim yo sen bizni aldading, yo Allah va'dasida turmadi, demoqda", – deganda Allah taolo: "Keldim, ey Muso. Ochman dedim, meni suvg'a yubording. Bir burda non bermading. Na sen na qav-ming menga ikrom ko'rsatdi", – deydi. Muso alayhissalom qanday qilib, axir u bir qari chol edi deganda, Allah taolo: "Men ana shu qulim bilan birga edim. Uni ikrom qilsangiz edi, meni ikrom qilgan bo'lar edingiz. Men na osmonlarga, na yerga sig'aman, men faqat aziz qulimning qalbiga sig'aman. Men u qulim bilan birga kelgandim, uni ikrom qilmasdan jo'natganingizda esa meni qaytargan bo'ldingiz", – deydi.

Inson qadri qanchalar yuksak. Insonning qalbi va qalbdagilari qanchalar qadrli.

Qo'y, amalni, faqat, lekin kabi jumlalarni. O'tgan umring bilan o'ralashma. Olgan diplom, sertifikat, faqatgina qog'ozdan iborat mavqelaringni tokchaga qo'y.

Kamtarin bo'l! Allohning izzati, qudrati qarshisida tuproq bo'l!

Qo'y, bir narsalar bo'lishni, mukammal bo'lishga urinishni. Sen insonsan, xatokor, unutadigan, ojiz bir inson. Qul!

Qalbing sof bo'lsa, ishongan yo'lingda samimiyat bilan yur.

Eshigingdan hech bir kishini och qaytarma, bilmaysanki, uning ko'nglida KIM bor?

Taslim bo'l u rahmatga. Tur, tahorat ol, yig'lay-yig'lay yolvor.

Taslim bo'l va rahmatidan umid uzma. Unutma, hech kim o'zi uchun yashirilgan mujdani bilmaydi.

"Sabr va namoz ila Allohdan yordam so'rang", deyiladi oyati karimada.

Yor ham U.

Yordamchi ham U.

To'g'ri u tomonga yo'nal.

Ko'nglingni Yaratganga och ichingdagi dardlar-
ingni U bilan bo'lish, u qorong'ida o'rmalagan chu-
moli harakatini ham bilguvchidir. Tavba qil, duo qil,
ojizligingni e'tirof qil, qul bo'l!

Ha, sen faqatgina qul bo'l. Zero, U Alloh! Rahmat
va marhamat sohibi. U yolg'izlarning yori va qalblar-
ning yolg'iz egasidir.

Bizning Allohnинг rahmat va marhamatidan bosh-
qa nimaga ehtiyojimiz bor, aslida?

Alloh rizqqa kafildir!

Uyning devorlariga osilgan naqshlar u uyning ziynatidir.

Uy va uy ahliga go'zal muomalada bo'lish kerak, gaplashish kerak, baxt ulashish kerak. Eng asosiysi esa, eslashga eng loyiqlarni eslatish kerak.

Sen ko'rgansan: uylarning kirishida, tashqi eshikning ustida devorlarga ishlangan yozuvlar bo'lardi:

"Bismillah".

"Mulk Allohnikidir".

"Mashalloh" kabi...

Bolaligimiz ortidan ularni ham boy berdik. Ilk bor Ismoil amakining uyi devorlarida ko'rgandim ulug' harflar-la yozilgan u yozuvlarni. Oyat ekanini esa keyin bilgandim.

"Alloh rizqqa kafildir".

"Eshitdik va iymon keltirdik".

Xo'sh, rizq o'zi nima?

Yeganing, ichganing, kiyganingmi? Yoki kunning so'ngida qo'lingda qolganimi? Molmi, mulkmi?

Rizq Allohning qalbingga joylagan sevgisidir, ishqidir.

Asil rizq Alloh uchun gapirganingda qalbingni to'ldirgan ishqidir. Rizq onalarning, otalarning, qo'shnilarining, mazlumlarning duosidir.

Ha, rizqqa Yaratganning o'zi kafildir!

Intilganing, harakat qilganing, so'zda emas, qalbdan sevganing, da'vosini kutganing, qilichini ochganing, rizosini qozonishga uringaning faqat Robbing bo'lsin!

U vaqt ulug' Yaratgan qalbingni qanday rizq bilan to'ldirishiga boq!

**Aytmoqqa bir so'z topolmam,
Meni qalbimdan tingla**

**Birga yo'lga chiqdik, u esa ortga qaytdi, voz kechdi.
Yo'lning yarmidan chiqdi-ketdi.
Bu ham kamdek oyoqlarim ostiga toshlar ekdi.
Ammo men yo'limdag'i bu toshlarga ham
tikanlarga ham rozi edim.
Sog'inch bularni nazarga ilmasdi...**

Qaysi chivin eng yuqori uchadi?

Menden shu yoshinggacha nima o'rganding, deb so'rasangiz, sizga vaqt o'tishi va bolaligimning yomg'irli kunlariga qaramasdan yo'limda qanday davom etganimni aytib beraman. Ammo u shunday go'zal yomg'ir ediki, kishini yoshartiradigan, umidlariga kuch bag'ishlaydigan, xayollarini yuksaltiradigan. Eng asosiysi, orzu-yu ishonchni quvvatlaydigan.

Sochlарим ho'l bo'ldи ushламайман ortiq,

Tashqarida bo'ronlar, qo'rqlamayman ortiq".

Yomg'ir bilan bog'liq shunday ajoyib xotiralarim borki, aytsam roman bo'ladi. Ammo hozir mavzu boshqa.

Bugunga qadar yoki bundan keyin nima bo'lishidan qat'i nazar men yo'limda davom etaveraman!

Davom etish nima ekanini yo'limning yarmi, ya'ni o'ttiz besh yoshimdan keyin olti yoshli Arokanli Ayodelidan o'rgandim.

Qadarida yozilgan bir qora bola!

Qurg'oqchilikdan qaqragan tuproqlarda yalang-
yoq o'yin bilan ovora bolakay.

Uning bu holati menga doim shu oyatni eslatadi:

"Allohning bo'yog'ini (lozim tuting!) Allohning bo'yog'idan chiroyliroq bo'yoq berguvchi kim bor?! Biz Ungagina ibodat qiluvchilarimiz". (Baqara surasi, 138-oyat).

Mana u ham mana shunday go'zal bir bola. Ko'zlarining ichi oppoq chiroq kabi porlaydi.

Nafasi bo'g'ziga tiqilib qolguncha yuguradi, o'y-naydi. Havo issiq, mana bugun ham quyosh tepamizza. Chivinlar bir-biri bilan kim o'zarga uchishadi. Panjara ortidagi shunday manzara ko'z oldingizga keldimi ?

U har kuni boshiga tushadiganlaridan mutlaqo bexabar holda shunday o'ynaydi. Hayot so'qmoqlarida hali juda yosh. Endicina oltida.

Hayot hikoyasining ilk satrlaridir, balki.

Uyidagi, kichik bir ko'lmakchadan qoshiq bilan yig'ilgan ozgina suvga-da qoniqadi. Bir hovuch suv uning uchun bir olam quvonch, baxt. Afsuski, bu hol ham onda-sonda. Suvni hisoblab ichadi, evaziga hisobsiz hamdlar aytadi.

Hayotda yashab, omon qolayotgani uchun shukr-lar qiladi. Onalar bolalariga doim g'amxo'rlik qilishi uchun, xonodon kattalari qo'l ostidagilarga ko'z-qu-loq bo'lib yurishi uchun, kichiklar esa ota-onasiz qolmaslik uchun doim duodalar. Dunyoni faqat shundan iborat, deb tasavvur qiladilar.

Ochlik, suvsizlik va qaqroq bir yer... Chivinlar bilan to'la mana shunday mahallarda uzoq yillardan beri yashab kelyaptilar.

Kunlardan bir kun ular yashaydigan joyga begona kishilar keladilar va biz – musulmonlarning umumiyligi bilan salom beradilar. Uzoqdan kelishganini aytib, tezda ishga kirishib ketadilar. Necha kunlab quduq qazadilar.

Umid-la, g'ayrat-la quduq qazishda davom etadilar. Ammo hech bir o'zgarish yo'q. Ayodele kabi boshqalar ham suv chiqishini intazorlik bilan kutadilar. Ular qazishda davom etadilar. To'xtamasdan, char-chamasdan, jilmasdan...

Va o'sha kun keldi. Oy yuzli bizning qahramon Ayodele toza suv bilan yuzlashadi.

Qop-qora hovuchlarining ichi oldin hech ko'rma-gan, pok-pokiza suv bilan to'la: top-toza, rangsiz, shirin suv...

Ha, u bugunga qadar bunaqasini hech ham ko'r-magan. Ta'rif etib bo'lmas ajib bir holda edi u. Hovuchlarining orasidan oqayotqan shaffoflikning nimaligini farqiga bormasdan qona-qona ichardi. Yana ichardi, so'ngra yana, yana... Qalb otashi alangalanib, ko'z nurlari hayajonlanib ichardi...

So'ngra atrofga qarab baqirardi. Joyida turolmay, quvonchdan hayqirardi. Kim bor, kim yo'q barchani chaqirar, quvonchidan bo'yи baravar sakrardi. Baxtiyor Ayodele:

- Bu shirin suv, bu shakarli suv! - deya ovozining boricha baqirardi.

Bolaning quvonch-la o'ynashini hamma panjara ortidan maroq bilan tomosha qilardi.

Bola qayta-qayta suvdan qonib ichar va yana hayqirardi. Yig'layotgan onasi ham balki ilk bor uni bu holatda ko'rib turgandir.

Yo Robbim, bu qanday quvonch?!

Bu qanchalar buyuk shukr?! Bu qanday buyuk hamd?!

Men suv tanqis mintaqalarda hayot uchun kurashtayotgan bolaning toza suvgaga yetishgandagi quvonchiga guvohman. Bu dunyoda imkonsizliklar orasida, yo'qlikka mahkumlik ichida ozgina toza suv uchun kunlab mashaqqat chekadigan insonlar bor. Bu olamda loyqa suv ichib, so'ngra toza suvgaga yetishganda "Bu shakarli suv", - deb qichqirgan bolalar bor.

Barokat, nafas, hayot, umr va salomatlik manbayi suv bo'lmasa, unda nima?

Istagan vaqtida toza suvdan qona-qona icha oladigan bizning mintaqalarda bu oddiy narsa albat-ta. Barokatli Onado'li tuproqlarining nonini yeyayotganlar uchun bu arzimas bir hodisa. Ammo shuni unutma, toza suvni birodaring bilan icha olish asl ne'mat!

Dunyo bu suvsizlikka jim qarab turganda, sen jim turma, sado bo'l, suv bo'l.

Dunyoga boshqarish da'vosini qilayotganlar Arakonli bolalarning haqlaridan qo'rqlmaydilar. Sen u bolalarga qo'l, qanot bo'l. Dunyoning vijdoni ko'r, kar, soqov ekan, sen Arakon bolalariga umid bo'l.

Buyuklik da'vo qilayotgan aqlilar kalimalarni kirlatsalar, sen ularga o'zgarmas, kirlanmas Kitobdan bir oyat keltir.

"Ular: "Biz senga haq ila bashorat berdik. Bas, sen umidsizlardan bo'lma!" Hijr surasi, 55-oyat.

Kel! Butun qo'rquvlar yer bilan bir bo'lsin.

O'yin o'ynashdan qo'rqlama. Yo'llar changlansa ham, sen qalbingni pok saqla. Bil, bir kun top-toza suvni birodaring bilan birga ho'plarsan.

Bu hikoyadan o'rganganim eng go'zal hikmat, chivinlarning vizillashiga e'tibor bermaslik.

Har damda, har holdan baxt tuyish. Qaysi chivinning baland ucha olishini kuzatish va kerak bo'lsa uni qadrlashdir. Ayodele kabi nima bo'lsa ham hayotda davom etish.

Davom etish nima bilasanmi?

Insoniyatning baxt saodati, qizlarning ozodligi uchun mujodalalari qilgan, eng qiyin vaqtarda ham

Makka ko'chalarida qiz farzandlarini yelkasida olib yurgan rahmat Payg'ambari Muhammad sollalohu alayhi vasallamning izidan charchamasdan yurishdir.

Ruxsating bilan, bu hikoyadan keyin men senga bir savol bilan yo'nalmoqchiman.

Ayt-chi, sen bu hayotga qaysi bo'shliqni to'ldirish uchun kelding?

Vaqt topib menga javob yo'llarsan.

Ertaga qoldirishdan voz kech!

Alloh uchun biz nima qilyapmiz?

Bu betartiblik, bu jaholat, bu o'zboshimchalik nimaga? Qo'limiz bilan tutgan iplarimiz esa kaftlari-mizni kesishga xizmat qilmoqda..

Yelkamizga olganimiz har yuk, o'tgan har kun belimizni bukmoqda.

Bu tartibsizlik nimaga?

Iltimos, birlashaylik.

Bu kelishmovchiliklar sababidan jonimizni ezib bitirmaylik. Biz insonmiz. Ikki qo'limiz, ikki oyog'imiz, ikki ko'zimiz, ikki qulog'imiz va bir dona qalbimiz bor. Ammo millionlarcha aqlimiz bor.

Va bizga faqatgina kunda 24 soat vaqt ajratilgan.

Bugungi ishni ertaga qoldirma!

Har ishni rejala, boshla va tugat. So'ng navbatdagi ishni boshla, rejala va tugat!

Yil, oy, hafta, kun, soatni ham keyinga surma. Hech bir ishni keyinga qoldirma, bajar!

Eng ahamiyatli yig'ilish, oddiy qahvaxo'rlikni bo'lsa ham ertaga dema. Ikkisiga ham ayni mas'uliyat va jiddiylik bilan yondash.

O'zingni bo'sh qo'ysang, shamol seni uchirib yuboradi. Tarqalgalarni to'plash uchun vaqting yetarli emas.

Yaxshi dam ol, yaxshi harakat qil!

Ko'zlagan manzilga to'xtamasdan, dam olmasdan, shoshilib borilmaydi, aks holda yiqladi.

Bir do'st, bir qardosh, bir aka sifatida sendan iltimos qilyapman. Fikringni tartibla, unga g'ayrat bilan harakat qil. Ba'zan oson bo'ladi, ba'zan qiyin. Ammo bu muhim emas. Muhimi, sen bir chetdan boshla, shu kifoya.

Sabrli bo'l!

Kerak bo'lsa, minglab yiqlingga dastak bo'l. Bir kattaga, bir kichikka yoki tanimagan bir insoningga. Aqling chalg'imasin, oyoqlaring tolmasin.

Bir tur...

Bir ko'r...

Bir his qil...

Va shunga ko'ra qanot qoq. Shunday qanot qoqliki, na qanotlaring qayrilsin va na shamol behuda ketsin.

Bir ish qilarkansan, butun quvvating, borlig'ing, qalbing bilan o'sha yerda bo'l! Bir kishi bilan suhbatlashyapsanmi, nigohlariga boq, butun borlig'ing bilan tingla va o'sha – uning yonida bo'l!

Yuryapsanmi? Qat'iy qadam bilan odimla.

Dam olyapsanmi? Ko'zlariningni yumganingdagi qorong'ilikka taslim bo'l.

Qorong'ilikning seni tinchlantirishiga imkon ber!

Yulduzlarni ko'rishga mone bo'layotgan ko'channing lampalari kabi zehningdan qochish eshiklarini izlama.

Tur!

Ehtiyojing bo'lgan narsani jimjitlik va qorog'ilikdan o'rganolmaysan, boshi yo'q ko'chalarda toliqasan.

Zehningga biroz dam ber. Biroz sokinlash. Har ishni joyi, vaqt kelganda boshla! Har ish o'z vaqtiga asirdir aslida. Vaqt sarfla, rejala, ishla, tugat va shukr qil!

Ish ko'p, vaqt esa qadrli. Eng zaruridan boshla. Ha, boshla va tugat! Vaqt o'tib orqangga qaraganingda nimagadir erishganiningni ko'rsang o'zingni boshqacha his qilasan. Bu esa ta'rifsiz tuyg'u. Hech bir rejang bajarilmay qolib ketishiga yo'l qo'yma. Darhol rejala, vaqt belgila, qil va tugat. Ertaga vaqt bo'lmasligi mumkin yoki "sen bo'lmasliging" mumkin!

Senga yuk bo'lib turgan narsalardan xalos bo'l!

Yelkangda seni ezib turadigan narsalar bor ekan ishlayolmaysan, shunday emasmi?

Ularni tubsiz chuqurga uloqtir. Yoningga faqatgina o'zingga kerakli narsalarnigina qoldir va ishni boshla.

Beqarorlik tamom qiladi insonni.

O'zingni, yaqinlaringni va yo'lingni ham tashvishlar girdobiga otasan.

Bunday qilma!

Bolalar kabi bahonalar to'qima.

Rejasi yo'q rejasi borlarga xizmat qiladi.

Unday bo'lma!

Qani, menga ayt-chi, kutayotganlaring, maqsadlaring nima?

Qayerdan boshlaysan? Qay birini oldin bajarasan? Aqlingdagilarni qanday tasniflaysan? Unutganlaring-ni-chi?

Mavzuga bir tepadan, bir pastdan kirasanmi? Sen tushuntirib, men esa tinglab charchaymiz, shunday emasmi?!

Ko'p ish bor, juda ko'p.

Har narsa o'zgarmas bir nizom ichida oqmoqda.
Biz ham bu bu oqim bilan birga davom etishga maj-burmiz.

Shuning uchun tur, qaroringni qat'iy qil va yo'lga tush.

Niyatingni har odimda yangila, pokla.

Alloh yangidan boshlaganlarni yolg'iz qoldirmas-ligini unutma!

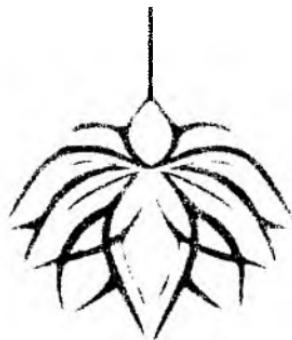
Vaqt kech bo'lmasdan, vodiy to'lmasdan tur!

Qat'iy bo'l har ishni yangidan boshla.

**Aytmoqqa bir so'z topolmam,
Meni qalbimdan tingla**

**Naf ko'rmagan joyingga uzoq tikilma.
Xiralashasan, xayoling chalg'iydi va maqsadingni
unutasan...**

Meni qalbimdan tingla!

Insonning ruhi qanday titraydi?

“Yigitga maydon, maydonga yigit kerak”, deb zolim qarshisida tik turaman, eng avvalo, irqchilik uchun kurashaman, ammo uning qarshisida boshimni unday ko’tarolmayman...

Bunchalik qanday sevding, deganlarga bu buyuk ishqning javobini hech kimga aytmayman. Imom G’azzoliydan olgan hirqamni kiyaman va yo’limda davom etaman. Zero, “Axmoqlarga javob berish hamromdir”.

To’g’-u toshga ishqning nomini yozish oson. Asosiy masala esa qalbingdagi holatdir. Ishq haqidagi balandparvoz gaplar gapirish oson. Yolg’iz qolganingdagi holat esa asl masaladir. Muhabbatning nomini “Ishq” deb atash juda ham oson. Ammo moddiyatdan, ayoldan, insondan, avvalo, dunyodan boshqa bir ishq bilan nasibalanmoq asl masaladir.

Xo’p, ishq o’zi nima?

Yonmoqmi, aldanmoqmi? Yoki yondirmoqmi? Kaf tog’ini faqatgina tushlarda bo’lishini bila turib, yana unga yetishmoq uchun ishq vodiysiga kirishmi muhabbat? Yoki u muhtasham go’zallikning oldida lol qolmoqlikmi?

Dariddoshim, sevgingni oshkor qilishdan nima-ga chekinyapsan? Sevaman deyishdan nimaga tortin-yapsan? Sevishingni ko'rsatishdan nimaga uyalyap-san? Javob ololmayman deb qanchalar vaqt ni behuda sarflayapsan, oshiq-mashuq bo'lish onlaringni boy beryapsan...

Uyg'on va fahmla!

Shuni qabul qil, sen yonmasdan, so'nyapsan.

Yosharmasdan, qariyapsan.

Aytmasdan, rohatlanolmaysan.

Yig'lamasdan, ovunolmaysan.

Yurmasdan, yugurolmaysan.

Qaramasang, ko'rolmaysan.

Nafsni tarbiyalamasdan, Haqqa yaqinlasholmay-san.

Yo'lga tushmasdan, yo'lning so'ngini ko'rolmay-san.

Sajdaga yiqilmasdan, poklanolmaysan va tug'il-masang, o'lolmaysan.

Ishq uchun dard chekiladi, duolar qilinadi, umr fido qilinadi. Haqiqiy oshiqlik shunchaki havas emas, qalbdagi sirdir. Faqatgina, oriflar bila oladigan sir. Ishq vaqt ni daryodek oqizadi, shamoldek uchiradi. Agar qalbing ishqqa yo'liqsa, shunday hayqiradiki,

uning sasini eshitish xususiyati eng kuchli hayvonda uni eshitolmaydi. Ha, shunday, bu hol faqat senga oid, faqat seniki.

Tishimni tishimga bosib, yo'lga tushdim.

Xayollarimda faqat u bor, ko'rgan har suratimda uning siy়mosi. Bu yo'lда yolg'iz emasman. Tug'ilib ulg'aygan qishloq uyida, onasi to'qib devorga osib qo'ygan gilamga qarab xayollar surgan 10 yoshli Abdurahmon men bilan. Bir bor ko'rmasdan uzoqdan sevgan, Boyazidga avtobusda kelib, tramvay yo'lidan hayratlangan, peshanalari terlab u tomon yurib borgan, sayrga hech to'yagan, gunohkor boqish-la qasamlar ichgan o'n sakkiz yoshdagi Abdurahmon men bilan. Farzandining qulog'iga uning ismi bor allalarни aytgan, go'zalliklarni, sirlarni, hikoyalarni soatlarcha anglatgan o'ttiz besh yoshlik ota – Abdurahmon ham men bilan birga.

Unga oid nimam bo'lsa, yonimda.

Qaysi vaqt? Qaysi kun? Yoshim nechaga yetdi?
Faslning nima ahamiyati bor? G'avg'olar ichida qolib ketamanmi?

Ey Robbim, meni noumid qilma!

Aytmoqqa bir so'z topolmam, sen meni qalbim-dan tingla.

Yana biroz yaqinlashdik.

Bu yakkama-yakka tanishuv emas, yolg'iz men bo'lmayman u yerda. Kelgan ketgan butun oshiqlar bo'ladi u yerda. Muhammad Mursiy, Osim Gultegin, Ismoil Joshar Hoja, Akif Amri, Umar Kungil o'g'li hammalari o'sha yerda bo'ladi.

Ey Robbim! Yuzimni burmayman, meni noumid qilma.

Tilim aylanmas, aytmoqqa so'z topolmam, sen meni qalbimdan tingla.

Mahshar maydonida biroz ilgarilamoq uchun harakat qilyapman.

Ko'ryapman, men bu yerda yolg'iz emasman. Nuriy Pokdil va Najib Fozil ham shu yerda. Qodir Misr o'g'li, Johit Zarif o'g'li, Sulton Mehmet ham shu yerda. Ha, u ham shu yerda, ajabo?

Yo Robbim! Men ojizman, meni yolg'iz qoldirma! Titrayapman, oyoqlarimda majol yo'q...

Sen meni qalbimdan tingla!

His qilyapman, yana kimdir bor bu yerda. Nigoh-lari bilan dunyoga qarshi tura olgan bir ayol. Yuzlarimdan oqqan ko'z yoshim bilan tuprog'ini loy qil-ganim – Fotima onam ham shu yerda.

Yo Robbim, boshimni ko'taryapman, meni yolg'iz qoldirma! Yo Robbim chidayolmayman...

Yo Robbim, temir muz kabi eriyapman...

Duoyim oz, shukrim ojiz, holim parishon...

Sen meni qalbimdan tingla!

Yo Robbim, men tayyorman. Boshimni ko'tarishni nasib et. Yo Robbim, sening rizong-la hozir qarshingdaman.

Yelkamni ko'tarolmayapman, toqatim qolmadi, sen quvvat ber.

Ko'z yoshlaram quridi, nafasim bo'g'zimga tiqildi, o'tmayapti. O'zing yordam ber, Robbim!

Yo Robbim, halovat qidiryapman, boshimni ko'-targanimda menga uni ko'rsat.

G'aribman, chorasziman, yolvoraman. Yo Robbim, men ko'tardim boshimni:

"ALLOHU AKBAR! ALLOHU AKBAR! ALLOHU AKBAR!"

Armonsan yoshligim...

Orzusan duolarim ijobati...

Orzusan sen qutlug' Ka'ba...

Hamma dardlarimni to'kib soldim bugun.

Hasrat-u alamlarimni qush kabi uchirdim, ishq ila, xushu ila, hamd ila...

Yig'lamoq yaxshidir... Birga yig'lamoq...

Najib Fozilning bir kitobi asosida Ma'sut Uchakon rahbarligida suratga olingan "Rais Bey" filmini 90-yillarning o'rtalarida tomosha qilgandim. Filmda bosh qahramonni Xaluk Kurto'g'lu ijro etgan. Avvaliga kitobini o'qib, so'ng esa shu kitob asosida suratga olingan filmni tomosha qilarkansiz, har bir so'zning ma'nosiga ayricha bir nazar-la e'tibor qaratar ekansiz. Shuning uchun, avvalo, kitobini o'qing, so'ng shu kitob asosida suratga olingan filmlarni tomosha qiling. Shunda ma'nosini anglashingiz yanada oson bo'ladi.

Filmning asosiy g'oyasi, mehmonxonada yolg'iz yashab, tabassum, marhamatni jazoga loyiq jinoyat deb biladigan Rais Bey!

Adolat va intizomni faqatgina qonun moddalariidan iborat deb biladigan, holatni tushunmaydigan, katta mansab egasi bo'lgan, yolg'iz va mehr-muhabbatsiz bir kishidan tushunilishni kutgan bir yosh mahkumning hayot hikoyasidir.

Aybsiz bir yosh jonni qatl maydonigacha olib bor-gan bu zolim hokimning zulmlari, davomiy so'roqlari, uyqularini qochirar va uni nafassiz qoldirar, dax-shatli tushlarida ham qochish eshigini qidirardi.

Chorasiz, birgina chora esa yig'i. Poklanish, tozalanishning va ozod bo'lishning birgina yo'li...

"Har ishning bir hikmati bor, ammo ko'radigan ko'z, his qiladigan qalb kerak", derdi oldingilar.

Hayotimizning har lahzasida shunchalar ko'p ne'matlar bilan rizqlanamizki, afsuski, juda ko'pini his qilmaymiz. Sohil bo'ylab sayr qilish, bir do'stingizni ziyorat qilish, kichik bir kafeda xotirjam qahva ichish, bir daraxtning soyasida kitob mutolaa qilish, bozor kezib savdo qilish, tandir oldida issiq non uchun navbat kutish... Bularning hammasi Yaratganning bizga in'om qilgan ne'matlaridir, aslida. Faqat bularni o'z kuchimiz bilan qilayotganimiz uchun bularga ahamiyat bermaymiz.

Agar bularning barchasidan mahrum qolsak, qanoti qirqilgan qush kabi holga tushamiz, Alloh asrasin. Zero, inson zoti faqatgina qo'lidagi ne'matdan mahrum qolsagina ularni qanchalar ulug' ne'mat bo'lganini tushunib yetadi.

Oilamiz bilan vaqt o'tkazishni, ko'z quvonchlari-miz eng ishonchli davomchilarimiz ekanini ko'rdik. Kitob o'qish, o'yinlar o'ynash, oshxonada vaqt o'tkazish, hasrat chekish uchun bugun yetarli sabablarga egamiz. Bo'lgan-bitgan, ketib-qaytmagan, yozilgan-chizilgan, buyuk kishilarning ekranlardan so'zlaganlarini anglashga harakat qildik.

Har narsaning o'z zamoni, o'z mavsumi bor.

Ba'zan "Yoki ketsam-chi?" deb o'yladik. Undan ham muhimi, "Onam, otam, tog'am, amakim ketsa-chi?" deya qayg'uga botdik... Otasining tobutiga ikki metrдан ortiq yaqin borolmagan farzandlarning o'r-niga o'zimizni qo'yishga urindik. Uzoq vaqt oldin yo'qotganimiz – bir-birimizni anglash, insonlarning chorasizliklarini, ojizliklarini tushunishga harakat qildik.

Har ishning o'z vaqtি-soati bor.

Vaqtni to'g'ri taqsimlash kerak. Vaqt o'tmasdan, poyezd ketmasdan o'z-o'zimizni anglashga shoshi-lishimiz kerak. Qani, boshla! Hozirdan, ha, hozirdan boshlaymiz, hozir o'z uyimizda ekanmiz, o'zimiz bilan yolg'iz qolishga imkonimiz bor ekan, hozirning o'zida o'zimiz uchun nimalar qila olishimiz mumkinligi haqida bosh qotirishga vaqtimiz bor ekan, avvalo, deraza tokchasiga o'tirib yoki o'rindiqqa uzanib, hech bo'lmasa bir balkonga chiqib, ufqqa ko'z tikib, o'zimiz uchun bir narsa qila olamiz: biroz yig'laymiz. Yoki, hech bo'lmasa, yig'lashga harakat qilib ko'-ramiz.

Yig'lash kerak bo'lgan nima bo'lsa, ana o'sha uchun yig'laymiz.

Yo'qotgan yaqinlarimizni sog'inib yig'laymiz. Do'stlarimiz, birodarlarimiz, oilamiz bilan o'tkazolmagan kunlarimiz uchun yig'laymiz.

Yarim yo'lda qoldirib ketganlar, eshiklarni yuzimizga shart yopganlar uchun yig'laymiz. Bekor

o'tgan kunlarga, ochilmasdan uzganimiz kurtak gul-larga yig'laymiz.

Ko'rмаганимиз, ко'ролмаганимиз, ко'рсак ham mahzunliklarini aritolmagan bu ummatning yetim-lari uchun, mazlumlar uchun, bombalar bilan par-chalanganlar uchun, kichik jonlarini dengizga bergen norasida beg'ubor bolalar uchun yig'laymiz.

Iffat nomusi toptalgan, shiddatli balolarga du-chor bo'lган, o'z yurtlaridan, maskanlaridan surgun qilingan, faryodlarini eshita turib, yordam qo'lini cho'zolmagan ayollar, qizlar va tul qolgan bevalar uchun yig'laymiz.

Zavq uchun iskanja qilingan, qatl qilingan hayvon-lar uchun yig'laymiz. Bugun ko'zyoshlarga juda ham muhtojmiz.

"Yig'lang, ko'zyosh to'king, toki dengiz yuksalsin, qutilar kema".

Shunday ekan, qani, yaqinroq kel, yig'lanishi kerak bo'lган nima bo'lsa ajratmasdan, tarafkashlik qilmasdan yig'laymiz. Balki ichimizdagи zardob chiqib ketar, yuragimizni qoplagan kirlar ketar. Balki qalb halovat topar.

Tushuntirmaganlarimiz, tushuntirishga fursat to-polmaganlarimiz, anglatganimiz bilan foyda bermasligini bilib, sukut qilganlarimiz uchun yig'laymiz.

Quddusga egalik qilolmayotganimiz, bombardimon qilingan minoralarga, o'laksaxo'rlarga yem bo'lган qora tanli och, suvsiz qolgan bolalar uchun yig'laymiz.

Qo'limizdan tortib olingan burchimiz, moddiyat qarshisida egilgan boshimiz uchun yig'laymiz.

Pushaymonlik, andishasizliklar, gunohlar uchun yig'laymiz...

Go'zal insonlarning ketgan yo'llariga, tark etilib huvillab qolgan qalbimizga yig'laymiz.

Bugunimizni qutqarmoq, kemamizni yurgazmoq, qadrsizlantirganimiz Onado'li uchun yig'laymiz.

Menga tegmagan ilon ming yashasin deya, yer yuzida oqqan qonlarga ko'r va saqov bo'lib turganimiz, birinchi so'z G'arbniki deya zaif termilgan ahvolimiz uchun yig'laymiz.

Dunyoga keltirgan onida olamga sig'may quvon-gan, ulg'ayganda rohat kalimalarini bo'yniga ilgan, uning huzuri uchun borini fido qilgan, ilk nafasiga tabassum-la hamrohlik qilgan onaning so'nggi nafas-lariga guvoh bo'lмаган xayrsiz, toshbag'ир bolalar uchun yig'laymiz.

Vaqt kech bo'lmasdan, ko'zlarimiz qurimasdan va hali aqlimiz boshimizdan uchmasdan yig'laymiz!

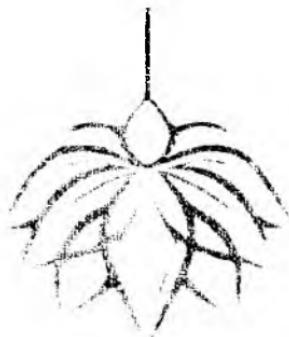
Chunki yig'lash yig'latishdan yaxshidir.

**Aytmoqqa bir so'z topolmam,
Meni qalbimdan tingla**

**Agar bir eshikdan qalbing bilan emas,
egallagan mansabing bilan kirar ekansan
u mansabing qo'ldan ketganida
boshqa kiradigan eshik topolmaysan, unutma...**

A.U.

Oldin yonib, so'ng yashaysan!

Muammong nima?

Bir ishni qila olishni, bir bo'shliqni to'ldira olishni, bir ishning boshini tutishni, bir kurashning g'olib bo'lishni xohlaysanmi?

Xo'p, unday bo'lsa yer yuzida barcha tilda gaplashish uchun hammasini bilasan, ammo yakka-yu yagona bo'lganni, Haq bo'lganni gapirasani.

Javobgar bo'lgan jamoatingga juma o'qitadigan, ma'ruza qiladigan darajada tayyor bo'lasan.

Kitobing qo'lingdan olinganda "Xotiramdag'i sahifalarni ololmaysiz", deya oladigan darajada hofiz bo'lasan.

Ko'zing ko'rGANidan qo'rQMaysan, Hazrati Hamzani uyaltirmaysan.

Zolim yomg'ir bo'lsa ham sen doim mazlumning yonida turasan.

Zolimga, kuchliga, haqsizlikka bosh egishni lug'atingdan chiqarib tashlaysan. Bor bo'lasan.

Tarjimon kerak bo'lmaydi dardingni anglatishingga.

Yaratgan Robbing nomi bilan o'qiganlaringga va ishonganlaringga sodiq bo'lasan.

Faqat Ungagina suyanasan.

Tik turgan holatingda Fir'avn bilan hisoblashasan.

Musoning bayrog'ini Tur tog'iga o'zing olib bora-san.

Taqdiringda badal to'lash bo'lsa, to'laysan. Zindondagi navbatingni sharaf bilan kutasan, temir panjalilarning tosh yuraklarini tabassuming bilan eritasan.

Bir kun keladi yordam berganlaring uchun ortingdan pichoq sanchadi, xiyonatning achchig'ini-da totasan. Balki qafasga qamalarsan, azoblarga duchor bo'larsan. Onadan, yordan, jondan ayrilarsan.

Balki unutilganiningni tushunarsan, nohaqdan otashlarga otilganingda yig'larsan, yonarsan.

Ayni shu on! Uning nurini ko'rasan.

O'lasan! Yana qayta tirilganingda esa: "Iyyaka na'budu va iyyaka nastai'yn!" ya'ni "Sendan boshqaga qul bo'lmadim va sendan boshqa hech kimdan yordam so'ramadim", deysan.

Ha, bu foni dunyoni tashlab ketasan.

"Zindoningdan Yusuflar yuqolmaydimi ey Misr?" o'gitlarimni qulog'inga qo'rg'oshin qilib joylagin!

ABDURRAHMAN UZUN

Ikki eshikli bu xonada odam kabi yo'lovchilik mushkul. Bolalaring beshigida, xotirasida qahramon o'laroq joy olasan.

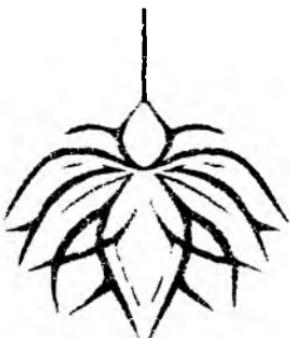
Misr haqida gap ketganda Yusufdan keyin aqlga keladiganlardan bo'lgan, Yusuf yurakli kishilarning ko'p ekanini unutma!

**Aytmoqqa bir so'z topolmam,
Meni qalbimdan tingla**

**Har ishingni qanday kitobga uzatyapsan!
Unga esa, kitob yozish kabi bir vazifa bordir...**

A.U.

U kalimaga lug'atimda joy yo'q...

Men hech xushlamaydigan bir kalima bor. Bir-birimizni tushunolmadik.

Insoniylik nima ekanligini, uning qiymatini Sulton Sulaymonga-da vafo qilmagan dunyoga ustun bo'lishni xayol qilgan kishiga gapirib ovora bo'lman! Befoyda!

Bir qalbdan joy olishning qiymatini cho'ntagi pulga to'lmasa, xotirjam uxlolmagan kishiga gapirmang. Befoyda!

Xalil Ibrohim dasturxonidagi bir parcha halol non qanchalar ulkan xazina ekanini, molidan faqirning haqini bermay, sarmoyasini poklamagan kishiga ayt-mang bu tuyg'uni. Befoyda!

Tarix: 2019- yilning 8- marti.

Mesapotamiya.

Ranglarning bir-biri bilan qarindoshligi bor degan bir hazil gap bor bizda. Aslida unday emas! Chunki bizning qarindoshligimizning ranglarga hech ham aloqasi yo'q. "Qizilning qoradan, qoraning esa oqdan biron afzalligi yo'q", degan Payg'ambar (s.a.v.)ning dasturlari bizning ham dastur.

Ayolga doir qancha hasrat qo'shig'i yozilgan bo'lsa, ularning hammasi Mesapotamiyada yozilgan. Hasrat cho'qqisi, ko'zning qon tomchilari, alamlarning boqiyligi, yig'ilarning mo'lligi ham shu tuproqlarda yozilgan.

Quloq tut, do'stim!

Inson bo'lish nima bilasanmi?

"U yorni bir bora halolim dedingmi? Sevgiling ko'zyosh to'kkanida tomchilari yerga to'kilmasdan yuzidagi yoshni artishdir inson bo'lish".

Mardinda Sare ismli bir ayol bilan tanishgandim. bularni menga u aytgandi.

Ayollar yo'lning chetida, Mesapotamiyaning eng eski bug'doyi bo'lgan Sorgul navli bo'g'doy yetish-tirmoqda.

Men ham ilk bor shu yerda ko'rdim. Undan oldin bu bo'g'doy haqida hech eshitmagandim. Sorgul bug'-doyi, an'anaviy usullar bilan, hech qanday dorilarsiz, ortiqcha mehnatsiz yetishtirilarkan. Bu tur Guliten miqdori kam, yashovchanlik qobiliyati yuqori bo'lgan bug'doy turi ekan. Bu dunyoning eng unumli bug'doy turi ekan.

Oh!

Bu mamlakat bizga qanchalar mayus nigohlar bilan boqmoqda, bizning ko'zimiz esa qadr bilmaganlarda.

Mardinga bolalar bilan uchrashish uchun Istanbuldan kelayotganimni, yo'l-yo'lakay biroz nafas rostlab, ulardan ham hol-ahvol so'rab kelganimni aytdim. Sare opa so'zlarkan, so'zining so'ngida sen yaxshi insonsan, tiling va diling bir, deya kaminani e'tirof etdi. Alhamdulillah, oxiratimga yana bir shohid topishga muvaffaq bo'ldim.

Hol-ahvoldidan, ishidan so'radim, u ham menden so'rab, yana ota-onamga salom aytib qo'yishimni tayinladi. Ajabo, inson hech ko'rмаган kishilariga nima uchun salom yo'llar ekan-a? Qalbdan qalbga yo'l qurish shunday bo'larmikan?

Zamonamiz yoshlari haqida biroz suhbatlashgan bo'ldik.

U bug'doy yetishtirish zaxmatini ko'rмаган, tanasida bu mashaqqatni his qilmagan yoshlarning nonni uvol qilishlarini aytib xafa bo'ldi. Nima bo'lganda ham ular bizning farzandlarimiz ekanligini ta'kidlab, orqasidan alqab ham qo'ydi ularni. Marhamat, qarindoshlik, alam, azob, og'riqlarni-da anglatishga harakat qildi. Biroz ovozi bug'ildi, sukut qildi. Sokin va jimjit holda uzoq-uzoqlarga tikildi. Undan ayrilarkanman yuzidagi ajinlari qadar o'zini qanchalar hijron girdobiga tashlaganini hech qachon unutmaysman.

Yetti bola, yetti yarim jon.

Sare opaning yetti navqiron omonati bor edi, birişi Istanbulda, birisi Adanada. Rizq dardi ularni kin-

dik qoni to'kilgan tuproqlardan uzoqqa sarson qilgan edi. Ish yo'q, korxona yo'q. Shu tashvishlar kamdek uylarni buzgan, oilalarni parokanda, bolalarni yetim, onalarni yig'latgan terror balosi ham bor. Sare opaning boshida qirq sabab bilan oilasini bir yerda jamul-jam yig'ish tashvishi bor edi, sabr mashhaqqati bor edi yelkasida. Farzandlari yonida bo'lmas ekan onaning yegan-ichganida halovat , hayotida tot bo'lmaydi.

Sare opa buning yaqqol dalilidir.

Sabr qilish azob!

Ammo so'ngida bahor, so'ngida guliston bor...

Yoqub alayhissalomning ko'zlarini olsa ham, unga ko'z qorasini, jonidan ortiq ko'rgan farzandini, Yusufini podshoh o'laroq qaytarib berdi...

Zulayhoning butun go'zalligini olib qo'ysa ham, unga Yusufni (alayhissalom)ni va undan ham afzali haqiqiy muhabbat berdi.

Hojar onamizga faqat O'ziga qilgan tavakkuli uchun qaqragan cho'ldan suv chiqarib berdi.

Sare opa bilan sorgul bug'doyini hayotimizga o'x-shatdik.

Xom edik pishdik, quyoshta salom berdik, bo'y-nimizni egdik. Hayot bundan boshqa nima aslida? Bir qalbda iz qoldirmoqdan boshqa nima o'zi bu dunyo?

Biz hayot safarida yonma-yon edik. U so'zlar, tushuntirar ekan ko'zlarining ich-ichiga boqib butun vujudimdan, qalbimdan uning holatini his qila oldim. Shu ondan boshlab Sare opa hayotimning eng qadrli insonlari qatoridan joy oldi. Hech tanimagan kishingning dardiga sherik bo'lish insonlikdir aslida.

Men uning hikoyasiga do'st bo'ldim u esa, qalbimga. Bir-birimizga salomatlik tilab ayrilar ekanmiz, Hz. Umar roziyallohu anhuning so'zini yod etdim, ruhim sergak tortdi:

“Tog'lar, tepaliklarga don sepinglar, toki musulmon yurtidagi qushlar och qolmasin”.

Sare opa bilan 8-mart – Ayollar bayramida tushgan bir suratimiz bor. Men ham Sare opa bilan bo'lgan surat hikoyamni o'rtoqlashay.

“Ayol halol oq sutini farzandiga tutib, unga joninda fido qiladigan, uyiga, eriga o'la-o'lgunicha xizmat qilishga tayyor bo'lgan kishi.

Yo'qchilikda ham uydagi o'chog'ni tutatib turguvchi, yo'qdan bor qilguvchi inson.

Joyi kelganida eng kuchli matonat sohibasi.

Mushkuli qanchalar og'ir bo'lmasin, ko'z yoshini ichiga yutib, kimsa bilmasisin, xafa bo'lmasin deya o'zini jumjilikda tarbiya qila oladigan shaxs.

Yer yuzida ishq, fidokorlik, bedorlik, barokat,

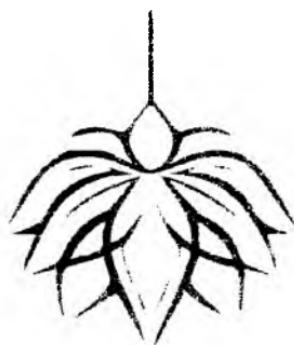
samolarga yuksalgan duo, borgan joyini gul kabi yashnatish, joyi kelganda haqli voz kechish, eng og'ir sharoitdagi sabrning yorqin ramzi.

Va Sare opa ham yetti farzandini uzoq diyorlarga jo'natgan, farzand hijronida qovrilgan, Mardinning ana shunday bir ayollaridandir".

Shu kundan so'ng u kalimani hech suymadim, suyolmadim. Ona bilan bolani ajratgan G'URBAT, Yaratgandan tilaymanki meni lug'atimga aslo kirmaysan.

**Aytmoqqa bir so'z topolmam,
Meni qalbimdan tingla.**

Boshimni faqat sengagina egaman

Namoz bir iqlimdir.

Bu iqlimdan uzoqlashsak, o'zimizni G'arbning o'sha buzuq madaniyatidan topamiz.

Qayerga borishimiz, qayerda to'xtashimiz, qayerga egilishimiz, qayerdan so'rashimizni bilmasdan sovrilamiz.

Bilmasdan tipirchilaymiz, tipirchilaganimiz sari battar botib ketamiz.

Namoz huzur maskanidir.

Bu maskan ichiga kira olmasak, depressiyaga tu-shamiz, asabiylashamiz, o'zimizni boshqarolmaydigan manqurtga aylanamiz.

Shunday ekan, qani kel, qalbdan chiqqan duolar ni rad qilmaydigan Zotga men bilan birga yolvor.

Namozim, ko'zimning nuri.

To'rt tomonimdan g'aflat o'rasa ham, qo'l-oyog'im bog'lansa ham, aqlimdan ajralib telba bo'lsam ham, mendan hech ajralma, tark qilma, unutma, yolg'iz qoldirma.

Meni mahkam tut!

Shunchalik mahkam tutki, oyog'im toymasin.

Nigohlarim chalg'imasin, qalbim o'zini bu foniy dunyoga bog'lab qolmasin.

Meni o'z-o'zimga topshirib qo'yma, ey namoz!

Xuddi o'limdan keyingi tirilish kabi meni turg'az, mo'jizaning yagona egasi kabi oyoqqa qalqtir.

Qalbimga nur to'lsin, hayotimga barokat kirsin, ko'zlarim quyoshning ilk zarrin nurlarini ko'rsin, shifo bo'lsin.

Istab-istamay ichimga to'lgan har turli g'uborlar dan meni pokla. Quloqlarim har tong qushlar zikrini tuyisin. O'pkam tongning musaffo, salqin havosi bilan to'lsin. Payqaganmisan qalbi yo'qlar yoki qalbni besh so'mga pullaydiganlarni uzoqdan ham tanib olish mumkin. Ular har vaqt voz kechmoqqa yoki orqa o'girmoqqa tayyorlar.

Meni saqla, ey Namoz!

Yuzim Haqdan boshqasiga burilmasin, qalbim doimo u bilan bo'lsin.

Meni yolg'iz qoldirma, ey Namoz!

Jon yo'ldoshim...

Bilaman, hamma ketganda, hammasi tugaganda ham, yonimda sendan boshqa hech kim men bilan qolmaydi.

Sen...

Men...

Va tuproq...

Meni qattiq tut, ey Namoz!

Tugab-bitmas, ko'zlarimni ko'r qilgan hirsim, qu-loqlarimni kar qilgan o'tkinchi savdolar, oxiri ko'-rinmagan yolg'onlarga qarshi tut meni. Oxiri umid-sizlik, alam va afsus bo'lgan bu oqimga meni qo'yib yuborma. Huzuringdan menga joy ber.

O'zim, otam-onam, do'st-u birodarlarim va butun islom uchun Hisob kunining Egasiga sig'inay, avf so'-ray, shukr qilay va barokat tilay...

Menga eslat, ey Namoz!

Mehnat qilish ham ibodat va rizqni beradigan esa Alloh ekanligini. Undan uzoqlashganim evaziga ega bo'ladiganlar uchun hisob kunida qattiq so'roqqa tutilish haqida qulog'imga, nafsimga shivirla.

Har kishi o'z qilgan amaliga javob beradi. Meni tamballikka, miskinlikka, ojizlikka topshirib qo'yma. Tug'ilgan onimdag'i qilingan haqqimga qilingan duolarni menga xotirlat. Onasiga, otasiga, Vataniga, mil-latiga xayrli bir farzand bo'lsin deyilgan kalimalarni eslat...

Meni o'zimga keltir, ey Namoz!

Agar o'zimga kelolmasam hirsimning ko'yiga o'yinga tushaman va nafsimning girdobiga cho'kaman.

Oxiri yo'q amallarimning ko'chalarida yo'q bo'lib ketaman.

Agar meni tashlab ketsang, u misoli bir zaharli ilon kabi butun vujudimni o'rab oladi.

Hayot daraxtim yaproqlari sarg'ayib, bir-bir to'kiladi.

"Bas, qachonki, namozni ado qilib bo'lganingizdan so'ng, yerda tarqaling va Allohning fazlidan talab qiling va Allohnini ko'p yod eting, shoyadki, (shunda) najotga erishsangiz". (Juma surasi, 10-oyat.)

Izlarkanman adashdim, qoqildim, yaralandim, "qora"landim. O'ngga, so'lga, yuqoriga, pastga tomon yugurdim. Ba'zan yenishni-yu ichishni, ba'zan onamni ziyyorat qilishni unutdim.

Sen meni unutma, ey Namoz! Najodkorim!

Bilasizmi, bir zamonlar bu yerlarda yangragan azonni bo'g'ishga harakat qildilar. "Allahu Akbar"ni "Tangri ulug'dir"ga almashtirdilar. Qariyb, 18 yil davomida bu so'zlar muslimonlarning quloqlariga kirib qalblarini mahzunlikka to'ldirdi. Xalq arabcha azonni tushunmaydi, deya Satrdan harfigacha Turk-

chalahstirdilar. Eshitgan har kishi azon nima de-yotganini juda yaxshi anglaydi. Illo, bir guruhdan boshqa, qalbi berk bechoralardan boshqa...

"Hayya alal falah"dagi "Falah" qutulish demakdir. Ammo minoralardan namozning barchasidan qutulish ekanini aytmadilar. "Chiqing falahga...", dedilar. Ha, hatto tarjimaga ham xiyonat qildilar.

Qutulishning yo'li yolg'iz senda ekanini aslo unuttirma, ey Namoz!

Meni Rahmon va Rahiyim bo'lgan olamlar Robbisi Allohg'a elt. Qudrati hamma narsaga yetgan, "Bo'l", deyishi bilan barchasini bo'ldirgan Zotga meni chorla.

Meni unutma, ey Namoz!

Unutsang yo'limni bilolmam, ko'rolmam, topol-mam...

Meni unutma.

Menga "Iyyaka na'budu va iyyaka nasta'iyn", deya bergen va'damni va yolg'iz senga qullik qilishimizni, yolg'iz sendan so'rashimizni, so'nggi vido xutbasida sevikli Payg'ambarimiz sollallohu alayhi vasallam butun musulmonlarni menga birodar qilganlarini unut-tirma.

Hu chiqar Sarvi daraxtning yaproqlaridan...

“Assalotu vassalomu alayka, ya Rosululloh.

Assalotu vassalomu alayka ya Habibulloh.

Assalotu vassalomu alayka ya Nuri Arshilloh.

Assalotu vassalomu alayka ya Xoyruxolqulloh.

Assalotu vassalomu alayka ya sayyidul avvaliyin
val axiriyn valhamdulillahi robbil a'lamiyin!”

“Ey Allohning Rasuli salot va salom senga bo'lsin.

Ey Allohning Habibi salot va salom senga bo'lsin.

Ey Allohning nuri salot va salom senga bo'lsin.

Ey Alloh mahluqotlarining eng xayrlisi salot va
salom senga bo'lsin.

Ey oldingilar-u keyingilarning sayyidi salot va
salom senga bo'lsin.

Hamd olamlar robbi Allohgadir!”

Salavotlar o'qiladi.

Salavot o'limni eslatish uchun o'qiladi, deb bila-
miz biz.

Ammo bu safar chaqiriq boshqa, unda boshqa
bir shukuh bor. “Bu kecha o'lim yo'q”, deyayotgandek
go'yo.

Tiril! Uyg'on! Yugur! Eshitgan, his qilgan yurak-

larga "Bu Vatan seniki", degandek bo'lardi. Sovuq o'lim nafasi, qop-qorong'i bir kecha, ammo qo'rquv yo'q. Ilymon-la to'lgan qalblar u kecha qo'rquvdan omonda.

Bu Vatan meniki, ichida bo'lsa-da zulm,

Kelsin mening peshanamdan o'psin o'lim...

U kecha maydonda o'z salotini tinglagan buyuk-buyuk odamlar bor edi.

Xuddi Badr qirlarida bo'lgani kabi suv havzalarining boshida ham hozirlandilar. Tozalandi qo'llar va yuzlar, poklandi tahoratga mushtoq tanalar.

"Yunus o'ldi, deya sado berarlar, o'lgan jonzot emish oshiqlar o'lmas".

Ishqning nomi vatan edi. Oshiqlar to'plangan maskan. Shahidlar ham bor edi u yerda. O'sha kecha maydonda o'lмаган ruhlar borligini tushundilar va his qildilar. Biz hikoyalarda eshitgan yashil jubbali-лар ham u kechada oq otlar bilan tashrif buyurgan-dilar. Faqatgina, imon panjarasidan ko'ringanlar-gina u yerda edi. Malaklar, avliyolar, anbiyolar...

Qiyom salotlari o'qilar va zang bosgan bir savdo tirilar edi. O'ldirishga, sindirishga, qo'rqtishga urinilgan, chalg'itilgan, adashtirilgan bir millat, uzoq vaqtdan so'ng yana oyoqqa turardi.

O'lim tuproqlarda uyum-uyum shahidlarni yetishtirdi...

Insonni jon-jonidan o'tgan hasrat bilan bir avlod ulg'aydi: "Bu Vatan menman, bu bayroq menman", deyish hasrati bilan.

Chunki Imom xatiblarni turli zulm bilan azobladilar. Imom xatibda o'qigan bo'lsang askarlikda ofitser bo'lommaysan, politsiya bo'lommaysan, xohlagan universitetda o'qolmaysan, xayollaring shu joyda bitib tamom bo'ladi. Ro'molli bo'lsang o'qishni xayolingga ham keltira olmaysan. Yo ro'molingni yechasan yoki o'qishdan haydalasan. Darvoqe, boshqa bir taklif ham ikrom qildilar – yoki Saudiya Arabistoniga ketasan!

O'z vatanidan surgunlikda yashadi bir avlod.

Xo'p, o'qiding ham deylik.

Kiyinish qonuni bor, ro'molda davlat ishchisi bo'lommaysan. Chunki bu idora nufuziga ta'sir qiladi va hech kim seni ishga ham olmaydi. Ro'molda bo'lsang, askarlikdagi farzandingning qasamyodiga seni kiritmaydilar. O'qishni eng a'lo bahoda bitirsang ham ro'molli bo'lganing uchun ishga kirolmaysan. Namoz o'qiganing uchun ishdan haydalasan. Agar erkinlik istayman, qani huquqim desang, terrorist deb DGM larga tiquisan. Mamlakat avlodlarining eng gulgun davrini shu ko'yi xazon qildilar. Qora qoshli kelinchaklarning yoshligini uvol qildilar. Ularning qora bulut kabi orzulari-yu umidlarini ustiga narsa qopladilar. Shuncha qilganlari yetmagandek, jonlarini ham oldilar.

"Bu Vatan menman!" degani evaziga shu qadar xo'rlandildi, bi d, har uch kunni bir fasl kabi ya-

shadi. Tun kechalar uzundan uzun duolar qilindi. Ha, birdan bir ilinj dudoqlarda doimo duo va qalblarda doimo ishonch.

Ildizlarimiz chuqurda bo'lgani holda, duolarimiz ko'kda. Chunki bilar edik, bu vatan bizniki va duolamiz bir kun, albatta, Haq huzuriga yetib boradi. Va nihoyat, sekin o'lkaza bahor keldi. Zulm devorlari bir-bir quladi, taqiqlar birin-ketin olib tashlandi. Imom xatib bo'lish endi g'urur edi. Yarim nafas miqdoricha bo'lsa-da, erkinlik, hurmat, qarindoshlarcha yashashning huzurini totdik.

Tolesiz, xayrsiz, nasibasiz bir to'da buzuqlar xalqa quroq o'qtalganda millat ham qo'zg'aldi. "Aziz millatim", deb yillarcha bu savdoga "Biz bu yo'lga kafanizni kiyib chiqdik", deya kurashga chiqqan erlar maydonlarni to'ldirdi.

Bu tusmollash emas, bu tik turishdir.

"So'z millatimnikidir", deya millat o'g'loni, farzandi bo'lib tik turish.

Bundan oldin ko'p bora bu millatni yakson qilmoxchi bo'lganlarga qarshi kurashdir.

"Alloh yana bir marta bu millatga istiqlol marshi yozdirmasin", degan Akifning qabul bo'lgan duosidir bu kecha.

Bir millat doston yozmoqda edi. Chanoq qal'a-dagi ruh yana tirilgandi. Qalblarda eski dard, tirlangan yaralar bor edi.

Yuraklarda esa o'tgan tarixda bu millatga qilin-gan xiyonatlar izlari hali-hanuz barhayot.

15- iyul kechasi Prezident Istanbulga yetib kelganda, hamma "Biz sog' ekanmiz, seni kimsaga bermay-miz", deya hayqirardi. Barcha bu insonning ortida tu-rar uni qo'llab-quvvatlardi. Chunki, bu shaxs butun millatni birlashtirgan zanjir edi.

U kecha butun olamga anglatdik:

"Bu yer Turkiya! Ha, bu yer yiqilmas qal'a!"

Nohaq qadam bosganlarni, zolimni olqishlagan-larni, bozorlarni buzgan johillarni "o'lim, o'lim", deya maydonlarga yugurganlarni, tanklar ostiga o'zini ot-ganlarni, o'qqa boshini tutganlarni, o'sak odam kabi o'laylik, degan arslonyurakli ko'ksi pok odamlarni, bo'z bo'ri kabi yigitlarni, arslonyurak pahlavonlarni, kunlarcha maydonda navbatda turganlarni, yaralan-ganlarni, ko'ksiga medal taqqanlarni, shahid ketgan-larni shon-la, sharaf-la tarixga muhrlagan kecha...

U kecha 251 jon ko'mildi tuproqqa.

Vatan uchun, bayroq uchun, azon uchun shahid bo'lgan 251 MARD! Tirilgan, uyg'ongan bir millating, nurafshon bir sabohning qilich arslonlari, aziz sha-hidlari!

Bilasizmi, do'stlar, ularning pok nomi uchun 15-iyul shahidlar ko'prigiga Sarv kabi egilmagan, suyanch, kuchli, tik o'g'lonlar sharafiga 251 Sarv daraxti ekildi.

Tomirlari bilan tuproqqa mahkam o'rnashgan, Haqning huzurida boshi egik gavdasi esa tik o'sgan, to'g'rilikning, va vahdoniyatning timsoli Sarv daxatlari...

Moziydan sas tinglay olganlarga erkin va mayin shamol esganda bu daraxtdan to'xtamasdan "hu" chiqadi, barglari esa doimo zikrda bo'ladi.

Tingla...tuy...sevin...hayqir:

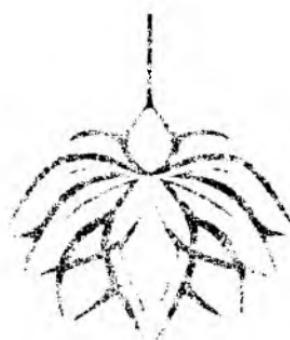
"Bu Vatan bizniki!"

**Aytmoqqa bir so'z topolmam,
Meni qalbimdan tingla**

**"Mosuvo" nima ekanini bilasanmi?
Allohdan boshqa hamma narsaning nomi
mosuvodir.
Boshla, hozir bir qarorga kel!
Esgan mosuvo shamollarning ortidan
yugurasanmi?
Yoki hamma narsadan kechib Haqqa rom
bo'lasanmi?**

A.U.

Bo'yni qildan nozik odamlar...

Oh!

Nabiyimiz hayoti...

O'qigan sari kishining qalbi yonadi, ko'zlarini namlanadi, ruhi orom oladi.

Abdulmuttalib duo qiladi: "O'n o'g'lim bo'lsa, birini qurban qilaman", – deydi.

Alloh unga o'n o'g'il beradi.

So'ng tushida unga "Ahdingni bajar", – deyiladi.

O'n o'g'il, o'n jigarparchasi, bo'yni qildan nozik o'n o'g'il... Allohning buyrug'i boshimiz ustida, deya qura tashlaydilar. Qura Abdullohg'a tushadi. Qura yangilanadi. Holat o'sha-o'sha. Qurban bo'ladigan kishi Abdulloh..

Abdulmuttalibning bo'yni qildan-da ingichka. Chunki qasam ichgandi, endi o'n o'g'ildan birini qurban qiladi...

Abdulloh boshini Ka'badagi qurbanlik toshi us-tiga qo'yadi... Bo'yni qildan nozik Abdulloh.

Malaklar yolvorarlar, so'rarlar Robblaridan: "Bu ne hol?"

"Bu bo'yni qildan nozik odamlarning farzandlari bilan imtihon qilinishdir", – deydi Yaratgan. Ammo qadar bu. O'sha bo'yni qildan nozik odamni olib Payg'ambarga ota qiladi.

Allohning karami qanchalar buyuk.

Yaratgan bo'yni qildan nozik odamlarning yelkalariga yuk bilan aziz bo'lsinlar, ulug' bo'lsinlar, deya yuk qo'yadi. U shunday muqaddas bir yukki, bo'yni qildan nozik odamlar qidirar topar...

Sen ham sukut qilasanmi?

Qaysi yolg'onchi bahorning chechagi aqlingni chalg'itdi-yu, gulistondag'i gullarni unutding?

Bir gul yetishtirish uchun bog'bonlar katta mehnat sarf qiladi, katta zahmat chekadi, bir g'uncha uchun ming tikandan kechadi.

Bugun o'yla. Zero, bugun o'ylaganlaring erta uchun yo'l ko'rsatadi. Ertaga fikr qil. Zero, ertaga tafsilotlar farqiga borasan. Keyin yana fikr qil. Zero, shunda ehtimollarni ko'ra boshlaysan.

Nafas rostla, yo'lga chiq!

Bo'sh kelma, "Menga qoldimi bu?" dema. "Men borman!" de. Sen ham biroz yukka hammol bo'l.

"Bismillah!" de, "Ya Alloh!" de. O'zingni kashf qil!

Sen ham shu on barchani hayron qoldira olasan. Tomirlaringda bajara olish qobiliyati bor. Qobiliyatlarining boshqaruvchisi bo'l, iste'dodlaringni ommaga namoyon qil. Qo'lga kiritgan har bir muvaffaqiyating senga ildamlash imkonini beradi.

Yanada kuchli, yanada ishonchli odimlar ila il-damlatadi seni.

“Ishonchli kim bor?” deya so’ralganda, “Men borman!” deya oladigan jasorat, kuch, azim va mustah-kam sabot bilan oyoqqa qalq, bu Haq da’vosiga ru-hingni tayyorla. Bu manbada toblan, bu maydonda ulg’ay, bu yerda bor bo'l va hech qachon uzatiladigan bir qo'l kutma, uzatilgan qo'l bo'l.

Sendan iltimos qilaman, darddoshim, yolvoraman!

Sendan oldin uzatilgan bir qo'lni tutolmagan, bot-qoqlikka sudralgan har bir pokiza ruh, har bir chorasiz ko'ngil uchun, qalbingning har otashida iztirob tuy.

Koinotda qancha muqaddas narsalar bo'lsa, bari inson uchun, fikr qil.

Amallarning Alloh uchun eng qiymatlisi insonlar-
ga xizmatdir. Xo'p, qanday insonlarga?

Bizning kafedagi bolalargami? Mahallalardagi opa-larga, ortimizdan ergashgan yoshlargami?

Aytaymi qaysi insonlarga?

Dunyoning boshqa tomonidagi insonlarga! Senga shox tomiringdan-da yaqinroq bo'lganni, seni birodar tutganlarga tanit, anglat, ulash. Yordam berolmaganing har yarali ko'ngildan, anglatmaganing har yangi hikoyadan, yashamaganing har yangi hayotdan so'ralsan. Ha, sen ularga mas'ulsan.

Vazifangni esla!

Gapir, tiling tugunini yech. Qara, Abdurahmon gapiryapti, sen nimaga jimsan?

Xayoling olganlar, umidlarining ko'mganlar, badal o'taganlar sukut qildimiki, sen sukunatga oshno qilding o'zingni?

Men jim bo'lsam kim yetkazadi, bir asoga suyanib bo'lsa-da barala "sabr" deya Allohga taslimiyat izhor etganylarni, tinmay oldinga odimlaganlarni, "Bismillah"siz tuproqqa oyoq bosmaganlarni? Shuning uchun men jim turmayman. Sen ham jim qolma, do'stim!

Endi tingla...

Endi angla...

Qalbingni och, maqsadimni tushun!

So'zimni boshqalarga elt...

Yuragimdag'i ishqni jon suvi kutgan so'lg'in gul-larga ulash.

O'zgarish ustiga qurilgan bu dunyo, albatta, o'z-garadi.

Qochirma imkonni, ey yo'lovchi, vaqt ketadi, karvon o'tadi!

Duo qil va qabul qilinadigan duo olish uchun urin!

Har ne'matning so'raladigan hisobi bor, unutma. Qo'rqma, chiq!

Yelkang ezilmasin, tizzang titramasin, quvvating yetgani qadar mas'ulsan.

Da'vo seniki emas, sen da'veniki bo'lsang najot topasan.

Hamd et, nasib etganga ham etmaganga ham!

Bariga kuching yetmasa ham, imkoning chegaralari tor bo'lsa ham g'ayrat ko'rsat, harakat qil!

Har bir mohir ustanning orzusi ortidan madaniyat yukini tashigan bir kichik naqsh bo'lsa ham barhayot bir asar qoldirishdir.

Xohla!

Orzu qil!

Yolvor!

Yolvorki, Alloh uchun qilingan qaysidir ishda senga ham bir xizmat nasib etsin.

Duo qil!

G'ayrat qil!

Ko'zingni katta och!

Hozir tur!

Zero, vaqtি kelganda shohga qalqadigan ot, yigit istar.

Olamga mashhur zulfiqor Ali kabi yurak istar.

Shunday insonlar ustida porladiki bu quyosh.

Soyasidan bo'lsa ham istifoda qil, u senga yetar...

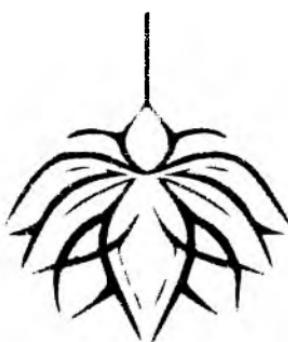

**Aytmoqqa bir so'z topolmam,
Meni qalbimdan tingla**

**Kimsa hayotining baxtsiz hayot ssenariysi
sening haqiqating bo'la olmaydi.**

**Shovqinlardan xalos bo'l.
Sen o'ziga xos bir yo'lga chiq,
Qara u yo'l qanchalar ochiq...**

A.U.

Korinmas yuklar hosilimiz...

(Tanib hayotimga kiritganim, farzandim kabi ko'r-ganim, ummatning yetim gullari; Lena, Gulsum, Muhammad, Amina, Fotima, Yusuf, G'ufron, Umar, Vena va Mariyalarga bag'ishlanadi.)

Men bu satrlarni yozarkanman, bir kalimaga tutildim. Urildim, nogahon qalbimga kirdi, dunyoyimga joylashdi bu kalima. Hikoyani oxirini bilganim uchundir balki. Birga uzoq termilishdik bu kalima bilan.

Ruh go'zalligi, yaxshilikning kuchi degani emish.

Pul emas, aqcha emas, makon emas, yashash emas, muhit emas, yosh emas...

Ya'ni onam kabi...

Farzandim kabi...

Jonim kabi...

Eskilar tilidan hech tushirmagan duosi bor:

"Doim yaxshilar bilan, o'zi ham, so'zi ham yaxshi bo'lganlar bilan yo'ldosh qil, ya Robbiy".

Jannatning hidini bolalar bilan dunyoga yubor-

gan Robbimning bolalarga zulm qilganlar uchun beradigan azobi qanday bo'lar ekan?

Yuragimdan to'kilganlarni anglatish, bu satrlarni sizlar bilan bo'lishish sabrsizligi bilan yozishga kiringan edimki, stolimning ustida mening nomimga imzolanib yuborilgan bir kitob bilan yuzlashdim. Kitob nomi "Urush bolalarini anglamoq".

Kitob Mardindagi bir o'rta maktab o'qituvchisi tomonidan yozilgan. Sinfidagi Ansor¹ o'quvchilarining Muhojir² do'stlari haqidagi hikoyalaridan yuzaga kelgan, bir maktub kabi yozilgan edi. Ilohiy ishorat bo'lsa kerak bu uchrashuv. Turdim, yozishni to'xtatdim, biroz kutdim.

Anglash uchun so'rash, so'ralish kerak. Ilk so'roqni o'zimdan so'radim:

Men Abdurahmon Uzun, urushning o'rtasida qolgan bir bolani tushuna olamanmi?

Kavsar bulog'idan sharbat yutumlagan bolalarga o'limni ravo ko'rganlarning qarshisida tik tura olamanmi?

Yoki sen onasini emishdan mosuvo bo'lgan, mehr-la beriladigan ko'krak suti o'rniga shahodatni yutumlagan mazlumlarning holini anglay olasanmi?

---

1 Makkadan kelgan musulmonlarga yordam bergen madinaliklar Ansor deyiladi.

2 Muhojir – Makkadan Madinaga ko'chib o'tgan musulmonlarga aytildi.

Yoki ayt-chi, bir yetim qalbidagi bo'shliqni nima bilan to'ldira olarding?

Sochlarini silasak, qo'limizga jannat maysalari tegadigan yetimlarni tushuna olasanmi?

Safarga aynan shu yerdan chiqdim men.

"U yetimning yonida ekanimni his qila olamanmi?"
"Keldim, shu yerdaman. Sizni bilaman, sizni ko'ryapman va siz bilanman", deyishni niyat qildim.

Lenaning o'rilgan sochlarini silash, Umarning yuzidagi g'ussada sherik bo'lish, G'ufroning xinoli qo'llaridan o'pish va Fotimaning jannatni eslatgan hidini hidlash uchun niyat qildim, yo'lga chiqdim.

Ko'kdan yoqqan bombalar sabab o'yinlarini yar-mida qoldirgan, yo'llarini boshqa yurtdan panoh topishga qaratgan, tabassum bilan ko'z yoshini, marhamat bilan harakatni, yashab qolish bilan o'limni bir-biriga yuklab ulg'ayayotgan bolalar ko'zlarining ich-ichiga qarashni niyat qildim.

Ramazon Hayiti yaqin edi.

Arafa shukuhimizni bo'lishish uchun do'stlarga bir mehmondorchilik uyuشتirdik.

Qizil bir qo'g'irchoqni uyqu onida yostig'i yoniga qo'yish va u tongning shodonligini bir umr unutmaydigan Aminaga yetishish uchun safarga or-ziqardi qalbimiz.

"Sen kemangni xayrli niyat bilan suvga tushir,
Robbing yelkaningni shamolga to'ldiradi!"

Rahmatli buvim

So'nggi satrlarni o'qiganingda "Men ketyapman, men bilan boradigan bormi, men bilan yuring!" cha-qirig'imga eng oldin qo'shilganlardansan, balki. Yoki "Bank hisobimda qancha pulim bo'lsa, hammasi sen-ga omonat, yetkaz uni joy-joyiga", degandirsan. "O'yin-choqlar mendan", degan ham "Fitr sadaqam yetimga yetsin", degan ham sendirsan, balki "Ko'p bergen mol-dan, oz bergen jondan, shu uch qurushni oling, ular-ga halol bo'lsin", deb mazlumning dasturxoniga ye-mak qo'yishni niyat qilgandirsan, balki.

Bir necha kun hadyalarni qadoqladik. Karvonni to'ldirdik. Bayram sovg'alari toza, pok-pokiza, chet-lariga naqshlar tushirilgan ro'molchalardan har bi-rining savatiga qo'ydik. Onado'li ruhining bir parchasi bo'lgan bu nazokatni, bu zarofatni, bu marhamat va bu odobni ummatning yetim bolalari ham bilishi-ni istadik. Muhammad o'zini qiymatli his qilsin, Gul-sum o'zini baxtli ko'rsin, Robiya o'zini tengsiz bilsin, deya niyat qildik.

Qalb Arshdan ham kengdir, nima kelgan bo'lsa, hammasini yukladik, shamolni ham hamroh qilib yo'l-ga otlandik. Yo'l bo'yi teran fikrlarga toldim...

Otashlardan, bombalardan, o'limlardan qochib Urdunga yalang oyoqlari bilan odimlagan, yelkasida-gi sumkachasida o'yinchoqlari o'rniغا o'lgan onasi va opa-singillarining kiyimlarini tashigan, xabarini

eshitganim, jurnal sahifalarida ko'rganim holi chorasisz, sohibsiz, och, suvsiz va onasiz 4 yoshli Marvo.

Yurtidagi qizil qonga bo'yalgan tuproqlariga bag'rini olib quchoqlagan, Payg'ambar salollohu alayhi vasallamga taqdirdosh bo'lishga rozi bo'lgan, sohibsiz va kimsasiz bolalar bilan, ummatning huzunli yetimlari bilan ko'rishish hamda bu dunyoda ular bilan rozilashmoq uchun safarning oxirgi nuqtasi Rayhonliga keldim.

Hozir "Umid qaynog'i" bolalar uydaman. Panjalar ortida turibman.

"Men bilan jannatga kirasanmi, o'g'lim?" degan chorasisz, zaifhol otamning omonati bir umr yelkamda. Aslida yelkamizda. Sajda ortida, qiyomda, ota tobuti boshida.

Zaytun daraxtining ortida, quyosh nurlari ostida maroq-la xayol surolmagan ummatning yetim bolalari eshigining ostonasidaman. Nafasim siqilmoqda, omonatning og'irligi yelkamni ezmoqda.

Ajabo, bu bolalar qaysi panjaradan boqib osmon-ga nazar soladilar?

Ichkariga kir yapman...

U onda yuragimdagilar to'kiladi. Keksayyapman, bu qal'ami, qalbmi?!

Va yana deyman: "Aytmoqqa bir so'z topolmam, meni qalbimdan tingla!"

Seni taniyapman, Mariya.

Ko'zlariningdagi umidni ko'ryapman, bolakay!

Qayg'udan yuragi pora, Vena.

Yusufni panjara ortidan bir kun kelishi uchun duodaman Allohga...

Ha ular ummatning yetim bolalari, umatning ha-zin tollari, kichik bir xotirlash bilan yashnayajak ko'chatlar.

Bayram kuni bir bolaning sevinchiga sherik bo'-lish uchun yo'lga chiqdik.

Bayramni rang-barang kutib olishlarini, yangi qiyofa hayajoni bilan bayram tongiga chiqishlarini istadik. Aslida qip-qizil, jajji tuflichani yetimga ularashmoq bizning oily vazifamiz.

Shunday band bo'ldikki, dunyoning to'rt tomonidan kelgan yordamlar bilan, dastaklar bilan shukrimiz ham ortdi, barokatimiz ham. Bayram sovg'alari tayyor edi, qizil tuflicha ham.

Issiq yoz quyoshi safar davomida hamrohlik qildi. Yo'l urushning o'rtaida o'yinlari buzilgan yetimlar tomon uzandi. Yetishdik Qosimga, Sulaymonga, Muhammadga. Bu uchrashuvga esa Amik havosi shohid bo'ldi. Quyoshning oldida qizargan, barokatli tuproq hammamizga sado beradi: "Sen och qolmaysan, qo'rqa-ma, men borman, Bu safarda omonatlarning elchisi-

man men. Qo'lni qo'lga berganda shunday go'zal bo'ldikki, ta'rifga til ojiz.

Bolalar bayramga tayyorlangan.

Bayram sovg'alarini olish uchun sabrsizliklari ko'zlaridan bilinadi. Yetishdik. Nasib qildi yana yetishdik.

Bu qanchalar go'zal sevinch edi, yo Robb! Bu qanday omonat!

Umr bo'yi eslab yurarlar, balki bu onni, bu bayramdagi sevinchlarni.

Sevishganlar visolga yetishganda tillar sukut qilib, orziqqan ko'ngillar gaplashadi derlar. Jimjitlik... Na gapirgan bor, na tinglagan...

Qaniydi, doim shunday quchoqlashsak, yaralari-mizga bir-bir malham bo'lsak.

Bolajonlarning savatchalariga hayitliklar, yanoq-chalariga salomlar qoldirdik.

Samira qanchalar kichkinasan?

Fasfor bombalaridan erigan suyaklarинг sog'a-yadi-yu yana avvalgidek yurib ketasan, inshaalloh.

Bir o'yinchoq alamingni yengillatarmidi balki?!

Siz bizga omonatsiz ummatning yetim bolalari.

Men omonatchilarning eng yaxshisi Allohga sizlarni omonat qoldiraman.

Safarning so'nggi nuqtasida, Bayroq Tepada hil-pirayotgan Al-Bayroqqa uzoq-uzoq tikildim.

Istagim ham, duoyim ham shu.

"Bu bayroq xo'b hilpirasin-u, sizga qo'l-qanot bo'lsin.

Bu bayroq ostida yana yangidan qovushamiz.

Va har doim ruhi go'zal insonlar bilan yuzlashtirsin sizni.

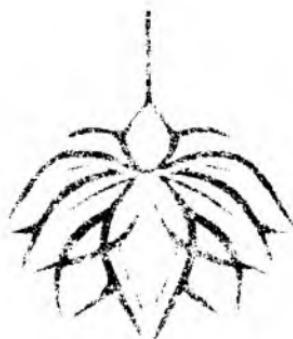
Omin".

**Aytmoqqa bir so'z topolmam,
Meni qalbimdan tingla**

**Onamni sevganimda go'dak edim.
Unga hayron bo'lganimda bola edim.
Onamga do'st bo'lganimda o'smir yigit edim.
U bilan dardlashadigan yoshga yetganimda onasiz
qoldim.
Men kech qoldim, sen yetishasan...**

A.U.

Bam tili...

Butun insonlarning bu dunyoda bitta maqsadi bor, u ham uyg'onmoqdir.

Uyg'onganlarning ham bitta muammosi bor bo'-lishi kerak, u ham bo'lsa uyqudagilarni uyg'otmoq.

Nafas olayotganlar chuqur uyquda paytida, kichik qalbingda bir haqiqat uyg'ondi. Uyg'onding va hisob-kitob qilmaydiganlar ortidan ergashding. Shamolning baland qoyalarga urilib quloqni qomatga keltiruvchi shovqini vaqtida jannat qushlarining qanot tovushlarini tuyding...

Shu qadar ulg'ayding, shu qadar yuksalding va bor bo'ldingki, sening joying abadiyat va barhayotlik bog'chasidan hozirlandi.

Oh, Erin!

Sen Machka tog'larida xoinlarni izidan borarkan-san, hujum qilarsansan, biz umrimizning bahorini g'ururing timsoli tuprog'i-mizni; AVMlarning ortida behuda sovurardik.

Yaxshi ham bor eding, Erinim!

Uyg'onding...

Bor bo'lding...

Shahid bo'lding, shohid bo'lding...

Biz iymon keltiramiz, Erinim, shahidlar o'lmas.

Ichganing jannat suvlaridan har tong, yuzimizga
sep, sepki qalbimiz uyg'onsin.

Machka qo'shig'ini bizga so'yla, Erinim...

So'ylaki, yurtga muhabbatdan qalbimiz titrasin...

(To'qnashuv paytida, Erinni himoya qilish uchun
41 yoshida 41 o'q tegib yerga yiqligan, Erin-la qo'lni
qo'lga berib barhayotlikka qadam tashlagan kichik
zobit, serjant Ferhat Gedikka hurmat bilan... O'zi
Rahmat qilsin.)

Zaytun daraxti ostida bir Malak...

Yer yuzida ungan eng birinchi daraxt zaytun daraxti emish.

Balki bu afsonadir, dunyo zaytun daraxti unib chiqqandan so'ng bino bo'lgan emish. Rumliklarda ham Zevsning ikki farzandi Apollon va Artemis zaytunzorda tug'ilganlari uchun muqaddas sanalgan. Hazrati Maryamning pokizaligi zaytun daraxtiga qiyos qilingan. Misr afsonalarida Quyosh xudosining shahri zaytun daraxtlari bilan o'ralgan emish. Payg'ambar Nuh alayhissalom to'fondan keyin dunyodan xabardor bo'lish uchun yuborgan kabutar zaytun novdasi bilan qaytib kelgan emish.

Ha, shunaqa birodarim...

Boshqacha qilib aytganda, zaytun daraxti oddiy daraxt emas.

Uning hislari, hikmati, sevgisi, yaxshilikka va yaxshilarga uzangan shoxlari bor.

Endi zaytun daraxtlari bilan to'la bir maydonni tasavvur qil. Kun quyoshli, zaytun daraxti shoxlari orasidan zarrin quyosh nurlari o'tib tursin. Maydonga kir va daraxtlarga yaqinlash. Birini ushla, ostida o'tir. Yelkangni u daraxtga suya. Tayyor bo'lganingda tingla va tushun!

Zaytun daraxtining senga nima deyoyotganini eshityapsanmi: "Hammaga tegishliman va kimsaga oid emasman, sen kelmasdan oldin ham bu yerda edim, sen ketgandan so'ng ham shu yerda bo'laman".

U zaytunlardan birining ostida sochlari o'rilgan bir malak uqlab yetardi... Unga also tegmang! Ko'-rish uchun kech qoldik, zero yetisholmadik unga. Qo'ying, Arvoning sochlari o'rimini, onasi kelib o'z qo'llari bilan ochsin. Oldin yuvsin so'ngra tarasin. Siz Arvoning o'yin soati qachon tugashini qo'ying, o'zingizcha qaror qilishni ham. Rango-rang dunyolarini qora rangga bo'yashni qo'ying, chalishni ham qo'ying bolalarni.

"Zolim Asadning hujumlaridan qochgan 4 yoshli bola Arvo cho'lida yo'qolib qoldi va qaytmadi".

"Idlibdagi bombardimondan qochib, ota-onasini yo'qotib qo'ygan jaijigina qizchaning tanasi zaytun daraxti ostida jonsiz holda topildi".

"Zaytun daraxti ostida suriyalik Arvo 20 kun bardosh beroldi..."

Qalbingiz bu jumlalarni qanday qabul qildi?

Yoki jigaringizni muzlatib, o'tkazib yubordingiz...

Oh, qizaloq!

Yer yuzidagi milliard inson kelib quchsa ham, endi isita oladilarmi?

Otashlar ichidamiz, ammo muzlamoqdamiz,
Erva...

Yuraklar urib turgan bo'lsa ham, zaytun daraxti
ostida biz ham endi nafassizmiz. Jannat bog'larida
ekanligingdan shubhamiz ham yo'q.

Kavsar daryosidan suv ich, Allohning huzurida tur!

Ovozing yetmasa, Bilol Habashiyga ovozingni
yetkaz, g'aflat uyqusida yotgan musulmonlarga no-
langni eshittir!

Yoningga Hazrati Umarni ham ol, adolatning qi-
lichini bo'ynimizga qo'y.

Sochlaring hali ham o'rilgan bo'lsa, yetimlarni
sevuvchi Rasululloh sollallohu alayhi vasallamga
ayt, senga tasalli bersinlar. Soyasida jon bergenning
zaytun darxtini ham o'zingga shohid qil, ko'rgan ke-
chirganlaringga bir bor qayt va so'ngra hayqir!
Bizdan Yaratganga shikoyat qil, dushmanlarga qar-
shi turolmagan bizlarni Unga ayt. Bayram tongidagi
juldur kiyiming, badaningni o'rab turgan kafaning
ostiga bizni ko'm...

Dunyo matohlari ortidan quvarkanmiz, Seni
unutganimizdan, vijdonsizlikdan, qalb nurini yo'qot-
ganimizda, do'stlarimizni ohlari-la yarim yo'lда qol-
dirib ketganimizdan yonmoqdamiz.

Oylab beqaror kechirgan damlarimizdan, qatiqchi,
sabzavotchi, mahalla sutchilarini haqir sanab, ularga
kibr-la muomalada bo'lganimizdan, kunda besh bora
sajdaga yiqla olmaganimizdan parishonmiz.

Ruhimizni raqamlarga tobe qilishdan, o'tkinchi dunyoga qiymat berishdan, boylikni faqat puldan iborat deb bilishdan, qiymatlarimizni pul bilan o'l-chashdan, haromni oqlashga urinishdan, adolat tarozisini noto'g'ri joyga o'rnatishdan, kuchli deb bilsinlar, deya yig'layolmaslikdan, gap bo'ladi, deb odimlamaslikdan, odamlar ichida yolg'izlikdan, dunyoviy rejalar uchun botilga rozi bo'lishdan, marhamat kallimasi bo'lgan "Eyvalloh"ning qadrini bilmasdan, yomg'irni loy, qorni sovuq deyishdan, o'limni juda uzoqda, deb gumon qilishdan parishonmiz...

Ammo osmon hali ham ko'm-ko'k.

Notanish bir begona bolaning ko'zidagi ma'sumiyatni ko'rganmisan?

Kibrlaringdan shishib, egalik qilganlaring ko'pligidan hovliqib, o'rtada qolgan "Sen" ila yuzlashish jasoratini ko'rsata oldingmi hech?

Vijdoning sasi hali ham kelmayaptimi? Eshitmayapsanmi?

Oh tor, dunyo!

Bag'ringdagi bolalarni tanisang ne bo'lar?

Ularni ko'chadan olish uchun endi xufton azonini ham kutmayapsan...

Na soating bor na yering...

Na vijdoning bor na marhamating...

Na yuraging bor na his tuyg'ung...

Izn ber, bir fasl yashasin bolalar...

Bir bahor bo'lsa-da, go'zal yashasinlar.

Imkon ber, qorbolalar qilsinlar.

Yaproqlari bilan bahor keltirgan ilk navnihollar-
ning bizga ularshgan hikoyasini bilasanmi?

Qor yog'ar, so'ng ortidan chechaklar ochilar.

Quyosh eng avval qimmatli chechaklarni uyg'o-
tadi, o'z bo'ynini bukadi.

Hasrat chekishga rozimiz biz, Arvo.

Biz rozimiz ...

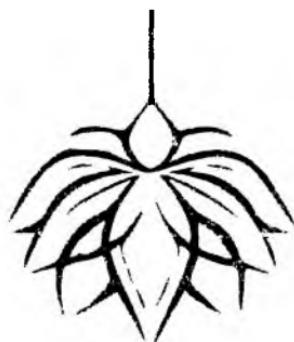
Sendan esa rozilik so'ramadik, avf et. Zero vido-
lashmadik ham...

**Aytmoqqa bir so'z topolmam,
Meni qalbimdan tingla**

**Erkinlikni tanangga sig'dirishga urinarkansan,
Ruhing Falastin bosqinida kezib yuradi...**

A.U.

Mening onam ummiy edi...

Sanalarning, yillarning ahamiyati yo‘q ekan...

Inson onasi vafot qilsagina ulg‘ayarkan.

Juma kunlarining biri edi...

Bizning mamlakatda har doim yomg‘ir yog‘adi, ammo u kun boshqacha – ketganning ortidan suv sepilayotgandek, shiddat-la yog‘ardi.

Vidolashishni hech ham yoqtirmayman.

Poyezd ortidan qo‘l silkitadigan kishi bo‘lish esa men uchun emasdi.

Ammo shunday vaqtি keldiki, u ondan qochib bo‘lmаси edi.

Butun jasoratimni to‘plab, qabrga tushdim.

Tik turar, hech yig‘lamasdim. Onam ko‘zidan yosh oqqan erkaklarni hech suymasdi.

Erkak degan yig‘lamaydi bu hayotda. Ammo ko‘z-larim onamning bu qoidasidan bexabar edi.

Onasi o‘lganni “O‘ksik”, deydilar – “O‘k” – “Bog”, “Bog‘lash”, deydilar.

Bugun u ipim uzildi. Endi bu keng dunyoda bog'-siz qoldim.

O'sha tor joyda chuqur nafas oldim va qo'limni yuzimga surdim. Titragan qo'llarim bilan kafanning ustini ochdim va so'nggi bor uning yuziga boqdim...

Ha, go'zal, soflik balx urgan top-toza, nurli yuzga...

Mening onam ummiy – savodsiz edi do'stlar.

O'qish, yozish, chizishni hech bilmas edi. Kalmalarni, harflarni biz kabi o'qiy olmas edi. Ammo u qarshisidagining ko'zlariga boqqanda yuragini o'qirdi.

Na yuklamani, na bog'lovchilarni va na zamirlarni tushunardi, ammo qachon gapistishni yoki sukut qilishni juda yaxshi bilardi. Onam hamma narsa, Kitobda yozilganini, so'z Uniki, yakka Allohniki ekanini bilar edi.

Pulni rangidan tanirdi, biroq sarflashni, olam-olam kuchini, foydasini va ahamiyatini bilardi.

Nasabini har doim egnida tashirdi. Qalbini hech ham keraksiz narsalar bilan to'ldirmadi. Uning asrab, avaylab sandiqlarda saqlagan, kafanligiga atagan beshli Reshat oltini bor edi.

Bir qutida qancha choy bo'lishini, qaysi daraxt qancha hosil berishini, oldingi va hozirgi yilni aqlida

solishtirib, hisobini olishni bilardi. Onam matematikani bozorda sayyoohlarga poyabzal sotadigan boladan-da yaxshiroq bilardi.

Ammo yozuv-chizuv ishlarini tushunmasdi.

Qalamga shu qadar begona ediki, imzo qo'yishni ham barmoq bosib bitirardi.

Ba'zan mavzuga sharhsiz va shubhasiz, qalban to'g'riliqiga ishonib barmoq bosardi. Imon! Kalimasiz, jumlasiz, sharhsiz va shubhasiz bir kalmia. Uning har kishiga sevgisi Alloh uchun edi. Hayvonga, o'simlikka, qo'shniga, yaratilgan barcha maxluqotga.

Men ko'p bora onamning sigiri bilan suhbat qurganiga guvoh bo'ldim. "Qizim", deb erkalardi uni. "Bu sizlarni sut onangiz, uni ham ona deyishingiz kerak", deb bizga ham uqtirardi. Uyning atrofidagi hamma hayvonlarni boqardi. Davomli eshikka kelgan bir mushuk ikki-uch kun kelmay qolsa, uni qidirishga tushardi, o'ng-u so'lga qarar, so'ng topardi. Bir chiroyli taomlantirar, qornini to'ydirar, so'ng uni yonidan quvlardi. Ammo u mushuk ketmas edi. Qaysi jonivor o'zini boqqan onasidan qochardi.

Sovuq qish kunlarining birida, sariq ola-bula bir mushuk 2 - 3 kundir onamning chorloviga kelmayotgan edi. Bir kuni menga uni qidirishimni, topib kelishimni aytdi. Qor tizzaga yetadigan darajada yoqqan. Akam yon tomondan, onamga tixirlik qilib "Ona, men yo'qolsam, shuncha qidirmaysiz-a?" dedi. Onam pinagini buzmasdan: "To'g'ri, qidirmaymiz.

Sening tiling bor, qo'ling bor. Bir amallab yo'lni topasani. Birortadan non so'rarsan, qorningni to'ydirarsan. Hayvonlar Allohnning tilisiz qullaridir, ular dardini qanday anglatadi, qornini qanday to'ydiradi?" degandi. Onado'lida yaratilganlarni Yaratganning roziligi uchun sevadilar.

Onado'li insonlari shunday marhamatlidir. Joylashishi ham juda yaxshi. Onam kenglik, torlik demasdi, kenglik ochiqqo'llikda.

U shunday kishi ediki, havoning rangidan, yulduzlarning joylashishidan, shamolning esishidan havvo qanday bo'lishini bilardi.

Taxmini to'g'ri chiqmasa: "Allohnning ishiga aralashib bo'lmaydi", deya so'zgachechanlik bilan vaziyatdan chiqib ketardi.

Onado'li insoni hech narsani butlashtirmaydi.

Sevgandir, hisoblagandir, hurmat qilgandir, ammo hech bir ashyoga, hayvonga, kishiga haqqidan ziyyoda qadr bermasdi.

Onado'li insoni birinchi yordam borasida ham juda yaxshi. Yarador qushlarning qanotlarini puf-puflab davolaydi. Farzandlarining yaralarini ko'z yoshlari, duolari bilan davolaydilar. Ota-onasi duosi Payg'ambar duosi kabi ekanligini biladilar.

Onado'li insoni hayvonot, nabototni juda yaxshi taniydi ^{uy bila} Qaysi daraxt o'tinlik, qaysi biri meva-

lik, qaysi biri to'sinlik vazifasini bajaradi? Bularning baridan xabardor ular. Ularning nazdida, daraxtlarning ham yuzxotirlari bor...

Yon qo'shnimizning uyi yonida bir tut daraxti bor edi. Ko'p meva bermasdi, ammo mahalla xotinlari uning soyasida yig'ilib suhbat qurardilar. Meva bermaydi, deb tutni kesishganini eshitgan onam, "U daraxtni nimaga kesadi, qurimagan daraxtga bolta urib bo'ladimi?" deya xafa bo'lgan edi. Tushuntirsam ham tushunmas, tushinsa ham, qabul qilmas edi onam.

Ayt-chi, men bu hayvonni sevgan, tabiatni suygan, tuproqqa qanday qiymat bergan ayolni bugunning modern, asrdosh ayollarimizga qanday anglatay? Ularغا onamni tushuntirsam ham tushunmas, tushunsalar ham qabul qilmaydilar.

Chunki ularning fikricha, mening onam johil, qishloqi!

O'qimagan!

Tabiiyki, ularning fikricha, aslida esa mening onam muallim edi.

Diplomsiz, maoshsiz o'nta farzandni ulg'aytirgan, buyuk o'qituvchi. Haqiqiy tug'ma muallim.

Bizga poklikni, odobni, hayoni o'rgatdi.

Halol bilan haromni ajratishni, marhamat hir-qamizni egnimizdan yechmaslikni o'rgatdi.

Shoxsiz qo'chqorga shoxli qo'chqordan haqqi olib berilishini quloglarimizga qo'rg'oshin misoli quydi.

Hech kimga, hech bir jonzotga zarar bermaslikni, bandalar haqqi borasida hassos bo'lishni o'rgatdi.

Keksalar tajriba o'chog'i ekanini, biror ish qilar-kan, uy qurarkan, do'st orttirarkan ulardan tavsiya-lar olishni ham qalbimizga joylab bordi.

Ramazonni o'rgatdi.

Ro'zani, hayitni, tahoratni va namozning dastur ekanini o'rgatdi. Namozdan malollanganimizda yoki tamballik qilganimizda, Payg'ambar sollallohu alayhi vasallam kunduzlari kofirlar bilan kurashib, kecha-lari nafl namoz o'qiganlarini eslatardi.

Ha, uyalishni ham o'rgatdi.

Sevishni ham o'rgatdi.

Insonlarni, hayvonlarni, tabiatni, ko'chalarni se-vishni o'rgatdi bizga.

Uyimiz oshxonasining devorida osig'liq turgan Ayosofiya rasmi xotiramga kichikligimdan o'rashdi. "Bu yer bizga omonat edi, biz esa egalik qilolmadik", deb ko'zlariga yosh to'lardi.

Insonlar devorlariga rasmlarni xotirlash, unut-maslik uchun osadi, shunday emasmi?

Onam ham uyning har tomoniga "Bismillah"ni,

“Ka’ba”ni, “Nubuvvat masjidi”ni, “Masjid-ul Aqso”ni osib qo’yar edi.

Yosh qizchalar uyning devorlari uchun Alloh va Rasulini xotirlatuvchi rang-barang chechakli kash-talar tikishardi. Onado’li farzandining bu muqaddas narsalarga bo’lgan muhabbatini, hasratini qanday tu-shintirsam ekan?!

Aytganimdek, mening onam ummiy edi.

Ummiy kalimasining ma’nosи “Onadan tug’ilgani kabi”, deganidir. Bilmadim biz qaysi tahsilimiz bilan, qaysi amalimiz bilan u martabaga chiqa olar ekanmiz?

Yoki Allohnинг huzuriga pok-pokiza bir ummiy kabi bora olamizmi?

Onam alifbomni bilmasdi, ammo irfon sohibasi edi.

Formulalarni, teoriyalarni, sifatlarni bilmasdi, am-mo alamni ketkizadigan tasallini, bir bola ulg’ayishi uchun nima qilish kerakligini, unga o’rgatilishi kerak bo’lgan darsni, o’rnak bo’lishni, inson bo’lib yashashni bilardi.

Latif kalimalardan chiroyli jumlalar tuzishni bilmasdi, ammo yurakdan gapirardi, ishonib, his qilib tushuntirardi.

Kimsaga yuqoridaн qaramas, “Hammamiz Allohnинг qulimiz”, derdi. Insonlarni oq-qoraga ajratmas, u yerlik, bu yerlik, deb tasnif qilmasdi.

"Yo'lchiga makon bilinmas, hammamiz musofir-miz", – derdi.

Hech kimdan qizg'onmasdi.

"Kimning nimasi bo'lsa, shunga ko'ra imtihon qilinadi. Ko'p mol ko'p dard. Biz nonga muhtoj bo'lmasak yetarli", – derdi. Bo'lgan-bo'lmaganda, kelgan-kelmaganda shukr qilardi.

Qachon yuragim siqilsa, qalbim ko'ksimdan otilib chiqqudek bo'lsa, qachon chorasizlik girdobida imkonsizdek qolsam, onam xayolimga keladi. Uning duosiga tutinaman.

Mozorda so'nggi bor uning yuziga qaraganim ko'z o'ngimda namoyon bo'ladi. Yuragim tez uradi, qalbim titraydi, ko'zlarim namlanadi... Zamonaviy bir darveshning, o'qish-yozishni bilmagan qishloqi onasiga yozgan shu satrlarini o'qi.

"Mening onam yuz lison bilar, yuzi-da go'zal.

Har tanada bir inson bilar, so'zi-da go'zal, o'zi-da go'zal.

Qon yig'lasa, kulgular sochar, so'zi-da bahor, o'zi-da bahor.

Mening onam yuz jonga, yuzi-da malak.

Har birida bir umr yashar, so'zi-da malak, o'zi-da malak".

(Umar Lutfiy Mete Og'abiyya rahmat va hurmat ila)

Ha, do'stlar, mening onam ummiy edi va shu bilan
birga yuz lisonni-da bilardi.

Yuzi ham go'zal, o'zi ham go'zal, so'zi ham go'zal
edi...

Endi onam bizga o'rgatgani kabi, Haq uchun
sabr-la tik turmoq lozim. Ona, siz erkaklar yig'la-
maydi degan bo'lsangiz ham qalbim eziladi, ko'z yo-
shim oqadi.

Shukrlar bo'lsinki, sizning farzandingiz bo'ldim!

Shukrlar bo'lsinki, sizga bir qultum bo'lsa-da suv
berish, xasta yotganingizda peshana terlaringizni
artish va hech isimagan oyoqlaringizni o'pish, horg'in
ko'zlaringiz bilan "Sutim senga halol bo'ldi", - degan
so'zlaringizni eshitish menga nasib bo'ldi..

Jannat oyoqlari ostida bo'lgan onam hasratida
yashayapman.

Ulg'ayish qiyin ekan, ona...

Ammo sizsizlik yana-da og'ir...

Men bir tavalludga shohid bo'ldim...

Kim nima desa desin-u, ammo men endi uch kunlik yolg'on dunyo degan gapga hech ham ishonmayman. Dunyo uch kun emas.

O'pkamga nafas yetkazishga imkon topolmadim u kun.

Bo'g'zimdagи tugun nafas olishga qo'ymasdi.

Juda hayron qolgandim, inson dardi qanday yan-gilanishi mumkin? So'ngra, qalbim shiviriga qulqo tutdim.

Va shu kundan boshlab tuproq ko'zimga juda nam ko'rindi.

Men ummat bo'lgan zot zulmatni yoritgan bir payg'ambar edi. Johiliyat davrida qiz farzandlarini tiriklayin ko'misharkan, u zot o'g'il-u qizni bir-biridan ajratmasdan yuz-u ko'zlaridan o'pgan bir suyukli kishi edilar. Men ham hasrat chekkanim, hidini, nafasini orzulaganim bir sevgili inson.

Qiz farzandga ota bo'ldim. Ismini Zaynab qo'ydik.

Zaynabim.

Qizim.

Omonatim.

Eng qimmatli javharim. Zaynab arabchada otasi-ning qizi deganidir.

Dunyoga kelgan ilk kunida Zaynabimning nafas bilan bog'liq muammosi bor edi. Doktorlar nafas ololmayapti, jajji o'pkachalari harakat qilolmayapti dedilar.

Onasiga aytolmadim, "Biroz qiyinchilik bor, ammo hamma narsa o'ziga keladi, o'nglanadi, insha-alloh", – deb uning yuziga boqdim.

Ko'z yoshlaringa hamrohlik qilgan do'stlarimning yelkasiga bosh qo'ydim. Bir devorning tagiga cho'kdim.

"Otang nafasini senga puflasin, Zaynab. Qani, bo'l, qizim, jannat hidi bilan olamga chiq", deya lablarim duoda pichirlarkan, eshik ostonasida turardim.

Zaynabimning dunyodagi ikkinchi kuni.

Uyqu vaqt.

Ammo vaqt yurmasdi.

48 soatni o'tkaza olsa hammasi joyiga tushib ketadi, dedilar. U ikki soat ziyodasi bilan tura olgandi.

Zim-ziyo tun...

Qizimning jajji peshanasiga rizqi qisqa yozilgan ekan.

Sochlarini onasiga ham silatmagan nozli qizim
Robbim huzuriga qaytdi.

Zaynab keldi va ketdi!

Berganini olishiga imonim bor edi, ammo qal-
bim yig'lardi...

Namozga turish uchun joynamoz qidirdim.

Chunki sajda bilan tasalli topishimni yaxshi bilar
edim.

Dunyoning yaratilgandagi ilk tongda olam odam-
larsiz edi.

Ya'ni, dunyo kimsasiz edi.

Zaynabim bo'lмаган dunyo ham shunday "kim-
sasiz dunyo"ga o'xshamasmidi men uchun?

Oppoq edi Zaynab, ustida mavsumiy bir libosi
bor edi go'yo, ammo u jannat bog'lariga oq ka-
fan bilan ketdi.

Zaynabimning yotog'i tayyor edi.

Ismining boshqa bir nomi kabi "sokin qiz" Zaynab.

U Payg'ambarimiz sollallohu alayhi vasallamga
qo'shni bo'lgan joyga joylashish uchun odimlarini
jannatga qaratdi.

Boryapmiz, qara, qizim.

Otangning o'zi seni tuproqqa olib bormoqda.

Men mashinani haydayapman, Zaynab esa kichik tobutida yotibdi.

Otasining qizi asl mamlakatiga, ota tuprog'iga, Rizoga ketyapti.

Tanam tik, ammo ruhim Zaynabimning kichik tobutida edi.

Yo'l tugadi.

Keldik, qizim.

Birga bo'lmasdan, ajralamiz.

Zaynab, deb seni bizga bergen, nasib etganga duolarim bor.

Otasining jannat hidi kelib turgan Zaynabi, diy-dorlashajak kunni bundan keyin intizor bo'lib kutaman...

Tuproqni qum qilib ezdim, qizim, otang toshli tuproqni senga ozor berishiga imkon berarmidi?

Bu ne og'ir imtihondir, yo Rabb! Hamd bo'lsin senga.

Bu ne sabr! Hamd bo'lsin senga.

Bu qanday bir olov! Hamd bo'lsin senga.

Qaytyapman endi, Zaynab.

Yolg'on dunyoga bir yel kabi esgin, hiding kel-sin, yuragim hapqirsin, qalbim erisin.

Jannatda ko'rishguncha Allohga omonatsan qizim...

Mening bir qizim bor edi do'stlar, ismi Zaynab.

Uch kunlik dunyoga ikki kun sig'a olgan ko'zi to'q qizim.

Har kelishning bir ketishi bor, so'zini menga eslatib ketgan qizim.

Qizim meni ikki kunda ulg'aytirib ketdi.

Ha, do'stlar...

Men bir tug'ilishga shohid bo'ldim.

Men bir tavalludga shohid bo'ldim.

Jannatni arzon deb o'yladingmi?

Sevgimizni aytolmaganimiz kabi dardimizni ham aytolmaymiz.

Kalimalar foydasiz. Oh kenglik manbayi bo'lgan Usmonli turkchasi.

Alam...

Azob...

Dard...

Bularning ma'nolarini bilasanmi?

Hozir bularning hammasini o'rniga bir dona so'z "Depressiya" so'zi to'g'ri keladi.

Tabiiyki, depressiyaga tushamiz, dardimizni aytolmaymiz! "Hayotimda bir muammo bor, yashashimda bir alam..." deya olmaymiz.

Aqlning tarjimoni qalbdir. Biz esa qalbning faqirimiz. Qalbi yo'qning aqli ham yo'qdir.

Aql nima bilasanmi?

Aql mukallaf bo'lishdir.

Aql xalifa bo'lishdir.

Shundayki, insonning nafsi na mukallaf istaydi, na xilofat.

Nafs ipini uzgan ayg'ir kabi otashga yugurarmish...

Nafs ipini tutolmasang u seni otashga eltadi. Shaytonlashasan...

So'ngra isyon qilasan: "Uning ko'zlari qora, nega meniki unday emas?"

"Uning yuzi go'zal, nimaga meniki xunuk?"

"Uning bo'yи uzun, nimaga meniki kalta?"

"Uning otasi boy, nimaga meniki faqir?"

Ayt-chi, bu savollarni kimdan so'rayapsan? Allohdan so'rayapsan!

Haddingni bilmasdan hisob egasidan, hamma narsani yo'qdan bor qilgandan so'rayapsan.

Isyon jarligining chetida yiqilay-yiqilay deb turibsan.

Alloh, muhofaza qil!

Ibodatlarini hech kechiktirmagan bir obid kim-sasiz orolda yolg'iz qolibdi. Duo qilibdi: "Allohim, meni qutqar", deya kecha-yu kunduz yolvoribdi. Unga bir qayiq kelibdi, ammo u "Yo'q, meni Allah qutqaradi", deb minmabdi. Takror Yaratganga "Meni bu yerdan

qutqar”, deya yolvorib duo qilibdi. Ertasi kun samalyot kelibdi, unga ham “Alloh meni qutqaradi”, deya minmabdi. So’ngra, u shu yerda o’lib ketibdi. O’lgandan so’ng Yaratganning huzurida turib Allah taolodan “Nimaga meni qutqarmading?” deb so’rabdi. Allah taolo esa: “Ey qulim, duongni eshitdim va ijobat etdim. Senga qayiq yubordim minmading, samalyot yubordim minmading. Senga yana nima qilayin?” debdi.

Tushunadigan aqling bo’lmasa, suhbatdosh ham bo’lolmaysan...

Hozirgi ruhim holatini anglatolmayapman.

Yo aqlim yo’q yoki idrokim bo’sh.

Juda samimiylar bir do’stim bor edi.

Hayoti depressiya ichida edi.

Qalbidagi dardlarini aytishni istar, ammo alamlarini qanday so’zlar bilan anglatishni bilolmas edi... Tushuntirolmas edi...

Unga shunday tasalli berardim: “Bu dunyo uchun keragidan ortiq dardlimiz, butun muammong shu!”

Men ham ora-sira ko’chada sayr qilaman.

Sayr etarkanman, o’tmishning tor ko’chalariga duch kelaman.

Qoyalikda o’tirib, ba’zan atrofga ma’nosiz tikilaman.

Hikoya kabi yashayotganimiz bu hayotni tu-shuntirishga kalimalar yetmayapti.

“Men anglatolmaganlarim uchun yig’ladim”, – dey-di shoir...

Men ham rohat topmoq uchun, qalb kirini ketkaz-moq uchun, o’tmishni eslamoq uchun yig’layapman.

Ko’z yoshlarim sassiz oqadi, ha, men shunday yig’layapman.

Har kishida to’lig’icha aytmagan bir hikoyasi bor. Alamli, totli, uzun, qisqa, go’zal, chirkin, tushunarli, tushunarsiz, qabul qilingan, qabul qilinmagan...

Nihoyasi, hammasi hikoya, yolg’on dunyoning yolg’onlari, iztirob to’la ssenariylar... Asosiysi, diqqatli bo'l. Mavlono kabi pardaning ortiga o’tish yo’llarini qidir.

Ammo senga shuni aytay, ruhingni, ko’nglingni rohatlatish uchun faqat qullik qilasan. Yaratilganga emas, faqatgina yakka-yu yagona Yaratganga qul bo’lsan, bari ham shu!

“Ular iymon keltirgan va qalblari Allohning zikri bilan orom oladigan zotlardir. Ogoh bo’lingiz-ki, Allohning zikri ila qalblar orom olur.” (Ra’d surasi, 28-oyat.)

Shartlari nima bo’lsa bo’lsin, qaysi paytga, qaysi zamonga, joyga oid bo’lsa bo’lsin:

Sen Xalifasan!

Sen Mukallafsan!

Sen Insonsan!

O'zingga va kuching yetgan hamma narsaga mas'ulsan...

Chorasizlik ko'chalarida maqsadsiz musofirlar-ning qalbini tirnama, ularning ustidan kulma.

Bir qo'l, bir so'z kutganga, bir maslak so'raganga, bir chiqish yo'li qidirganga: "Sen depressiyaga tush-dingmi? Oh azizim mening..." de-da.

Ayt:

"Jannat arzon emas, jahannam esa mashaqqatli emas..."

Tayoq...

Qo'rquv...

Ijtimoiy muammolar...

Begona hayronlik...

Nomini nima desang de, do'stim.

Har kim hayotni o'z hovlisi qadar ko'ra oladi.

Atrofimizda zamonning ruhini uqiy olgan, tilida gaplasha olgan va juda ko'p go'zal ishlar qila oladigan bir talay inson bor. Ularning hammasi bizning farzandlarimiz, bizning yoshlarimiz.

Qo'lida imkon ham, iqtidor ham bor. Ammo nima yo'q bilasanmi?

Sevgani qadar suyana olgan, suyangani qadar seva bilgan insoni.

Bu muvozanatdir.

Qara, yoz issiq, qish sovuq. Bu ham muvozanat, uyg'unlikdir.

Hozir insonlar tuproqdan, o'zidan, maqsadidan uzoq yashaydilar.

Qishdasovqotmaymiz, isitgich bor.

Yozda terlamaymiz, sovutgich bor.

Sog'lom ovqatlanmaymiz.

Hayotimiz filtrlarga mahkum. Fitratimizga ters bir olamda oqimga qarshi suzyapmiz. Kundalik yumushlar, biz o'tirgan o'tkinchi mansablar va tilimizdan to'kilgan nosamimiy kalimalar barchasi Haq yo'lida-gi mujodalamizdan uzoqlashtiryapti. Mahalla do'-kondori bilan salomlashmayapmiz, hol-ahvol so'ra-mayapmiz, dardini tinglamayapmiz, qarshimizdagi insonning ko'ziga boqmayapmiz, qiymat bermayapmiz, shaxs deb bilmayapmiz.

Atrofimizdag/javharlarni ko'rmayapmiz. Ko'rsak ham loyiq bo'lganlaridek muomalada bo'lmayapmiz.

O'zimizni boy berdik, oqimdan chiqib ketdik.

Biror ishni o'z vaqtida qilmayapmiz. Qishning pomidori, yozning muzi ortidamiz.

Na aql, na ruh, na badan sog'lig'i uchun mujoda-laga kiryapmiz. Oldimizda nima bo'lsa, shunday bo'-lishi kerak deb taqdirimizga rozi bo'lyapmiz.

Bugunning muammolarini hal etmasdan, kela-jak tashvishlari haqida gaplashyapmiz. "Bizning za-monimizda shundaymi edi?" deya tilimizga yopishib qolgan kalima bilan taqqoslashlar, qiyoslar qilyapmiz.

Oyog'imiz qoqilgan toshni olib chetga tashlash xayolimizni bir chetiga ham kelmaydi. Kelsa ham

"Nimaga men qilar ekanman", deb kibr tog'iga chiqib olyapmiz.

Bahonamiz shu: "Aybdor yoshlar!" Qop-qora ma-shinalarning orqa o'rindiqlarida yastangan yoshlar.

Bu muqaddas da'voni yo'l ustida qoldirgan kim?

Avvalo, qabul qilishimiz kerak bo'lgan narsa, bugungi yoshlarning tushunchalari bizni bilan bir xil emasligi. Biz kabi orif emasligidir.

Bizning boradigan manzilimiz, ko'zlagan maq-sadimiz bor edi. Uydag'i suhbatlarimiz, devor tagi-dagi muhabbatlarimiz. Bomdod namozida yuzla-shishlarimiz... Kutubxonalardagi mutolaalarimiz, satr-lari orasidagi do'stlarimiz... Quchoqlashgan nigoh-larimiz, dardlashgan yuraklarimiz, soyasida yig'i-ladigan chinorlarimiz bor edi. Hozirgi yoshlar ko'-kargan bir dona daraxt yo'q maydonlarda ruhsiz ke-zadilar.

Bizdan oldingilarning ham tushunchalari biz bi-lan bir xil emas edi. Do'stlik, fidokorlik, sabr, sabot bor edi ularda. Eng asosiysi esa shukrlari bor edi. Qalb tubidan kelgan ishqlari, sevgilari bor edi ularning.

Do'stim!

Bizni uyg'otadigan odam kerak.

Xo'sh, nima qilamiz unda? Qanday qutulamiz bu botqoqlikdan?

Hech kim joyidan jilmasin. Qimmatli kunlarimiz-

ni yakson qilgan bu charxni to'xtatamiz. G'ildiraklar orasiga tayoq suqamiz!

Ha, tayoq... Tayoq kerak bizga, hatto ko'p tayoqlar. Kesilishga, yonishga, parchalanishga tayyor tayoqlar... Charx to'xtaguncha, tong otguncha kurashadigan, sotilmaydigan, sadoqatli tayoqlar kerak bizga.

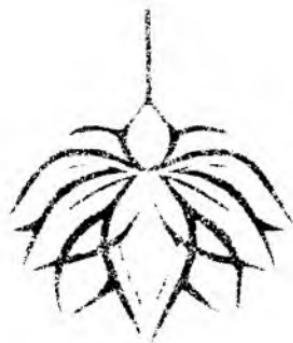
Men tayyorman tayoq bo'lishga. Sen ham tayyormisan, safga qo'shil.

**Aytmoqqa bir so'z topolmam,
Meni qalbimdan tingla**

**Sevganiningni ko'p ham oshkor etma,
ko'z tegar derlar.
Bu sevgi emasmi ?
Ko'rsatishdan, his qildirib yashashdan
nimaga ortga chekinasan?
Agar sevgining bir zakoti bo'lsa edi, u ham
oshkor qilish bo'lardi har holda.**

A.U.

Avval otashlarda yonasan...

Inson insonning soyasida ulg'ayadi...

Terichi yaxshi ko'rghan terisini yerga urib pishitadi.

Eng qiymatli gilamlar kirdan tozalanadi.

Eng shirin mevalar ezila-ezila qiyom bo'ladi.

Nonning hikoyasini bilmaysanmi?..

Qancha mehnatlardan keyin tandirdan chiqqanini... Uriladi, yanchiladi, ortiqchalaridan xalos bo'ladi...

Kichik bir urug' yerga tashlanadi. U o'ziga yo'l qidiradi, quyoshni ko'rish uchun tuproqni yorib chiqadi.

Zamonni, vaqtini sarf etadi, yerga ekani unadi, o'sadi, bo'y cho'zadi, bug'doy bo'ladi, boshoq bo'ladi... Quyoshning huzurida qovriladi... Yomg'irlar, bo'ronlar, shamollar-la olishadi... O'roqlarga uriladi, xirmonlarga to'kiladi... Toshlarning orasiga tashlanib un bo'ladi... Eng oxirida novvoy qo'llariga keladi, xamir qilinadi, eziladi, dimlanadi.

Cho'g' otashlarga otiladi...

Yonadi, pishadi... Oxiri luqma bo'ladi, osh bo'ladi, ne'mat bo'ladi, non bo'ladi...

Xo'sh sen-chi?

Tikanli yo'llardan yurmasdan bu qutlug' yo'lda safar qilishni xayol qildingmi?

Maydonga chiqmasdan, medalni kutyapsanmi?

Imtihonga kirmasdan, ball olishni istayapsanmi?

Badal to'lamasdan, mashaqqat chekmasdan, ter to'kmasdan olqishlanishni xayol qildingmi?

Bir o'yla!

Tubini, tepasini bilmagan joyingda qanday quloch otasan?

Qo'lga olmasdan, qiynalmasdan, reja tuzmasdan ishni qanday so'ngiga yetkazasan?

Hurmat qilasan, odob o'rganasan, nasihat tinglaysan, xato qila-qila to'g'rini topasan.

Hamma narsa o'qishda, ammo o'qish faqat diplom olish emas.

Albatta, ilm olasan, o'qiysan, tahsil olasan, bir odim tepadagi texnikalardan xabardor bo'lsasan, ammo ustoz bilan bo'lmasa, yo'lning yarmida qolasan...

Ko'rasan, kuzatasan, ishonasan. Bilib, anglab va ichida yashabgina ulg'ayasan.

Shunda, shamolga egilmaysan.

Kuzda so'lib, hazon bo'l maysan.

Yolg'onchi bahorda chechak ochmaysan.

Xomsan...

Yonasan...

Pishasan...

Go'zallikla to'lgan yo'llar odam ila yurilur.

Qani boshla! Bu hayotingdagi eng go'zal fursat...

**Aytmoqqa bir so'z topolmam,
Meni qalbimdan tingla**

**Kimnidir o'zgarishga majbur qilma.
Samoni ko'rishni istamaganni boshini
majbur qilib osmonga qaratma.
Va kimsani panjarang ostiga chechak ekishini
kutma.**

**Sen o'z dunyongni o'zgartir.
Orzulari senga o'xshaganlar bilan
moviy ko'k yuziga boq!**

A.U.

Qalbi kulgan go'zal insonlar...

Men insonlarni tanishishga kirisharkanman, ularning ikki holatiga yaxshilab qarayman:

Nimaga kulganiga va nimaga yig'laganiga.

Juda yaxshi testdir bu.

Mening ko'zim yoshlidir, yig'lashni yaxshi ko'raman, ammo ba'zi onlar bo'ladiki, ko'zlar emas, qalb yig'laydi... Duolar ko'zdan oqib, Arshga borgan on qanday qiymatli onlar. Ba'zan qiyinchilik, ba'zan chorasizlik, ba'zan Yaratganga iltijo qilish, ba'zan hasratning chidab bo'lmas alami, ba'zan esa sof, top-toza marhamat... Mening yig'lashdan maqsadim shular.

Xo'sh, kulishdan-chi? Yuzning kulishidan-chi?

Ko'zlar kulishi...

Ba'zida insonni qalbi kuladi...

Qalbi kulgan insonlar atrofga shunday nur taratadiki, u nurga maftun bo'lasan, tutilasan. U nurga molingni, joningni, farzandingni, umringni berasan. Koinotning u eng go'zal nuri Makkani oydinlatganda "Otam onam sizga fido bo'lsin", deyishardi parvonalar.

Parvonalarni kimligini Xojadan tinglagin: Jon ber-
gan parvonalarni juda muhtasham anglatadi u...
(Qanday go'zal insonlar bor-a. Ba'zan o'zimni ular-
ning oldida juda kichik, arzimasdek his qilaman...
Alloh, Hayoti Xojaning umriga barokat bersin.)

Parvonalar... Xadija... Ayol nomiga aytilgan, yozil-
gan hamma gaplarni karvonga yuklab faqirlik bozo-
riga sotardi.

Onam mening, butun ummatning onasi!

Jon fido, jonlar fido sizning Unga bo'lgan ishqin-
gizga. Bir parvona kabi atrofida turishingizga. Qo'r-
mang, Robbingiz sizni zoye qilmaydi, deyishingizga.
Sabringizga... Marhamatingizga... Jo'mardligingizga...
Vafongizga!

So'ngra boshqalar...

Parvonalar...

Jon bergen parvonalar...

Jon bergen der ekanman, o'lishni nazarda tut-
mayapman. Aksincha, yashamoq, yashatmoq, yo-
nida turgan, uchragan har narsaga hayot berish. Ot-
lari yetti iqlimni kezgan, keng yoyilgan ilm va ma-
daniyatga, islomning shonli tarixiga sayr qil... Nur
qalbli insonlarning qilgan xizmatlariga sayr qil: biri
matematika, biri tib, biri jo'g'rofiya o'rgatadi. Biri
temir ishlatishni, biri qilich tutishni, biri dengizlar-
dagi shamolning tilini, biri oyni, biri qalbni...

Ammo hammasi, avvalo, sevishni o'rgatadi: daraxtni, tuproqni, toshni, otashni, insonni va o'zini...

Madrasa, masjid, maqbara, kulliyot, saroy... Qisqasi umrining ortidan necha barhayot asarlar yaratdilar. Inson uchun, yaxshilik uchun, duo uchun...

Oradan shuncha vaqt o'tganiga qaramay, ularni borib ko'rganingda, sayr qilganingda u asarlar seni o'zga olamga olib o'tadi.

Zamonaviy olamdag'i zamonaviy yoshlar ham u inshootlar qarshisida ancha sokinlashadi, jum qoldadi...

Bu qanday ilm, qanday ustalik bilan qilingan inshooatlardir.

Aslida huzun ham qalbdan qalbga ko'chgan necha sirlardan biridir. Ammo u sirni ko'rolmaganlar, sendagi sanchiqni anglamaydilar.

Qayerda bir mazlum ko'rsa yig'lar. Bu ko'zyosha bo'g'ilgan qancha zolimlar. Qayerda bir go'zal ish bor, qayerda insonlikka xizmat qilgan qullari bo'lsa, o'sha yerda Allohga shukr qilib, kulgan qalblar bor.

Va o'z ishiga usta parvonalar-da bor: biri darvesh, biri Alp, biri Alperen, biri sayyoh, biri Sinon, biri Xayriddin, biri Mavlono, biri Umar Muxtor, biri sen, biri men...

Ismini unitmaslikka qasam ich!

Mashhur bir hikoya bor:

Bir zamonlar bir darvesh bor ekan. Bu darveshdan so'rabdilar: "Yuragi sevgi bilan to'lganlar bilan sevgisi faqat tilida bo'lganlarni qanday ajratamiz?" Darvesh ularga bu boradagi o'z tajribasi bilan o'rtoqlashibdi. Tajribaga ko'ra, darvesh ularni avval rosa och qoldiribdi va keyin oldilariga bir tosh ustida sho'rva qo'yibdi. Yonlariga sopi bir metrga uzangan qoshiq qo'yibdi. Ilk guruhdagilar, bir metrlik qoshiqlar bilan undan ichishga urinarmish, hech uddalay olishmasmish. Qoshiqlar uzun bo'lgani uchun icholmas, sho'rvanı yerga to'karmishlar.

So'ngida bu guruh baqira-chaqira dasturxonni tark qilibdi. Darvesh ikkinchi guruhnı chaqiribdi va ularga ham ayni shaklda uzun sopli qoshiqlar va sho'rva beribdi. Bu guruhdagilar qoshiqlarning uzunligini ko'rib, o'zi ichmay do'stiga ichira boshlabdi. Shunday qilib, ham hammasining qorni to'yibdi, ham sho'rva yerga to'kilmabdi.

Qalbimizda muhabbat bo'lmaguncha, do'stlikni, ulashishni, birlikda odimlashni hayotimiz maqsadi, markaziga joylashtirmagunimizcha shunday to'kib-sochishda davom etamiz...

Yashamagan hayotimiz suratini bo'ynimizga osamiz, hisob kuni esa shafoat tilaydigan yorimiz ham bo'lmaydi. Vizitka, viza karta, hisob raqami, diplom, suyukligi, do'st, farzand... Hech biri...

Foniy dunyoning zolim muhabbatlaridan qutul...

Sen borlig'ing-la ovunch manbayi sevgililar sevgilisining bir ummatisan... Sen bu zanjirning bir bo'lagisan...

Muhammad (sollallohu alayhi vasallam) ishqining parvonasi bo'l... Qayerda bo'lsang ham yuzingni oy-dinlikka bur...

"Asr bilan qasam. Albatta, inson ziyon (baxtsizlik)dadir! Faqat imon keltirgan va bir-birlarini haq yo'lga chaqirganlar va bir-birlarini sabrga chaqirganlar (bundan mustasnodir)".(Asr surasi.)

Sabr!

Sen sabr nimaligini bilasanmi?

Nima bo'lsa-da, chidash, alamni, faryodni ichga yutish yoki ming turli mashaqqatga hozir bo'lishmi sabr?

Yoki to'xtab, orzungizni amalga oshishini kutilishmi sabr? Masalan, yozgan asaring mashhur bo'lib ketishini, olgan suratingdan foyda kelishini...

Yo'q, yo'q. Bunchalik oson bo'lmaydi, sabrning ma'nosi haqida oyatda so'z yuritilgan, shunday emasmi?

Yoki joningni yoqqan, yuragingni siqqan, boshingga og'riqlar kirishiga sabab bo'lganda, qalbi og'rimas-sin deb sukut qilishmi sabr?

Menimcha hech biri!

Sabr aslo sukut qilish emasdir, turish emas, kutilus emas, suyanish emas.

Sabr, qalbingda bo'lgan hasratning so'zlariningga qorishishidir.

Umringni har kunini bahor qilmoqdir sabr.

Sabr kechirishdir. Hamma narsaga qaramay, o'zingni kechirish!

Eng og'iri gunohingni tan olishdir. Nafsingni qo'lga olish va tizginni bir qisqich kabi mahkam ushslash...

O'zni hisob qilish...

Robbini tanish...

Yo'lda davom etishdir sabr. Yigirma birinchi asr biyobonida bir chumoli kabi sayr qilishdir sabr. Illohiy qudrat kuchiga taslim bo'lishdir, bilishdir sabr...

"Ishq qo'rquvga pardadir, qo'rquv ishqqa parda.

Allohdan qanday qo'rquamiz, inson Uni sevgan holimizda..."

Sabr yashashni bilish va o'limni sevishdir.

Sabr ko'kdan kelgan mujdalar-la o'zni insho etishdir.

Va qullikni, do'stlikni, vafoni, ishqni va o'limni unutmaslikdir.

Qo'rqma yutqazmaysan!

Zamonimizda bir qancha inson qilolmagan ishi turishdir. Ammo qayerda, qay vaqt, qanday turish? Bir qalbda eng go'zal shaklda turish, u yerda yashab qolish, qiyomda turish, so'zida turish, bir ish ustida turish...

Qasd qilganim jismoniy bir turish emas, qalbda, ko'ngilda sobit turishdir.

Qalbni parchalash bilan Ka'bani yiqitish tengdir. Chunki insonning Ka'basi ko'nglidir.

Ka'ba joyida, ko'ngling Ka'ba kabi tursinki, butun borlig'ing, kuching, aqling uning atrofida davra qursin.

Hali turadiganing ko'p joy bor...

Masalan, ehtiyoji borning yonida turish. Hurmat qilganingni ortida turish. Zarar kelishini bilib qarshisida turish. So'ng huzurida butun borlig'ing-la, qalbing-la turish. Kishi turish kerak joyda turish kerak. "Hammamiz bir filmdamiz", – derdi Mas'ut Uchakan ustozim.

Film tugamasdan qilishing kerak bo'lgan ilk ish turishdir.

ABDURRAHMAN UZUN

Mas'ul bo'lganiningcha, kuching, aqling yetgancha, oid bo'lgan nuqtanggacha turish. Bu haqiqiy turishdir.

Qilishing kerak bo'lgan yagona narsa turish.

Tursam yutqazaman, deya qo'rhma...

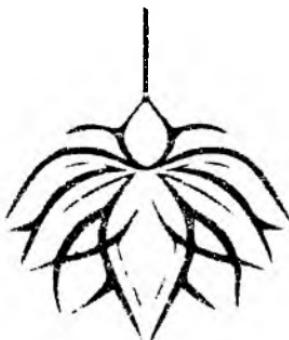
Insonning nimasi bor ediki yutqazadi!

**Aytmoqqa bir so'z topolmam,
Meni qalbimdan tingla**

Amin bo'l yolg'iz emassan.
Balki sajdasiz, obdastasiz,
balki g'aribsan, ammo yolg'iz emassan.
Chunki bir Sohibing bor,
Seni yo'qdan bor qilgan, jon bergen, rizqingni
berib, zikringni kutgan Biri.
Senga Alloh yetar, sen kimsasiz emassan...

A.U.

So'ng so'z niyatim...

Ey haqiqat va ishq yo'lchisi!

Zamonning, makonning qaysi vodiyida, qaysi tekisligida yoki qaysi tik qoyalarida bu satrlarni o'zing-ga yo'ldosh qilding, bu menga qorong'i.

Ammo qalb olamida men bilan suhbat qurding.
Meni qalbimdan tingladning.

Choy ichishni, she'r o'qishni, har qanday holatda ham sevishni, quyoshning chiqishini tomosha qilishni, tabiatda sayr qilishni va bir turkni tinglashni unutma!

MUNDARIJA

Yozuvchi haqida.....	3
So'z boshi o'rniga.....	5
Kalit.....	9
Soyasi erkinlik, shamoli barokat, birdan bir orzusi shahodat.....	13
Soyasi erkinlik, shamoli barokat, butun orzusi shahodat.....	18
Hikoya bu hayotni boricha ko'ra olmoqdir aslida.....	22
Ohista.....	23
Tikanlarga limmo-lim bu yo'llardan men-layurishgatayyormisan?.....	25
Biz safardan so'ralamiz, Zafardan emas!.....	28
Eng buyuk ibodat, qalbingdagi g'uborni ketkazmoqdir.....	33
Sen har bir go'zallikni his qilasan.....	37
Nasibaning eng go'zali - ishq.....	41
Unga uyat!.....	46
Toshga bitilgan sir.....	48
O'sha Sensan!.....	52
Alomat.....	54
El-u xalq nima deydi?.....	55
Bitmas ishq: Quddus.....	64

ABDURRAHMAN UZUN

Ko'ngildan kelgan mehmon.....	66
Alloh rizqqa kafildir!.....	70
Qaysi chivin eng yuqori uchadi?.....	73
Ertaga qoldirishdan voz kech!.....	79
Meni qalbimdan tingla!.....	85
Yig'lamoq yaxshidir... Birga yig'lamoq.....	90
Oldin yonib, so'ng yashaysan!.....	96
U kalimaga lug'atimda joy yo'q.....	100
Boshimni faqat sengagina egaman.....	107
Hu chiqar Sarvi daraxtning yaproqlaridan.....	112
Bo'yni qildan nozik odamlar.....	119
Sen ham sukut qilasanmi?.....	121
Korinmas yuklar hosilimiz.....	126
Bam tili.....	135
Zaytun daraxti ostida bir Malak.....	137
Mening onam ummiy edi.....	143
Men bir tavalludga shohid bo'ldim.....	152
Jannatni arzon deb o'ylandingmi?.....	157
Tayoq.....	162
Avval otashlarda yonasan.....	167
Qalbi kulgan go'zal insonlar.....	171
Qo'rqma yutqazmaysan!.....	177

NASIBA NIYATGA BOG'LIQ

Hammasi o'z o'rnida ketayotgan bir vaqtida boshingizga shunday bir tashvish tushadi-ki "Yondim!", "Kuydim!" deb yiqilasiz.

Aynan o'sha on, ichingizdag'i yaxshiliklar bilan ulg'ayayotgan bola chiqib keladi va eshicingizni qoqadi.

"Tur!" deydi, "O'rningdan tur!"

Qo'lingizdan tutib, zulmatni yengib o'tadi va sizni yaxshi kunlarga eltadi.

Yaxshilik qo'rquv nimaligini bilmaydi.

Oyдинлик hech qorong'ulikdan qo'rqqanmi?

Yomon kunlar bilan yuzlashganingizda avval Allohga, keyin ichingizdag'i yaxshi niyatdan boshqa hech kimga muhtoj bo'lman!

Niyatlaringiz naqadar yaxshi bo'lsa, Alloh shu qadar sizga yaqindir.

Nasibangiz esa niyatingizda yashirin...

Bor yo'g'ingizni qo'lingizdan tortib olsa ham, aylanib o'rgilib sizga haqqiningizni qaytarib beradi!

Aslo ro'yobga chiqmaydi demang! Chiqadi!

Unutmang, Alloh gar xohlasahattoqushlarham fillarni yengadi azizim.

BIZNI YOLG'IZ DEB O'YLADILAR

Ortiq bu mavsumning boshqa bir bahorga
ehtiyoji bor ...

Barcha yaralarimizga malham o'rniغا tuz bosildi.
Osmonlarga ko'targan sevgimiz urug'idan ayrılıq unib
chiqdi. Juda qattiq sevib, go'yo ulardan voz kechib
bo'lmaydigandek his qildirdik...

Avval voz kechildik keyin voz kechdik.

Balki bizni yolg'iz deb o'ylaganlari ham shundandir
biroq hech kimga ozor bermadik. Ichimizdag'i
yolg'izlikka qaramay umidimizni yo'qotmadik.

Naqadar ranjisak ham chiroyli sevishdan
aslo voz kechmadik.

Barcha yolg'izlar, yolg'izligidan g'ururlanganlar,
haqiqatdan sevganlar va birovning
azob chekishidan
havotirlanganlar uchun...

UMIDNING BESHINCHI MAVSUMI

Inson eng chorasisz onlarda ham qachon oydinlik bo'lishini o'ylaydi chunki umidvorlik eng chiroyli mag'lubiyatdir. O'zimizni o'nglashimiz hatto hamma narsani boshidan boshlashimiz kerakligini bilamiz.

Aynan mana shu nuqtada o'tmisht xotiralarimizning ta'siri ostida kelajak kunlarimizni zanjirband qilshni boshlaymiz.

Ba'zan kichik bir jasorat uchquni ham hamma narsani o'nglashga yetadi. Hatto eng og'ir damlarda ham chiqish yo'li bor. O'zingizni zulmatga mahkum qilmang, o'zingizdan voz kechmang; siz o'zingizdan kechsangiz hech kim qalbingizni yo'qlamaydi. Ertangi kunlarining tabassum qilsin. Bu beshinchi mavsumga eng ko'p siz loyiqsiz.

Har bir inson yuragida o'z beshinchi mavsumini tashiydi. Boshidan o'tkazgan tajribalar orqali beshinchi mavsumni yuragiga sig'diradi.

Kimgadir yoz kimgadir qish kimgadir bahordir hayot. Va sabrlilarning intihosi doimo gullar sepilgan yo'llardir. Duo, umid, sabr bilan go'zal insonlarning oxiri bahorga aylanadi.

Mirach Chag'ri Oqtosh

SENI SEVAMAN DEMA, SEV

Mening yolg'izligim ham, tirbandligim ham sensan...

Men qurgan eng chiroyli orzularim buzib tashlandi.
Ustaga ustak hech kutilmagan insonlar tarafidan.

Men esa bu vaziyatda sukut saqladim.
Qo 'rroqligimdan emas, ranjiganimdan.
Ba'zan insonning eng ko'p gapireshi kerak
bo'lgan narsalarning o'riniغا uning jimjitligi
sahnaga chiqadi.

Men ham jim bo'lib, o'z spektaklimni tomosha qildim.
Reytinglarda rekordni qayd qilgan bu spektaklda
bosh rolni yolg'izligim va puchga chiqqan
hayollarim o'ynadi.

Men esa shunchaki tomosha qildim.
Eng go'zal hislarimni bunga arzimaydigan
insonlar uchun isrof qildim.

NOTO'G'RI HAYOT TO'G'RI YASHALMAYDI

"O'lmasdan oldin o'lish" fikrini qabul qilgan,
o'z joniga qasd qilgan va o'ttiz yildan buyon
qamoqxonada
yashab kelgan bir ayol...

Hasrat Qurtilish; giyohvand moddalarga
berilgan, erini o'ldirishda ayblangan va hayotdan
allaqachon voz kechgan bir ayoldir.

Yana bir bora jonigaq asd qilish urinishidan so'ng,
psixolog muolajasini boshlaydi. Bu safar psixolog
boshqacha edi. Birinchi marotaba qamoqxonada
bir bemorni davolayotgan Psixolog Efe Toshchi,

Hasratning hayothi koyasini eshitganidan
keyin unga yordam berishga qaror qiladi.
Bu yordam yo'lida qayg'u va umidning bir biriga
ta'sir qilgan hikoyasi boshlanadi.

TASODIFGA ALDANGANLAR

Hayotda biz tasodifga tayanmaslikka, „muvozanatli qarorlar“ qabul qilishga va „hamma narsani nazorat ostida ushlab turishga“ harakat qilamiz, lekin aslida biz ko‘pincha bir qolip uchun imkoniyatga ega bo‘lamiz, sabab va oqibatni chalkashtirib yuboramiz va fikrlashda tanqidilik yoq.

Intelektual miyapoya va o‘ziga ishonch ko‘pincha bizza juda qimmatga tushadi. Tasodifiylik ham muvofaqiyat, ham muvofaqiyatsizlik asosida bo‘lishi mumkin. Tasodifiy hodisani bashorat qilishning ilogi yoq, lekin siz uni kutib olishga tayyorgarlik ko‘rishingiz va hatto uni o‘zingizning foydangizga aylantirishga harakat qilishingiz mumkin.

Muvofiqiyatli savdogar, matematik va faylasuf Nassim Taleb o‘z kitobida shuni o‘rgatmoqchi. „Omad xonim nazorat qila olmaydigan yagona narsa – bu sizning xatti-harakatingiz. Sizga omad!“ (Nassim Taleb). Kitob barcha fikrlaydigan, shubha qiladigan va ishonadiganlar uchun qiziqarli bo‘ladi.

6 DAQIQA

Germaniyada eng ko'p sotilgan motivatsion kundalik. Amazon bestselleri. 17 tilda tarjima qilingan. Bu kundalik tufayli har kuni butun dunyo dunyo 600 odam o'zini baxtliroq his qiladi.

Baxt omad yoki voqealarning tasodifiy bir-biriga to'g'-ri kelib qolishi natijasida emas. To'g'-ri «soszlanish» va fikr-lash tarzi baxtli bo'lishga yordam beradi. Ertalab 3 daqiqa va kechqurun 3 daqiqa – hayotingizni yanada ongliroq, uyg'unroq, demak baxtliroq qiladigan yaxshi odatlarni rivojlantirish uchun shunchagina vaqt kerak bo'ladi. Pozitiv psixologiya va neyrobiologiyaning amaliyotda tasdiqlangan tamoyillari oldingizga qo'ygan maqsadga erishishga, qiyinchiliklarni engib o'tishga, boshqalar bilan munosabatlaringizni yaxshilashga va hayotda ishonch bilan qadam bosishingizga yordam beradi. Bu kundalik bilan siz hayotingizni doimiy va proaktiv ravishda, bosqichmama-bosqich va har kuni yaxshilab borishingiz mumkin!

Abdurrahman Uzun

**MENI QALBIMDAN
TINGLA**

Tarjimonlar
Risolat Ibragimova

Bosh muharrir
M. Nishonboyeva

Badiiy muharrir
Sh. Odilov

Musahhih
A. Yunusov

Kompyuterda sahifalovchi
Sh. Arrorova

“BEST-BOOK” nashriyoti ushbu kitobni Turkianing yozuvchi So’ngul Unsal ruxsati bilan 2022-yil 3-yanvarda tuzilgan shartnoma asosida chop etdi. Agar kitobning oldi muqovasida qalbakilashtirishdan himoyalovchi vosita gologramma bo’lmasa, demak, bu kitob qalbaki. Darhol +99 871 200-98-99 telefon raqamiga qo’ng’iroq qilishingizni iltimos qilamizi! Buning uchun sizdan benihoya minnatdor bo’lamiz va sizga kitob sovg’a qilamiz.

Abdurrahman Uzun

MENI QALBIMDAN TINGLA

Nashriyot litsenziya AA № 2549. 28.03.2022

Toshkent shahar, Chilonzor tumani,
Bunyodkor ko‘chasi, 44A-ўй

Bosishga ruxsat etildi: 07.07.2022. Bichimi: 84x108 1/32.
Ofset bosma. «Cambria» garniturasi.
Bosma tabog‘i: 12. Adadi: 2000. Buyurtma: 22-04

“Dizayn-Print“ MChJ O‘IChK bosmaxonasida chop etildi.
Manzil: 100054. Toshkent shahar,
Cho‘pon ota ko‘chasi, 28-a uy.

“Xusanov Farxod“ YTTda muqovalandi.
Manzil: 100054. Toshkent shahar,
Cho‘pon ota ko‘chasi, 28-a uy.